

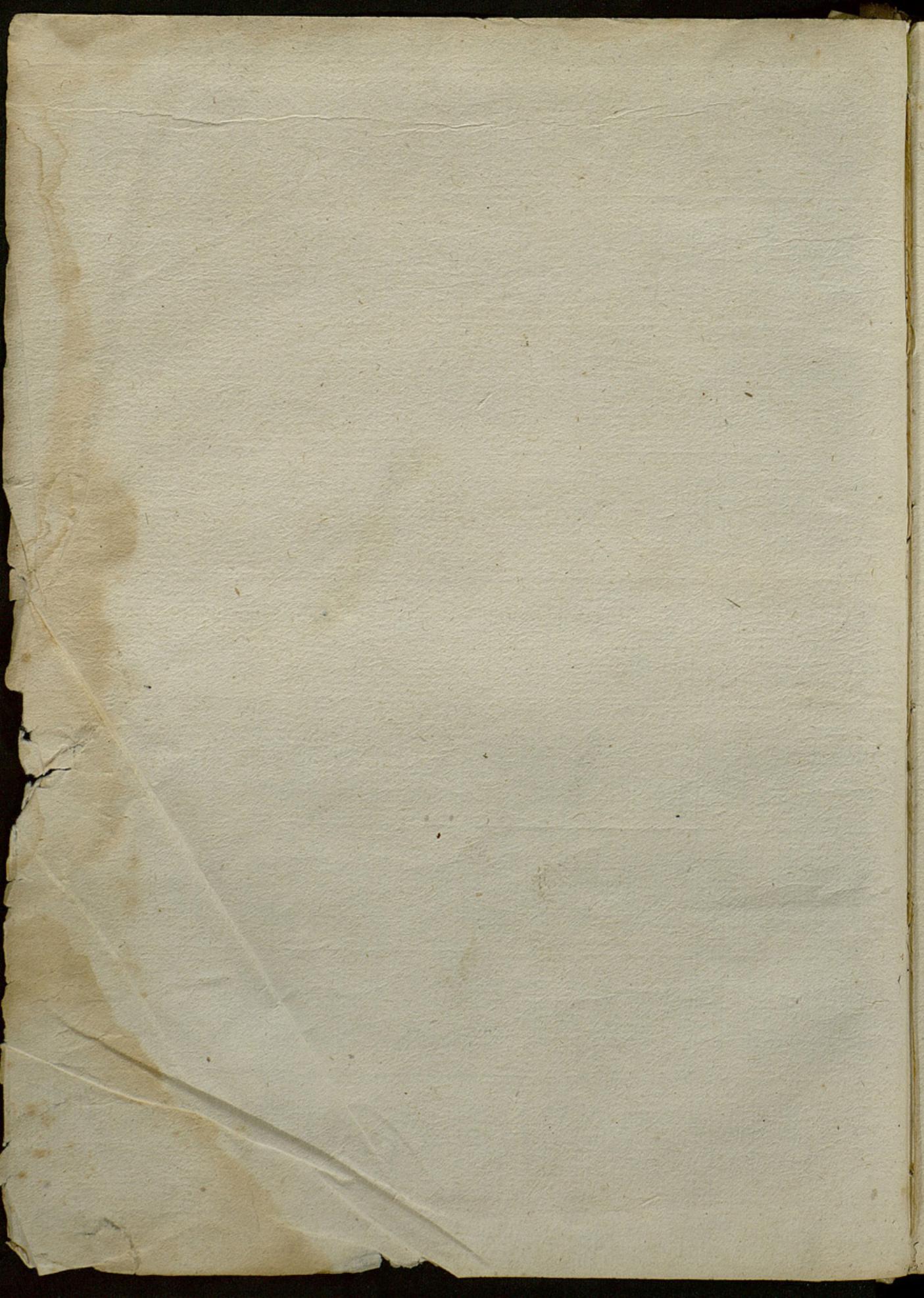
Est. B-77

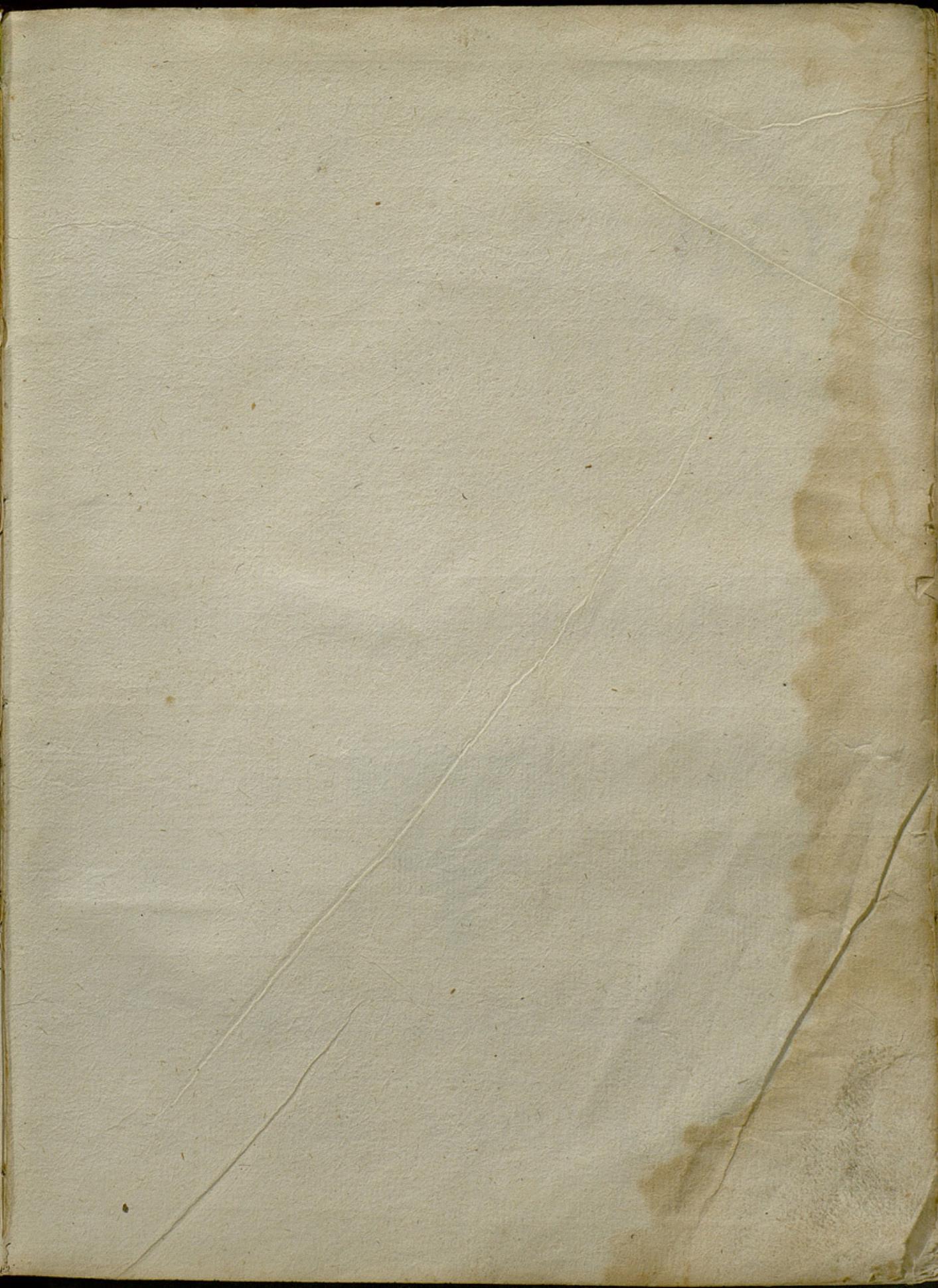
Tab. 2

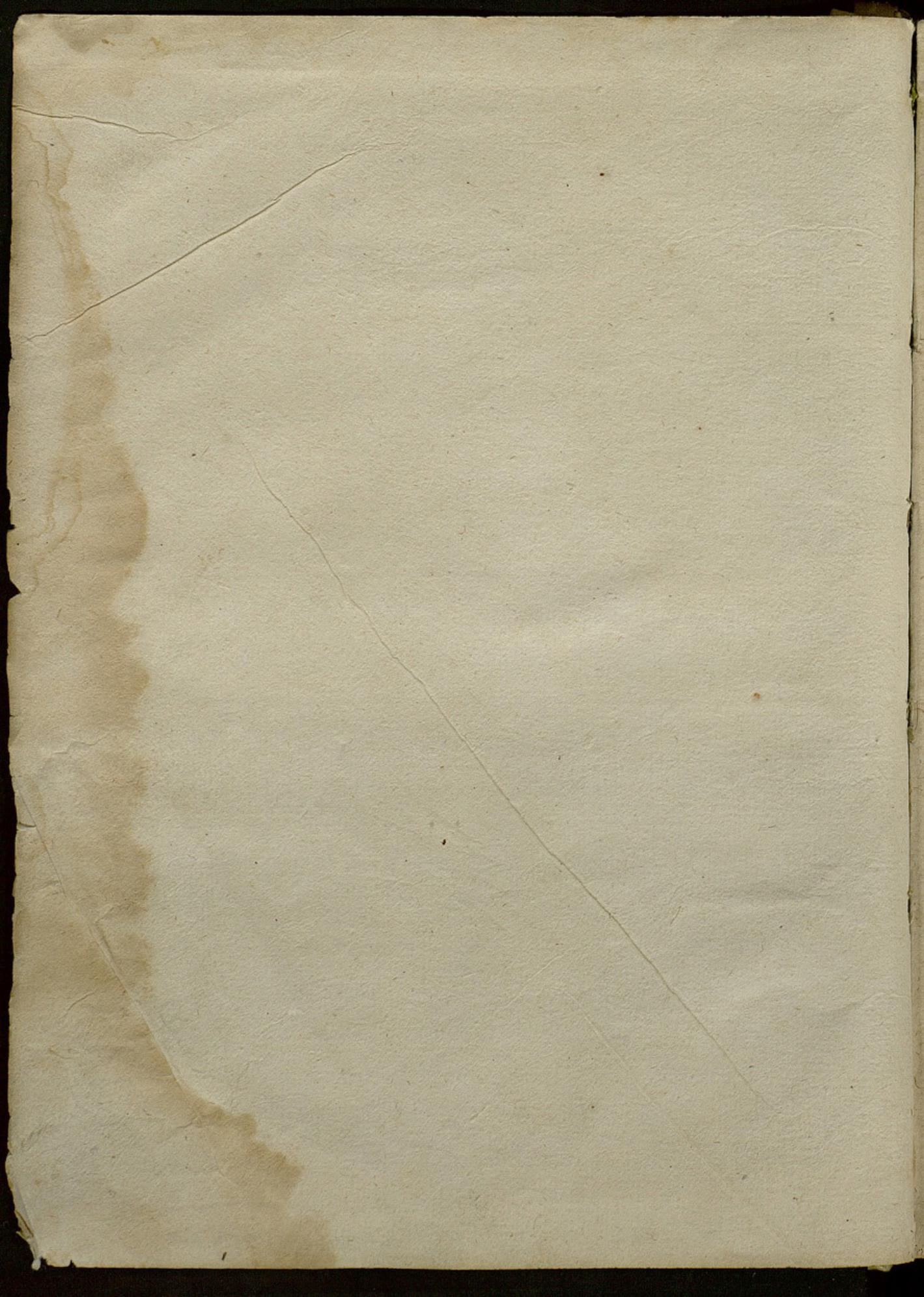
N.º 5

13

*s cu
misi*

ΠΡΟΔΡΟΜΟΣ
THEATRI BOTANICI CASPARI
BAVHINI BASILEENS.
ARCHIATRI ET
Profess. ordin.

IN Q.V.O

PLANTÆ SVPRA SEXCENTÆ
*ab ipso primùm descriptæ cum plurimis figuris
proponuntur.*

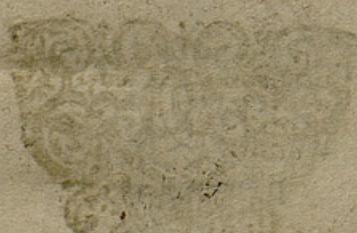
D. Neves

Francofurti ad Mœnum,
Typis Pauli Iacobi, impensis Ioannis Treudelii.
Anno M DC XX.

СОМОДОГИ
ВЛАДАРНІ
ІЯЯСАГІЧАТ
МЕЗІБАСІННІ
ІІЛІТЛІВСІ
ніжісі

СЛОВІ

СЛОВОКІДІЧІВСІ
іїлітлівсі

Естонській Тексту
Латвійскій Тексту
Анна М. Д. С. К.

REVERENDISSIMI PER ILLVSTRIS ET GENEROSI DOMINI,

D. ERDTMANNI LIB.BARONIS IN PVTBVS;
ET ORDINIS EQVITVM DIVO IOHAN. SACROR. COMMENDA-
TORIS IN WILDENBURCH,&c.FILIO

PERILLVSTRI ET GENEROSO
DOMINO,

D. PHILIPPO LUDOVICO LIB.BARONI IN PVTBVS,&c.

Hunc THEATRIS sui BOTANICI ПРОДРОМОН
CASPARVS BAVHINIVS BASILEENS. ARCHIATROS OBSERV. MON.
TYKH KAI ΠΟΝΩ offert.

Epistola Dedicatoria.

SALOMONEM populi iudaici regem, PERILLVSTRIS & GENEROSE
DOMINE BARO, de omnium stirpium natura commentarios scri-
psisse, & quidem pro sapientia quam diuinitus acceperat, (omnium
priscorum, etiam Aegyptiorum sapientiam longe post se relinquent)
sacra docet pagina: ut vel minima ac vilissima naturae opera consi-
derarit, ita ut à Cedro Libani, vsque ad Hyssopum quæ è pariete pro-
gignitur, disputarit. Quos in templi Hierosolymitani vestibulo diu asseruatos, Ezechias
rex, vna cum iepatiorib[us], sustulisse afferunt, eo quod animaduertisset, agros, ad hos
): (2 tanquam

E P I S T O L A

tanquam ad numen aliquod confugere: ex his potius quam à Deo morborum curationes petere. Non enim dubium est in libris illis, posteritati ob insignem sapientiam commendatis, multiplicem etiam abusum fuisse, qui aliquot seculis post durauit: & vnum referam, Flauij Ἀρχαρολογία meminit cuiusdam Eleazarī exorcistæ, qui in Vespasiani exercitu, multos qui à dæmonibus torquebantur, præsente Imperatore curauit hoc modo: obsessi naribus annulū indebat, sub cuius sigillo radicis à Salomone indicatæ species inclusa erat: quo iterum è naribus educto & ægro languore in terram collapo, eoque exanimato iacente, carminibus Salomonis dæmonem adiurabat, & per sacra in pristino ergastulo habitare edicebat: & vt obsessum à spiritu maligno liberatum astantibus ostenderet, coram obesse calicem aqua plenum collocabat, & dæmoni iam ab homine egresso, eum vt subuerteret, imperabat. Eiusmodi ergo profanitatis & idolatriæ exterminanda studio, Ezechias pietatis zelo ductus, commentarios illos remouit, non artis odio, cuius auxilium ipsem postmodum in ulceris curatione persensit. Quos sane libros si adhuc haberemus, forsitan deesset de herbis scribendi occasio. Verum cum non solum veteres solis herbis in medicatione contenti fuerint, sed etiam num hodie non minima Medicinæ pars in iis consistat, idcirco in earum inquisitionem cupidius incumbere oportet, præsertim eum qui Medicinam aliis salutariter facere cupit, cum nec Hippocratem piguerit, vt dogmata Dioptricæ ētis hunc, diuinæ medendi scientiæ, ita πετρινὴ παράδοσις à Democrito, qui ab Ægyptiis eam acceperat, addiscere. Ad quod studium vnumquemque sua valetudo inuitare debet, cum inter corporis dotes mortalibus à Deo nulla pretiosior concessa sit: id quod olim, nescio quis Poetarū senario comprobauit, οὐκ εἰς οὐγεῖας καπέτιον οὐδὲ εἰς βίων. Sunt quidem de simplicibus ab antiquis multa non feliciter scripta, sed à nemine omnium æque de omnibus, neque ea ipsa in vnum collecta, ordineque, sine longis circuitionib. digesta. Quare labore hunc, post plurimos clarissimos scriptores, cum suscepimus, dum THEATRVM BOTANICVM adornamus, in præsens PRODROMVM Meius, qui ultra Sexcentas à me primum dæscriptas Plantas exhibet, præmittere placuit. Quem laborem, cui rectius offerrem quam tibi PERILLVSTRIS & GENEROSE DOMINE BARO, non occurrit alius, cum ex conuersatione & colloquio, te & literas & literatos singulari candore amare, & virtutes togatas ac bellicas omni studio prosequi, & eius nomine ab omnibus bonis & obseruari & laudari, sine fuko animaduerti. Non sane mirum, modo verum sit illud, ex vnguis leonem cognosci, siquidem & peruetusta & illustriss. profapia, Rugiæ Principum oriundus sis, quin etiam illustriss. Parete natus, Heroe virtutibus cunctis, vt numero dicam, eminente: insuper ab Ephoris & præceptoribus in primis

à præ-

DEDICATORIA.

à præstantiss. vereque modesto & ingenuo D. Joachimo Volschouio; moribus & vita
præeuntibus, instructus fueris. Non immerito ergo illustriss. parentibus & gaudio &
solatio, patriæ & Reip. feliciter te natum suo tempore abunde testatum facies: ad quod
ab uno & trino; porro fælicissima queque precor: & ut hunc laborem meum, serena
bilarique fronte suscipias, tuearis, & me porro tuo fauore prosequi digneris, opto, rogo-
que. Basileæ Jdib. Martij MDCXX.

10. 3.

AD

AD MEDICINÆ STVDIOSOS.

DIGNA sane est, CANDIDE Lector, Galeni i. de Antidotis §. sententia, quæ ab omnibus Medicis perpendatur. Medicus ait omniū STIRPIVM, si fieri possit, peritiam habeat, consulo, sin minus, plurium saltem quibus frequenter utimur. Nam qui studio Medico operam dare in animo habet, nil in artis operibus laude digni præstabit, si HERBARIVM cognitione destituatur: tam enim medico necessaria ἀπόχειρες εἰναι χωρὶς ταῦτα ιατρεῖν ὄφθω, ut Oribasius scribit: siquidem partem Medicinæ porissimam semper complexa sit: Homeri Scholia st̄r̄p̄t̄ iat̄p̄n̄n̄ ēv̄ p̄l̄v̄āl̄īn̄: seuv̄ Seneca, Medicina quondam paucarum herbarum scientia fuit. Et apud Plutarchum Tryphon asserit, Chironem & Cadmum Agenoridem, qui duo primi Medicinam exercuisse credebantur, ægros suos solis herbis & radicibus sanasse. Sic cum Eurypylus apud Homerum ab Alexandro sagitta sauciatus fuisset, vulnus eius Patroclus ita curauit.

αἴγαστη λαμψύν
Νήτ' ὑδάτι λιαρῶ, ἐπὶ δίριζορ βάλε πικρὴν
χροι διατρέψας οὐδαμῶ φατευ.

Hæc & similia mecum perpendens, nunc ab annis quadraginta quatuor, studium Botanicum, ea qua fieri potuit diligentia excolui, nullis laboribus, nullis sumptibus parrens, ne quidem molestas peregrinationes intermittens, quo & plantarum cognitionem, quantum fieri humanitus licet, solidam mihi compararem: easdem colligerem & collectas asseruarem, & cum authorum descriptionibus conferrem: vnde factum, vt domi meæ in horto meo sicco supra quatuor millia Plantarum demonstrare possum, quod quam plurimi & Doctores & Studiosi diuersarum nationum testari poterunt, vt qui eas singulas, à me ipsis demonstratas, vt frequenter soleo, viderint. Et ad huius fidam cognitionem Authores etiam consulendi fuere, quare omnes quotquot haetenus habere potui, qui de herbis scripsere, vt & Florilegia, mihi comparaui. At quia non omnis fuit omnia tellus, infinitis literis ad clarissimos viros datis, vt alibi plenius, supplele etiлем meam Herbariam auxi, & ex ipsis orum literis non pauca ad rem facientia, cognoui. Quare ne talentum à Domino mihi concreditum defoderem, sed Spartam quam natus sum exornarem, ante annos vigintiquatuor, in iuuenum gratiam Phytopinacis partem primam proposuimus, in quo plantas sparsim ab authoribus descriptas, certa methodo proposuimus, & quidem supra bis mille & circiter quinquagentos: cuius libri exemplaria cum fuerint vendita & distracta, proxime si Deus volet, Pinacem Theatri nostri Botanici, qui loco Phytopinacis erit, dabimus, vna cum synonymiis herbarum supra quinque millia, conuenienti methodo disposita, quo eo Studiosi in Herbationibus vt possint. Sic & Matthiolum emaculatum cum synonymiis & multarum nouarum Plantarum auſtariorum, ante annos viginti duos dedimus: & ante annos nouendecim in historiam Lugduni suppresso nomine editam, animaduertiones scripsimus: & ante

ante septennium Tabernæ montanus, plurimis & plantis & medicamentis additis locupletior redditus excusus fuit. Nunc vero PRODROMVM THEATRI nostri BOTANICI damus, in quo supra sexcentæ plantæ à me primum descriptæ, exhibentur: & licet eorum aliquæ apud C. Clusium, & nobiliss. Fabium Columnam Lyncæum, & per paucæ in horto Eystadiensi reperiantur, nostris tamen adiecimus, quia eas in supra dictis libris, ante quam horum scripta prodirent, descripsimus. Figuras quas sculpi curauimus, totquot ad manus fuere iam absolutæ adiecimus, sperantes futurum, ut & reliquæ THEATR o addendæ, sculpantur. Hoc labore nostro, iuuandi studio instituto, vtere, donec Theatrum nostrum Botanicum accipias. Nam cum & Iohannis Bauhini Illust. Ducis Wirtembergici Archiatri, frattis mei pie defuncti opus præclarum sub prælo sit: & etiamnum Romæ; historia plantarum Mexiocanarum cum figuris excudatur, & ad medium absoluta sit, ut ex literis clariss. Fabii Columnæ cognoui, hæc opera expectare animus est, quo, si D E V S volet, in Theatro nostro, & uno volumine omnes omnium plantarum, à quibusunque authoribus propositarum descriptiones, & quidem methodice, omnibusque superuacuis recisis, tibi, Candide Lector, exhibere valeamus, sive perfectum opus accipias.

His interim in rem tuam vtere, authori faue, & si potes plantarum transmissione iuuato: & si quæ minus recte proposita animaduerteris, pro humanitate tua moneto: monitus non solum gratias habeo, sed etiam lubens, quod homines ingenui, & fatebor & tententiam mutabo. Nam vt recte Galenus, χαριτόνος ἀρθρωτικόν, μηδέ με πλάνειν, εν πολλοῖς, ταῦτα δὲ λατεστά, ταῦτα δὲ κακώσκενοντα, ταῦτα δὲ αμελεῖστα περιγράφαντα. Vnum addam, paginis titulum Theatri Botanici, me inscio, impositum esse, qui vel omittendus, vel Prodromi nomen præponendum erat. Nunc nomina eorum à quibus plantas accepimus subiciamus, cum ingenuum deceat, per quos profecerit, fateri, quod hactenus fecimus, & porro, si D E V S volet, facturi sumus. Viue & vale.

NOMI-

NOMINA EORVM QVORVM OPERA in prodromo adiutiuimus.

A Clutius Medicus Alstrodamensis.
Arnoldus Gillenius, Ducus Megapolitani Medicus.
Bernhardtus Paludanus, Medicus Enchustanus.
Caspar Weckerlinus, p.m. Argentinensis Medicus.
Caspar Bartolinus, Haffniæ Medicinæ Professor.
Dauid Vasinarus, p.m. Lubecensis Medicus.
Daniel Lotitzius, Paterniacensis Medicus.
Euerhardus Vorstius Professor Lugd. Batauorum.
Fabius Columna Lyncæus.
Fridericus Meyer, p.m.
Ferrandes Imperatus, Pharmacopæus Neapolitanus.
Georgius Rumbaum Medicus Vratislauiensis.
Henricus Heyl Medicus Dantiscanus.
Honorius Belli Medicus in Creta.
Iacobus Albinus, Medicus Hamburgensis.
Iacobus Antonius Cortusus, p.m. Patricius Patauinus & hortipræfetus.
Iacobus Cargillus, Medicus in Scotia.
Iacobus Zuingerus, p.m. Medicus Basileensis.
Iacobus Hagenbachius, Basil. Med. Studiosus.
Ioachimus Burserus, Medicus Annæbergensis.
Ioannes Bauhinus, p.m. Wirtembergensis Archiater.
Ioannes Fleisserus Vratislau. D. qui in Virginia obiit.

Ioannes Francus, Senior Medicus Camicensis.
Ioannes Henricus Churterus, p.m. Medicus Basileensis.
Ioannes Neudorffer, Medicus Norinbergensis.
Ioannes Pora, Pharmacopæus Veronenfis.
Ioannes Rudolphus Saltzman, Poliater & Professor Medicinæ Argentinæ.
Ioannes Sigfridus, Medicinæ Professor Helmstadij.
Laurentius Rosenau, Pharmacopæus Lineburgensis.
Laurentius Scholtzius Senior, p.m. Medicus Vratislau.
Leonhardus Doldius, p.m. Medicus Norinbergensis.
Ludouicus Furer Senator Northusanus.
Ludouicus Jungermannus, Professor Giessanu.
Matthias de Lobel, p.m. Botanographus Angliae.
Matthias Listerus, Medicus Londinenfis.
Nicolaus Agerius, Physices Professor Argentiniæ.
Nicolaus Contarenus, Patricius Venetus.
Olaus Worm, Professor Haffniæ.
Paschalis Gallus, Pictauiensis Medicus.
Philippus Stephanus Sprengerus, p.m. Pharmacopæus Heidelbergensis.
Samuel Sattler, Ducus Brunsvic. Medicus.

THEATRI BOTANICI CASPARI BAVHINI BASI- LIENSIS ARCHIATRI

PRODROMVS.

PLANTARVM vniuersalem historiam, in THEATRO, Deo clementer vitam viresque largiente, propositurus, hoc vero in libro, solum Plantarum à me primo descriptarum, historiam expressurus, eandemque methodum, quam in Theatro, obseruaturus à GRAMINIBVS auſpicari lubet.

LIBER PRIMVS.

DE GRAMINIBVS.

CAPUT I.

GRAMINIS differentias ducentas in THEATRO nostro, si Deo placuerit, proponemus, in præsens vero eas graminis species, quas à cæteris Botanicis prætermissas censemus, breuiter describere est animus, & id perspicue & sine omni verborum lenocinio: tu D E V S cœptis clementer, quod supplex peto, aspira.

I. GRAMEN caninum vineale: radice est alba, tenui, repente, geniculis distincta, ex quibus fibræ capillares in terram defiguntur: culmos habet tenues, lœues, geniculatos, in terram reclinatos: ex quorum geniculis singulis, folium, duas, tresve unicas plerumque longum, angustum, atrovirens prodit: culmorum summo panicula breuis, parumque expansa, ex paruis glumis composita, insidet.

Apud nos in vinearum vijs, solo aliquantulum duliore, circa æstatis initium reperitur.

II. GRAMEN caninum supinum paniculatum dulce: ex radice oblonga, capillata, & nigra, folia pauca, lœvia, viridia, angusta, vnciarum trium vel quatuor longa, prodeunt; inter quæ calamus tenuis, internodijs distinctus, folijs paucis oblongis cinctus; parte inferiore supinus, mox palmum longus, erigitur, & paniculam tenuem, albam, glumis exiguis donatam, sustinet: agris Londinensis vdis gaudet, vnde D. Lobelius, Graminis dulcis nomine misit.

—S(;)S—

A

III. GRA-

THEATRI BOTANICI

Gramen caninum maritimum
asperum.

Gramen caninum maritimum
spicatum..

III. GRAMEN caninum maritimum asperum: radicem habet ex multis fibris oblongis, albis, capillaribus compositam, ex qua ramuli plures dorstantes, in terram primum reflexi prodeunt, calamis rotundis rufescensib. donati, quos folia quasi in fasciculo iuncta, brevia, dura, veluti in aculeum fastigiata, in circuitu leviter hirsuta, ferre instar minutissime exasperata, cingunt: spicæ, folliculo pri-
mum inclusæ, angustæ, ceu ex lappulis elegantissi-
mis, exiguis, asperis & echinatis composite. In littore Veneto, maritimis quoque circa Anconam; & Monspessuli reperitur. Lobelius aduersiorum parte altera in catalogo graminum, gramen cani-
num medicatum marinum spica echinata C. Bau-
hini (sed sine descriptione) vocat, quia hoc nomi-
ne in Phytopinace nostro ante annos viginti qua-
tucr brevissime descriptum.

IV. GRAMEN caninum maritimum spicatum: ex radicibus tenuibus, lignosis, leuissime capillatis, viticelli plutes repentes, rotundi, laues, pedales, cubito etiam longiores, frequenter geniculati, vnde ramuli plures, foliolis arundinaceis breuibus & angustis cincti, prodeunt, quorum superioribus spica triuncialis, ex cinceteo nigricans insidet. Ad lit-
tus maris, non longe Montpelio, D. Saltzmannus legit & communicavit.

V. GRAMEN murorum radice repente, ex ra-
dice nigricante repente & capillacea, culmi plures,
pedales, incurui, tenues, geniculati, folijs paucis,
breuibus & angustis cincti, prodeunt: quorum
summitati panicula albicans, sesquiuncialis, ex
minimis glumis contexta, insidet. Hoc in mu-
ris fossarum interiorum virbis nostræ prouenit.

VI. GRA-

L I B E R P R I M V S.

3

Gramen nodosum spica
parua.

Gramen nodosum auenacea
panicula.

V I. G R A M E N nodosum spica parua: radice est parua, nodosa, albicante, fibris paucis & breuis-
bus donata, cui ceu alter nodulus oblongus insi-
det, qui in calatum cubito altiore, lœuem, inter-
nodijs aliquot distinctum abit, folio ad quemlibet
nodum uno, angusto, vncias quatuor vel sex lon-
go: in summitate spica vnica vix vncialis, mollis,
typhini graminis forma. In dumetis vdis circa Be-
fordiam (vrbe die itinere Basilea distante) proue-
nit, vbi D. Ioannes Bathinus frater meus p.m. col-
legit & transmisit.

G R A M I N I S nodosi auenacea panicula de-
scriptionem hic præterimus, cum ab alijs propo-
ta fuerit, solum figuram nouam cum a nullo
perfekte fuerit delineata, adde-
re placuit.

—(90):(90)—

A 2

VII.GRA-

THEATRI BOTANICI

Gramen bulbosum aquaticum.

VII. GRAMEN bulbosum aquaticum: Bulbum unicum habet, elegantem, cum recens est, maculis luteis striatum, carne alba, nullius odoris nec saporis, in ima parte quasi caudulam habens, ex quo pediculus duarum vniciarum exurgit: cuius summo radix manifeste fibrosa ad foliorum extum conspicitur: folia aliquot habet latinscula, palmaria, striata: an calatum ac florem proferat ignoramus, cum tale à D. Vasmaro anno 1592: Eubeca acceptimus: scribit se in ripa fluminis Trauæ inuenisse fluctibus forte proiectum, quod absque dubio sub aqua nascatur, foliorum contemplatione id docente: imbecilliora enim esse, quam ut sine sufficiente aqua se sustinere possit: quod in Phytopin etiam monuimus.

VIII. GRAMEN bulbosum ex Alepo: Radice est bulbosa, cortice reticulato obvoluta, cui fibrae parvae capillares subjiciuntur: culmos duos trache striatos, sesquispithamæ altitudinis habet,

Gramen tremulum minus panicula parua.

folijs plurimis, oblongis, gramineis cinctos: spica, hordeo marino similis, culmo insidet, quam folijs, vesicæ instar parte inferna cingit eamque superat. Hoc siccum apud Iohan. Bauhinii fratrem vidimus.

IX. GRAMEN tremulum minus panicula parua. Radicibus rufescensibus hue illuc repentibus, inititur, unde culni palmares duo vel tres, geniculò uno vel altero distineti, folijs gramineis virentibus & glabris, angustis, acuminatis, quorum unū iubar vesicæ in modum obuoluit, & suo acumine vel superat, vel saltem adæquat, quæ multis laminis squamatis, lenticulae similibus, rotundis, spadiceis & coloris, filo tenuissimo adpensis, constat: ex quibus flosculi tenues, ex flauo pallentes, in vere emicant. In pratis nostris montosis & ericetis prouenit, & vulgo Hasenbrod id est, leporinus panis, dicitur.

GR.

L I B E R P R I M U S.

Gramen tremulum maximum.

Gramen pratense paniculatum molle.

GRAMINI STEMULI maximi, etius Cæsalpinius sub Phalaride altera, & Clusius in Cu. post. sub grantine Amourettes maiore meminit. Figuram à nemine propositam ad pōtere placuit.

GRAMEN pratense paniculatum molle, cum nomine graminis lariati in història Lugdunensi propositum sit, solum figuram veram spectandam exhibemus.

X. GRAMEN pratense paniculatum matis angustiore folio: ex radice capillacea, rufescente, folia capillacea, quædam brevia, quædam palmatum.

superantia, prodeunt: inter quæ culmi tenues, geniculati, cubitum superantes, uno altero ve folio brevi cincti, in quorum summo panicula leuiter expansa, viciatum quatuor longa, qua ratione loci, strigosis vel latior: In pratis & dumetis ad ripam Wiesæ fluminis apud nos reperitur.

Huc simile ad ripam prædictam inuenitur, potissimum radicem capillarium, ut & caulinum numero, paniculis & in ijs glumis longioribus, varians.

THEATRI BOTANICI

Gramen panicula multipli.

XI. GRAMEN panicula multiplo: ex radice multis cirrhis villosis albicantibus composita, culmi plurimi, palmares, lœues, geniculati & recurui, folijs gramineis, oblongis, angustis vestiti, exurgent, quibus panicula triuncialis angusta varie difusa, per maturitatem rigida & spadicea, insidet. Monspessuli prouenit; maius & minus reperitur, & gramen minus duriusculum vocatur.

GRAMEN aruense panicula crispa, cuius figura apposita, pro gramine à Matthiolo, gramine Xerampelino à Lobelio, gramine bulboso Dalechampij in historia Lugd. describitur, figura non fæliciter expressa.

Gramen aruense panicula crispa.

XII. GRAMEN montanum panicula spadicea delicatiore: Radice est alba, breui capillacea, culmis ternis, quaternis, geniculatis, pedalibus, vno alteroue folio cinctis, quæ etiam ad radicem brevia & pauca sunt: in culmorum summo panicula triunciales, spadicei coloris, ex loculis minimis composita.

Hoc tamen variat magnitudine, cum & caule sesquicubitali & spica semipalmari inueniatur: prouenit locis saxosis, maius quidem in monte Crentzacho: minus vero in monte

Wasserfall dicto.

XIII. GRA-

Gramen paniculatum odora-
tum.

XIII. GRAMEN paniculatum odoratum: Radicibus candidis, geniculatis serpit: culmo est bicubitali geniculis paucis distincto folijs angustis, longissimis, paniculam superantibus, in acumen fastigiatis, suauem odorem spirantibus: cuius culmo panicula parua, leuiterque sparsa, à pietore non rite expressa, insidet: Apud Borussos prouenit, & à Regiomontanis gramen Mariæ di-

citur, quod in fasciculos collectum, propter odo-
ris fragrantiam vestibus adjiciunt, vt D. Vasmus,
qui plantam transmisit, prescripsit.

XIV. GRAMEN syluaticum paniculatum al-
tissimum: ex radice repente fibrosa, calami duo-
rum triumve cubitorum exurgunt, qui paniculas
paruas sustinent; folijs est latis, cyperi æmulis. Hoc
in syluis circa montem Belgardum prouenit, ex
quo rustici chlamides pastorales, & torques equis
aratra trahentibus conficiunt..

XV. GRAMEN palustre panicula speciosa. Hoc
ad bicubitalen altitudinem exurgit, calamo satis
crasso: folijs est paucis pedalibus latiusculis, per
marginem asperiusculis, quorum aliqua tubuli in-
stat, calamum media ex parte ambient: panicula
est iubata sesquipalmari, ex elegantissimis, paruis
& subrotundis laminellis composita. In humidis
circa Parauium legimus: & in Hassia stagnis repe-
riti intelleximus..

XVI. GRAMEN palustre paniculatum minus.
Ex radice crassa, fibris albicantibus, durioribus do-
nata, calamus rotundus, striatus, cubitum superans
exurgit, quem folia pallide virentia, latiuscula, pe-
dalia, subaspera, inuestiunt: panicula palmatis est,
rara, ex locustis albicantibus, aristis oblongis ar-
matissima, composita.. Hoc in dumetis humidis circa
montem Crentzacenensem prouenit: at in ydis Mi-
chelfeldensibus, altius exurgit.

XVII. GRAMEN maritimum fluitans cornu-
tum. Ex radice exili capillata, culmus tenuissimus,
geniculatus, cubito longior producitur: ex quolibet
geniculo, folia iuncea, communiter bina, cul-
mum basi lata, instar vesicæ, ambientia, in latus
sparguntur, indeque caulinus unus aut alter edui-
citur, & tandem in capitulum membranum fi-
nit, quod in foliola bina, terna, rarius quaterna, an-
gustissima, in latus reflexa, & cornuta desinit. Tota
planta, stagnis Montpelienis mari fini-
timis, innata.

THEATRI BOTANICI

Gramen cristatum.

XVIII. GRAMEN spica-cristata lœui, vel gramen cristatum. Radicum capillamentis plurimis oblongis albicantibus abundat, quæ in unum veluti cespitem coeuntia deorsum repunt; culmis est

pluribus sequicubitalibus; geniculis paucis donatis; folijs breuibus angustis, & circa caulem paucis, vncias quatuor vel quinque longis: spicam habet tenuem oblongam, pallide virentem, quæ galli cristas plurimas, vel ſemen capitis gallinacei diete plantæ refert, cuius nomine cristatum in Phytopinace appellare placuit: quod nomen & D. Lobelius in Aduer. parte alt. prob. auit, gramen cristatum Cas. Bauhini nominans. Prouenit in prato infra patibulum, aliquando ad moenia Basilicensia.

Idem, sed spica elegantiore & densiore, in monte Wafferfall & Monspeſſuli obſeruauimus: ſimile ei ex Anglia D. Lobelius, multis annis post, misit.

XIX. GRAMEN spica cristata subhirsutum. Hoc à priore differt, radicum capillamentis rufefcentibus, culmis tenuioribus, parte inferiore leui lanugine asperfis & humilioribus: folijs longioribus: spica candicante, minus compacta, nec ita ele- ganter cristam exprimente: quod in dumetis circa Cliben copiole prouenit.

XX. GRAMEN spicatum angustifolium montanum. Hoc à gramine caryophyllato pratensi differt folijs, q̄ angustissima; caulinulis, qui in hoc tenuissimi, plures & longiores: & loco, cum hoc ſolum in montofis, Maio mense florens, proueniat.

XXI. GRAMEN sylaticum angustifolium spica alba. Ex radice rufa, transuersa, fibræ capillares descendunt, & folia plura, capillacea, palmaria, etiam breuiora, rarius longiora exurgunt, una cum culmis tenuissimi, iphis folijs plerumq; breuioribus, quibus spica vt plurimum simplex, candida, exiguis aristis donata, vnciam vix superans, insidet: quod in sylvis humidis Hungenſium reperitur.

GRAMEN

L I B E R P R I M U S.

Gramen spicatum folio aspero.

Gramen caryophyllatum montanum spica varia.

GRAMEN spicatum folio aspero, in historia Lugdunensi, nomine graminis spicati Dalechampij proponitur, cuius figuram perfectam adponere placuit.

XXII. GRAMEN caryophyllatum nemorum spica multiplici. Radice est ex fibris capillaceis rufescensibus composita; ex qua, tanquam ex cespite, folia semipalmata, etiam brettiora, Vetrica caryophyllata similia, prodeunt: inter quae culmi quam plurimi capillacei, nudi, folia aliquando superantes, spicas multas breuissimas & rufescentes sustinentes, exurgunt. Hoc in umbrosis & humidis ad Birsam & Wiesam reperitur. Huic non multum dissimile, sed radice magis geniculata, in via Richana ad sepes ad sinistram reperitur.

XXIII. GRAMEN caryophyllatum montanum spica varia; Radicibus est paruis, fibrosis, oblongis, nigris, ex quibus instar cespitis fo-

lia, aliquando palmum longa, angusta, vt in gramine spicato caryophyllatæ folijs, prodeunt: inter quæ culmi plures, tenues, folijs nudi, in summitate spicam modo diuulsam, modo compactam sustinentes. In nostræ urbivicinis collibus reperitur.

XXIV. GRAMEN spicatum folijs & spicis hirsutis molib. Radice est arundinacea transuersim repente, paucis fibris capillata; ex qua culmi molles cubitum superantes, folijs oblongis, angustis, spicas superantibus, & molli lanugine aspersis, quasi per tubulos transentes, exurgunt: quorum summò spica angusta, vicias duas longa, mollis, modo simplex, modo gemina, rarius triplex, alternatim disposita, insidet. Hoc in arenosis ad Birsam reperitur.

• 65 • 90

THEATRI BOTANICI

Gramen typhoides maximum spica longissima.

Gramen alopecuroides, spica aspera.

XXV. GRAMEN typhoides maximum spica longissima. Ex radice parua, nodosa, cui fibræ exiguae & pluriimæ adnatæ, culmus exurgit rectus, tenuis quicubitalis, internodijs rarioribus distinctus, qui in spicam rectam, teretem, palmarem, virescentem in maturitate albicanem, rectu mollem, definit, vtriculis aristas oblongiusculas & copiosas exhibentibus. Inter fruteta circa Gæppingam Ducatus Wirtembergi primum, dein non longe Basilea, in sepibus agrorum inter Michelfelden & Huningen, & in sylvetis Michelfeldæ legimus.

XXVI. GRAMEN phalaroides minus, siue Hispanicum: hoc folijs est oblongis, angustis, viridis, priorum unum vel alterum, culmos cubitales, tenues, tubi instar cingit: in culmorum summo spica Phalaridi similis, sed angustior, vncias tres longa, insidet: nec radicem, nec semen vidimus: & no-

mine Phalaroidis alterius Hispaniæ, D. Gillenius, transmisit.

XXVII. GRAMEN phalaroides spica mollii, siue Germanicum: culmo est cubitali, prioris crassiore, uno altero geniculo distincto: folio uno vel altero, eoque breui, culnum ambiente, cuius summo, spica biuncialis, prioris angustior, cinerei coloris, splendens & mollis insidet. Hoc Villemenses, apud quod prouenit, à colore, Onocordum appellare, intelleximus.

GRAMEN alopecuroides, spica aspera, nomine Graminis echinati apud Lugdunensem describitur, quare solum figuram meliorem addere voluimus.

XXVIII. GRAMEN tormentosum alpinum & minus. Ex radice parua inutili, calamus raro doceantem superans, folijs duobus tribusve vestitus exurgit

LIBER PRIMVS.

91

exurgit, cuius summitati pappus subrotundus insidet. Prouenit in Heluetia, in D. Bernhardi monte minore ad lacum: ex Rhoetia D. Burserus attulit.

XXIX. GRAMEN sparteum Basiliense, siue capillaceo folio maius. Ex radice fibrosa, culmi plures exurgunt, qui statim in folia capilli instar angustissima, in acumen molle fastigiata, palmum, sape pedem altiora, absuntur: nec paniculam, nec spicā obseruauimus. Tota planta insigniter viret, & ex multis plantis simul iunctis cespes consti-tuitur: in paludibus Michelfeldæ prouenit: vti mihi anno præterito M. Hagenbachius, vna cum alijs Graminibus plurimis, ostendit.

XXX. GRAMEN sparteum Hollandicum, siue capillaceo folio minus. Hoc pro radice fibellas tenuissimas albas habet: folia copiosa, capillacea, pallida trium quatuorve vnciarum, inter quæ culmi tenuissimi, palmo altiores, uno altero in internodio donati & pene nudi: efferuntur, qui paniculam pallidam diuulsam sustinent: & communiter plures cespitem constituunt. Nomine Sparti Hollandici ex sylua Hagana D. Weckerlinus misit.

XXXI. GRAMEN sparteum Monspeliacum capillaceo folio minimum: Radicem habet ex fibris albis, oblongis, capillaceis compositam: folia capillacea, vncialia: culmo tenuissimos, nudos, trium quatuorve vnciarum: paniculas paruas ex loculis minimis compositas & per maturitatem rufescentes: quod Monspelii in agris æstiuo tempore reperitur.

XXXII. GRAMEN sparteum setas equinas referens. Hoc album est, & ex radice alba setarum instar, folia cubitorū quatuor longa producit, quæ forma, & tenuitate, & robore, caudam equinam,

eiusq; setas referunt: ex quibus tauæ in folia incole, tapetia texunt. Cuius fortamento sit in C. Cluj curis posterioribus, sub Herba, Sparto Hispanico non absimili.

Sic ex Insula Virginea, arboris cuiusdam cortex candidissimus, in pili tenuitatem diuisus adfertur, è quo incolæ pannos texunt: hunc corticem à D. Gillenio, Gramen vero à D. Saltzmanno accepi-mus.

XXXIII. GRAMEN sparteum variegatum: hoc folijs est quatuor vel quinq; vnciarum, rotundis, variegatis, quorum alternatim pars vna viret, altera rubet: quod primo vere in Franckenhusijs montibus copiose reperiri, D. Jungermannus anno 1602. scripsit, & colorem cultura mutare monuit, spartiq; nomine, solum folia, misit.

XXXIV. GRAMEN foliolis iunceis brevibus maius, radice nigra. Ex radice capillata, nigra, folia iuncea, rarius duas tresve vncias superantia, prodeunt: inter quæ culmus tenuissimus, pedalis, laevis, cuius summo glumi minimi, quemadmodum in gramine exili duriore alternatim dispositi sunt: ad mœnia vrbis nostre legimus.

XXXV. GRAMEN palustre iunceum racemoso semine: folijs est paucis iunceis, culmo cubitali, ex cuius summitate, inter bina foliola, veluti racemus paruus propendet: in aquosis circa Francofurtum ad Oderam D. Fleisserus collegit, & anno 1605. communicauit.

• §(:) § •

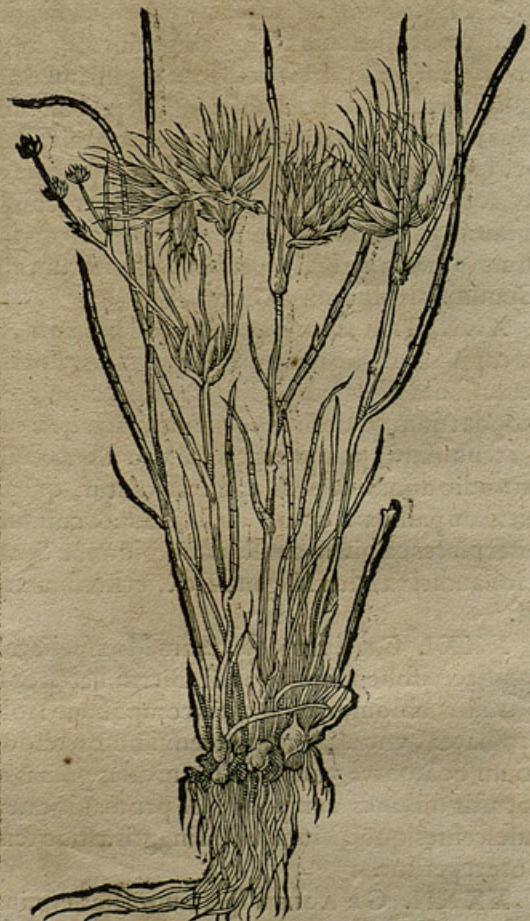
THEATRI BOTANICI

Gramen iunceum folio articulato
aquaticum.

GRAMEN iunceum folio articulato aquati-
cum: et si pro aquatiko altero à Lobelio , aquatiko
à Tabernæmontano pingatur; verum cum folio-
rum articuli non exprimantur, nouam pro Thea-
tro nostro sculptam, addere visum fuit: & cum post

Gramen iunceum folio articulato cum
vtriculis.

fœnifecium, caulis palmatis exurgat, cui raro capi-
tula corymbacea insident; sed vtriculi vnciales pa-
leacei, in capillamenta fisci, modo virides, modo
purpurascentes, id circa figura exprimi
curauimus.

Gramen montanum iunceum capite squamoso.

XXXVI. GRAMEN montanum iunceum capite squamoso: Radice est parua, fibrosa, circa quam folia bina, ternave semipalmaria: culmus iunceus, laevis, enodis & nudius, pedem superans: cuius summo capitulum instar Phalaridis squamosum in apicem desinens, ex albo leuiter rufescens, insidet, cui vtriaque foliolum rigidum subiectum, quorum longius, vnciam superans, deorsum vertit, alterum quod triplo breuius, recta effertur. In Baldi montis summitatibus legimus.

XXXVII. GRAMEN iunceum minimū capitulo squamoso: Radiculæ capillares sunt, folia pauca capillacea, vnciarum fere duarum, inter q̄ culmi vnciarum quatuor vel quinque exurgunt, in quorum fere summo capitulum vnicum minutissimū squamosum rufescens, cui culmi apex supereminet. In aquosis circa Altissimum Noricum, vnde D.

Doldius misit: & Francofurti ad Oderam, prouenit.

XXXVIII. GRAMEN iunceum minimum alterum: à priore differt potissimum capitulis, quæ & summo caulinulo insident, & squamosa non sunt: in fossis Patauinis, aqua defluxa, reperitur.

XXXIX. GRAMEN iunceum minimum maritimum. Tota planta dodrantem non superat, cespitis similis, ex cuius singulis radiculis, singuli caulinuli exurgunt, foliolis capillaceis paucis cincti, qui exiguis vtriculis donantur: hoc in Zeelandiæ maritimis ad oppidum Gous, D. Gillenius colligit & transmisit.

XL. GRAMEN cyperoides latifolium spica spadiceo viridi maius: Radice est oblonga multiplici, rufa mire capillata, caulis triangulis, cubito minoribus: folijs arundinaceis, pedalibus, & quam in vulgari angustioribus: spicis ternis, quadratis, rarius quinis, alternatim succedentibus, angystis, trium quatuorve vnciarum longis, coloris spadiceo-viridis, quarum primæ semper folium oblongum angustissimum subiicitur. Hoc in humidis ad Sellam nouam Monspeſſuli primum vidimus: dein ex Lusatia, à D. Franco Graminis Sprawaldensis nomine accepimus.

XLI. GRAMEN cyperoides angustifolium spica spadiceo-viridi minus: Radice est breuiore, lignosiore, parum fibrosa, & rufa: caule triangulo, pedali: folijs angustis, duris, semipalmatis, in acute desinentibus: spicis aliquot angustissimis, oblongis, spadiceo-viridibus, alternatim dispositis, & pédiculis longis capillaceis insidentibus, quod Aprilimense circa Birsam reperitur. Aliquando tamen altius exurgit.

XLI. GRAMEN cyperoides spica pendula longiore & angustiore. Caule est cubitali, anguloso, striato; folijs oblongis, angustis, basi oblonga, caulem instar tubi vestientibus, ex quo veluti tubo, spicæ singulæ; vncias quatuor vel sex longæ, angusta, prodeunt & propendent, ipsum vero folium cuilibet spicæ subiectum, oblongum est. Hoc locis humidis circa Thermas Apponenses Patauinorum crescit.

XLIII. GRAMEN cyperoides spicis minoribus minusque compactis. Ex radice fibrosa, lignosâ ramen, folia prodeunt angusta, graminea palmum longa, inter quæ caulis sequicubitalis, triquetrus, subasper, & magna ex parte nudus exur-

THEATRI BOTANICI

gut: in cuius summo, spica parua divulsa, & quasi aculeata consistit, quæ semina oblonga, subnigra, in aculeatum cuspidem desinentia, continet.

Huius tres differentias notauiimus: 1. est latioribus & longioribus folijs, spicis maioribus, & ad riuum molendinatum vrbis nostræ trans Rhenum reperitur. 2. à priore rarioribus & minoribus spicis differt, & in via Richana ad sepes crescit. 3. folijs est angustioribus, brevioribus, spicis inter duas priores medijs, quod Patauij locis humidis anno 1578. collegimus, & cum D. Guilandino ostendissemus, Ischæmon Plinij censuit, quod non probamus: idem sed per omnia minus anno 1579. Monspessuli in humidis inuenimus, quod gramen cyperoides nominabunt.

XLIV. GRAMEN arundinaceum plumosum album. Radice & folijs est arundinaceis, & in arundinis altitudinem excrescit: caule angulo albo, paniculam arundinaceam, ramosam, palmarum, albam, mollem, splendentem, instar serici albi sustinet. Non longe Monspelio, circa Perault & Magolanam reperitur.

XLV. GRAMEN nemorosum paniculis albis capillaceo folio: eis spitis instar gramen hoc existit, quod ex radicibus capillaceis, folia copiosa, viridia, pilis tenissimis familia, pedem longa, emittit: inter quæ culmi tenues geniculati, cubitales, aliquando sesquicubitales, pene nudi, in paniculam rariorem albicantem, palmo minorem, ex glutinis paruis aristis donatis compositam, abeunt: in Querceto non longe Michelfelda copiose prouenit.

XLVI. GRAMEN holosteum alpinum minimum: Tota plantula vncias tres non superat, folijs capillaceis vncialibus, cuius culmis capitula paleacea insident, copiose in Heluetia, in S. Bernhardi monte minore, prouenit.

L I B E R P R I M V S.

35

Gramen hirsutum latifolium minus iuncea
panicula.

Gramen hirsutum capitulis
psyllij.

GRAMINIS hirsuti differentiae sunt plures:
est latifolium maius ab alijs descriptum: est minus
iuncea panicula, magnitudine potissimum à prio-
re differens, cuius figura adposita: est & capitulis
psyllij, quod exile hirsutum cyperoides Lobelio-

dicitur, cuius hic exactior figura exhibetur, est de-
nique hirsutum angustifolium maius hic descri-
ptum, & minus, quod gramen Leucanthe-
mon in histor. Lugdun..
dicitur.

XLVILGRA-

THEATRI BOTANICI

Gramen hirsutum angustifolium
maiis.

XLVII. GRAMEN hirsutum angustifolium maius. Ex radice exigua fibrofa, rufescente, culmus vnicus, cubito altior, vt plurimum laevis, exurgit, in cuius summitate panicula alba, mollis, leuiter parfa, ex multis laminulis composita, in quarum quilibet semina minuta, subnigra & subrotunda: folijs est paucis, angustis, palmaribus & villosis (sculptor in pilis exprimendis lapsus est) aliquot culmum cingentibus: ipsi vero paniculae, vtrinque folium tenuissimum subiicitur, quorum alterum panniculum superat, alterum non adaequat. Prouenit in nostris paludosis pratis Michel-feldensibus.

Gramen spica subrotunda
echinata.

XLVIII. GRAMEN spica subrotunda echinata, vel gramen echinato capitulo. Radice est capillacea, alba, folijs paucis angustis, tactu subasperis, duarum, triumve vnciatum, inter que culmi festucarum instar laeves, uno alterove folio cincti, prodeunt: & quidem terni, vel quaterni, sed altitudine inaequales, alter enim duarum, alter trium quatuorve: alter sex vnciarum: quibus singulis capitulum vnicum, instar tribuli echinatum & spinosum, insidet: flores & semina non obseruauimus.

Hoc locis sterilibus circa Monspelium crescit: idem sed maius ex Hispania D. Albinus attulit, quod videtur clariss. Columnæ, gramē echinatum tribuloides appellasse.

XLIX. GRAMEN spica plana echinata. Plantula palmaris est radicula ex fibellis albis composta,

sita ex qua foliola capillacea, pauca, vnciam longa, & festuca tenuissima, prodeunt: spicam habet unciale, planam, quæ ex utriculis minutissimis aristas acutas emittit: ex Hispania D. Albinus attulit.

L. GRAMEN montanum panicula miliacea sparsa. Ex radice fibroso rufescente, folia pauca, angusta, vncias quatuor vel quinque longa, una cum culmo tenuissimo cubitali, uno altero ve folio vestito, exsurgent, in cuius summo panicula sparsa, ex loculis minutissimis composita: in monte Crentzaciensi prouenit.

LI. GRAMEN arundinaceum panicula miliacea: Ex radicibus fibrosis albis, unus & alter culmus cubitalis exurgit, quem parte inferiore folia arundinacea vncias trium cingunt ad partem su-

pernam duobus nodis distinctam, folia duo angustiora, longiora que vestiunt: in cuius summo panicula trium vncias, milij paniculae similis: in agris Patauinis reperitur, & à gramine miliaceo à Lobelio proposito, plane diuersum est.

LII. GRAMEN arundinaceum Sorghi panicula sparsa. Hoc culmis est cauis, magna ex parte reclinatis, ita ut capillaribus radicibus terræ affigantur, qui folia (que longiora & angustiora quam in priore) velut per tubum transeunt, & in summo paniculam fere palmarem, sparsam, paruis utrunculis donatam, sustinent. Locus natans memoria excidit.

Gramen latifolium spica triticea compacta.

Gramen angustifolium spica tritici muticæ simili.

THEATRI BOTANICE

LIII. GRAMEN latifolium spica triticea compacta: Culmo est sesquicubitali, uno altero vege-
niculo distincto, folijs frumentaceis, pedalibus,
spica triticea, palmari, lata, glumis acutis carente:
Basileæ, ad agrorum margines.

LIV. GRAMEN latifolium spica triticea diuulsa.
Hoc à priore, spica potissimum differt, quæ in spi-
cas distinctas & angustas diuulsa est, & sibi inui-
cem alternatim in culmo subsequuntur, quarum
vtriculi breuissimis aristis armantur: in Italia ad a-
grorum margines.

LV. GRAMEN angustifolium spica triticea cō-
pacta: Hoc folijs est angustioribus, sesquipalmaris
bus rigidis, acuminatis & albicantibus: culmo lœui
rotundo, striato, sesquicubitali: spicis palmaribus,
compactis: vtriculis rigidis & acuminatis. Basileæ,
ad sepes locis aridioribus extra portam

Blasianam.

LVI. GRAMEN angustifolium, spica tritici
muticæ simili. Radicibus oblongis, geniculatis,
nodosis candidis serpit: culmis est sesquicubitali-
bus, rotundis: folijs junceis, oblongis, duris, in acu-
men fastigiatis: spica oblonga triticea, ei Tropicæ;
quod alijs spica mutica dicitur, simili: glumis pau-
cis, oblongis, aristis carentibus. Locis arenosis cir-
ca Basileam, ut ad Cliben prouenit. Weizengraß ap-
pellare lubet, quod in Phytopinace sub gramine
arūdinaceo spica triticea posuimus, & Lobelius in
Catalogo Graminum, quem aduers. p. 2. addidit;
gramen frumentarium, segetale triticeum, sive
triticea spica Cat. Bauhin. nominat.

LVII. GRAMEN spica secatina: ipsi Secati si-
milium: calamo est tricubitali, lœui, geniculato
& pallente: folijs paucis longiusculis: spica vncias
quatuor longa, oblongis aristis armata: quod Basi-
leæ, in agris frumentaceis frequenter reperitur.

Gramen spica brizæ maius.

A.D. III.

Gramen maritimum paniculæ lobiacæ.

LVIII.GRA-

LVIII. GRAMEN spica brizæ maius; Radicibus & culmis est frumentaceis, folijs angustis, spicis palmaribus, multiplicibus, vtriculis aristis breuibus armatis, flosculis, vt in tritico, luteolis: Tota planta ad viri altitudinem assurgit, & apud nos locis accliviis ad Rheni ripam, & ad montis Crentzacensis ascensum prouenit.

LIX. GRAMEN spica brizæ minus: Tota planta palma minore est, radice exili, fibrofa, foliolis ad radicem breuibus, molibus, canescensibus, spica vnciali, q̄ modo simplex, modo gemina & terra, vtriculis aristis armatis: in agris Monspeliens. D. Saltzmannus legit.

LX. GRAMEN loliaceum latifolium spica angustiore: Ex radice alba, arundinacea, fibrofa, culmi aliquot bicubitales exurgunt, folijs paucis, latiusculis, oblongis cincti, quorum summo spica angusta, vncias quatuor vel quinq; longa. Phœnici vel Hordeo marino similis. Basileæ circa Cliben, longioribus & breuioribus folijs varians, reperitur.

LXI. GRAMEN loliaceum minus, spica simplici: Ex radice capillacea, caulinis plures, rotundi, duri duarum vnciarum, & et semipalmares, folijs paucis, angustis & breuibus cincti, exurgunt, quib. spica duarum vnciarum, angusta, lolio similis, insidet: in agris Monspeliensibus frequens est.

LXII. GRAMEN loliaceum minus supinum spica multiplici. Hoc maiori ex parte repit, & caulinis est multis, vnciarum quatuor, folijs paucis, & spica multiplici; cuius vtriculis semen paruum oblongum in clivu includitur, & hoc apud Mōspeliens. puenit.

LXIII. GRAMEN maritimum panicula loliacea. Ex radicibus capillaceis, caulinis plures, rotundi, recurvi, altitudine impares, palmo inferiores geniculati, folijs paucis, angustis, oblongis cincti, exurgunt, paniculâ loliaceam, triū quatuor ve vnciarū, sed ramosam, sustinetes: locis maritimis circa Mōspelium, vnde D. Saltzmannus attulit, prouenit.

LXIV. FESTUCA graminea glumis vacuis. Ex radicib. fibrosis simul iunctis, culni aliquot geniculati, pedales, ad radice lanagine pubescentes, folijs angustis, paucis donati exurgunt, qui glumos plurimos, laues & vacuos, filamentis tenuissimis appendentes, partim virides, partim spadiceos, aristis oblongis donatos, sustinent: hec apud nos in tectis & muris crescit: & cum glumi longis filamentis adpensi sint, facile à quois vēto agitati, tremūt, hinc Monspeliensibus gramen tremulum dicitur.

Hec aliquādo, apud eosdem, glumis pauciorib.

& aristis longioribus & recurvis in agris reperitur & festuca graminea aristis incurvis, nominari pot.

LXV. FESTUCA graminea effusa iuba. Hæc altius exurgit, caule viridi & rotudo, qui in iubam pedalis longitudinis effunditur, cui⁹ glumi angustiores & longiores, breuibus aristis cincti, pediculis capillaceis, oblongis insident, qui per maturitatem albicanter segetes reperitur.

LXVI. FESTUCA iuncæ folio. Ex radice parua, fibrofa alba, folia pauca, iuncæa, semicubitum longa, vt & culmus rotundus, cubitalis exurgit, qui in paniculam auenaceam, sed angustiorē, albam, angustam, desinit, quæ ex oblongo folliculo (a folio constituto) paniculam longe superante, prodit: cuius glumi rari, aristis longissimis & argenteis donantur. In Valegia ad paludem vrbis Sedunens. copiose prouenit, vnde D. Burserus nobis attulit.

LXVII. FESTUCA iuncæ folio spica gemina. Hæc culmo est sesquicubitali, rotundo, geniculato & ramolo, cuius summitati spica, vix vnciam longæ, molles, rufescentes, aristis oblongis armatae, licheno graminis villoso similes, insident, & semper due simul, vni oblongo pediculo insidentes, iunguntur: folia habet iuncæa, longa, inordinate disposita: locus natalis excidit.

LXVIII. FESTUCA pratensis lanuginosa: ex radice capillacea, rufescente, folia multa, angusta, pedalia, vna cum culmis tenuibus, bipedalibus, foliaceis, molli & pauca lanagine (culni potissimum) aspersit, exurgunt: spica est oblonga, angusta, ex glumis oblongis, aristis donatis composita, & quasi in paniculam paruam expansa. Basileæ passim in pratibus.

LXIX. FESTUCA dumetorum. Ex radice capillacea nigricante, culni plures geniculis distincti, panicissimis pilis aspersis, duorum triumve cubitorum, folijs oblongis, angustis cincti, exurgunt, in quotum summo spica oblonga, locutis rarissimis, oblongis, cauli proximis, & aristis armatis constant: Iulio mense, in dumetis circa Birsam, verumetiam in vegetibus, locis siccioribus, prouenit.

LXX. FESTUCA dumetorum angustissimis & pilosis folijs: Radix est albicans, ex durioribus fibris composita: ex qua calamia aliquot tenues, uno altero geniculo distincti & pene nudi, exurgunt: folia sunt brevia angustissima, laui molliq; lanagine hirsuta: calamorum summitati veluti panicula, ex spicis pluribus cōposita, quarū q̄libet capillaceo pediculo insidet, multis glumis aristatis & candidantib. constas: prouenit in dumetis circa Cliben.

THEATRI BOTANICI

Gramen montanum avenaceum locu-
stis rubris.

LXXI. GRAMEN montanum avenaceum locustis rubris: Ex radice tenui, repente, alba, fibris capillaribus vtrinque donata, culmus simplex, laevis, pene cubitalis (rarius ex una radice plures exurgunt) circa radicem purpurascens, qui quasi in spicam tenuem desinit, cuius glumi ut plurimum ab una parte siti sunt, & foris ex nigro purpureo, intusque albi sunt, in quorum medio vtriculus parvus, candidus, pedicello donatus, semen minutum continet: folijs donatus paucis, angustis, acuminatis, circa radicem brevibus, at circa culmum, quem duo triaue cingunt, longioribus, communiter spicam superantibus. Iulio & Augusto, hinc inde in montosis & umbrosis, ut circa arcem Richenstein, in monte Muttero Basileensem, & monte Crentzacensi reperitur.

Gramen avenaceum lanuginosum glu-
mis rarioribus.

LXXII. GRAMEN avenaceum lanugino-
sum glumi rarioribus. Ex radice fibrosa, folia iun-
cea oblonga, & culmi plures, iuncti, cubitum supe-
rantes, paucis folijs donati, exurgunt, in quorum
summo glumi rariores, albi, lanuginosi, vtricu-
lum continent, quibus semen nigrum, splen-
dens, inclusum est: locis aperis circa Monspelium
prouenit: diversum est a Gramine montano.
avenæ semine Clusij.

LXXIII. GRA-

Gramen glumis varijs.

Iuncus acutus capitulis Sorghi.

LXXIII. GRAMEN glumis varijs: Ex radice crassa, membrana alba rugosa intexta, caules bini, ternive, pedales, fragiles, laeves exurgunt; quorum summo spicæ similis panicula vncialis, ex glumis varijs coloris, insidet: folia plura ad radicem angusta, palmaria, saturate virentia: locis montosis circa Montembelgardum prouenit,
vnde à fratre p.m. accepimus.

DE I V N C O.CAPVT II.

IUNCI differentias viginti quatuor in Theatro preposituri, paucas hic apponemus: præmissa figura Iunci acuti capitulis Sorghi, qui Iuncus maritimus primus, aduersariorum auctoribus & Iuncus rotundus alter, Cæsalpino dicitur: cum huius figura à nullo fuerit expressa.

THEATR I BOTANICI

Iuncus acutus maritimus caule triangu-
lo.

I. IUNCVS acutus maritimus caule trian-
gulo: Radice est repente, fibrofa, à qua aliæ ra-
diculæ, prioribus exiccatis, nascuntur: hinc cau-
les, quos ad radicem brevia folia cingunt, pedales,
trianguli exurgunt & in extremitatem pungentem
desinunt, infra quem à latere floccus racemosus,
rufescens exit. Hic in litore Veneto, & à Perault
via qua Monspelio ad mare itur, prouenit: & ad
Danubium Lintzij D. Burserus legit.

II. IUNCVS exiguis montanus mucrone ca-
rens. Radice est pusilla, nigra, capillacea, caulinculo
quatuor vel quinq; vnciatum, cuius summo capi-
tulum paruum, ex frisco purpurascens, quadrifidū,
in exiguum rigidiusculum filamentum abiens, in-
sidet: foliola ad caulinculo principium tria, iuncea,
vnciam longa: in Taurero Rastadiensi, D. Burserus
eruit.

Iuncus acumine reflexo tri-
fidus.

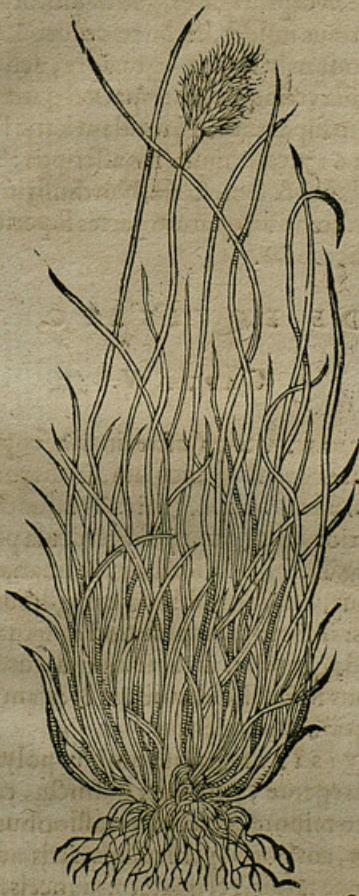
III. IVNCCELLVS inutilis, siue Chamæschænos:
hic radice est fibrofa, & pro plantæ magnitudine,
cum vnciam vix superet, satis crassa, folijs est tribus
quatuorve iunceis. Tiguri proprieatum Felinum,
Maio mense. Ioan. Bauhinus p.m. collegit, & à C.
Gesnero, ipsi Chamæschænos nominatus fuit.

IV. IUNCVS acumine reflexo alter: caule est
sesquicubitali, rotudo, laui, aphyollo, panicula um-
bellæ simili: atrosplendente, pediculo cagente, fila-
mentis cæruleis, vt in Aphyllothe, donata, quam
caulis duarum triumve vnciarum, acutus, sed mol-
lis, parumq; reflexus superat: in Provincia Galliæ
prouenit.

V. IUNCVS acumine reflexo trifidus: Ex radi-
ce nigra, geniculata & fibrofa, iunci plures, tenues,
palmum superantes exurgunt, qui in summo in
tres, rarius quatuor stylos, tenuissimos, trium qua-
tuorve

tuorve vnciarum, diuiduntur, in quorum summatis, post iunci diuisionem, paniculae parvae locatae sunt. In monte Fracto Lucernatum, in Pyræneis & montibus Morauia prouenit.

Iuncus alpinus capitulo lanuginoso.

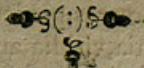
VI. IVNCCELLVS capitulis equiseti fluitans: Ex radiculis capillaceis, iuncus recurvus tenuissimus prodit, qui in plures iuncellos duarum trium vnciarum subdividitur, quorum aliqui erecti,

aliqui reflexi, capitulum minimum sustinens; & iuncellis singulis foliolum tenue capillo ceu addi ponitur. In aquosis Angliae fluitat, unde D. Gille-nius attulit.

VII. IVNCVS alpinus capitulo lanuginoso: Radice est subnigra, tenui, fibrosa, ex qua aliorum iuncorum more, loco foliorum, quasi styli tenues, recti, rotundi, & quidem plurimi, in laeve acumen vergentes, longitudine dispari, quorum longissimi, vix palmares sunt, & ad radicem rufescunt: & subhirsuti sunt: inter quas caulis vnicus, strictus, ad spithamæ, plus minusve, altitudinem exurgit, cui capitulum vnicum, oblongum, molle, lanuginosum, haud multum leporum cauda dissimile, insidet: cuius nomine Χοινὸς Σπερα in Phytopinace appellauimus: in montosis Harcyniæ prouenit, ad acidulas, inter fontem acidum Ribelsaw & Griesbach, vbi Iulio mense Io. Bauhinus p.m. collegit, & nomine Iunci alpini cum cauda leporina misit.

VIII. IVNCVS alpinus bombycinus: Ex radice aliorum iuncorum simili, folia iuncea exurgunt, inter quæ culmi plures tenuissimi, palmo minores, qui capitulum paruum, lanagine alba ornatum, sustinent. In montibus Morauia loco dicto Kessel, D. Fleisserus eruit, & communicauit.

IX. IVNCVS floridus minor: Radice est candida, geniculata, fibris plurimis adhaerentibus: caule palmari, folijs ternis, iunceis, oblongis, acutis, duobus caulem superantibus, cuius summo, singulis pediculis, qui quini sūt alternatim sibi succedentes, flores (quos non vidimus) insident, quos fructus gemini rotundi Orobii Cretici magnitudine sequuntur. In palustribus Heluetia circa cœnobium Eremitanorum, & in monte Fracto ad lacum Pilati Lucernatum, D. Burserus obseruavit.

THEATRI BOTANICI

Cyperus rotundus inodorus Germanicus.

DE CYPERO.

CAPVT III.

CYPERVS longus inodorus syluaticus: Radices habet oblongas, geniculatas, rufescentes, folia plura, palmaria, viridia, angusta, subaspera, ad principium membrana rufescente simul vestita: caulem haetenus nullum obseruauimus, in sylvis, montosis, humidis, ut in monte nostro Muteto, prouenit.

CYPERVS rotundus inodorus Germanicus, sub aquatico septentrionalium à Lobelio descriptus, cum non rete sculptus sit, figuram exhibere debuimus.

DE SPARGANIO.

CAPVT IV.

SPARGANIUM minimum: plantula est vnicarum quatuor; nam radicula ex fibellis oblongis componitur, vnde caulinus vnciarum duarum effertur, & in capitulum exiguum subrotundum, cui aliud minus insidet, herbacei coloris & formæ, quemadmodum in sparganio maiore, definit: circa quem folia vtrinque quaterna, vel quina, angusta, caulinum superantia. Plantulam hanc D. Furens, anno 1617. transmisit, his asscriptis: Sparganium minimum & semestrale, Northus in lacunis quibusdam cœniosis, quarum partes superiores per aestatem exiccantur.

DE EQVISETO.

CAPVT V.

I. EQVISETVM palustre linariæ scopariæ folio: Ex radice repente geniculata, caulis rotundus, calami in modum inanis, geniculis distinctus, cubitoque altior assurgit: folijs ad genicula pluribus, linariæ vulgaris folijs latioribus, & linariæ scopariæ similibus, viridibus, oblongis, fragilibus, subasperiusculis: iulos in cacumine non obseruauimus, licet quandoque velut in ramos diuidatur. Basileæ, in paludibus Michelfeldensibus, & etiam in riuello iuxta patibulum, reperitur.

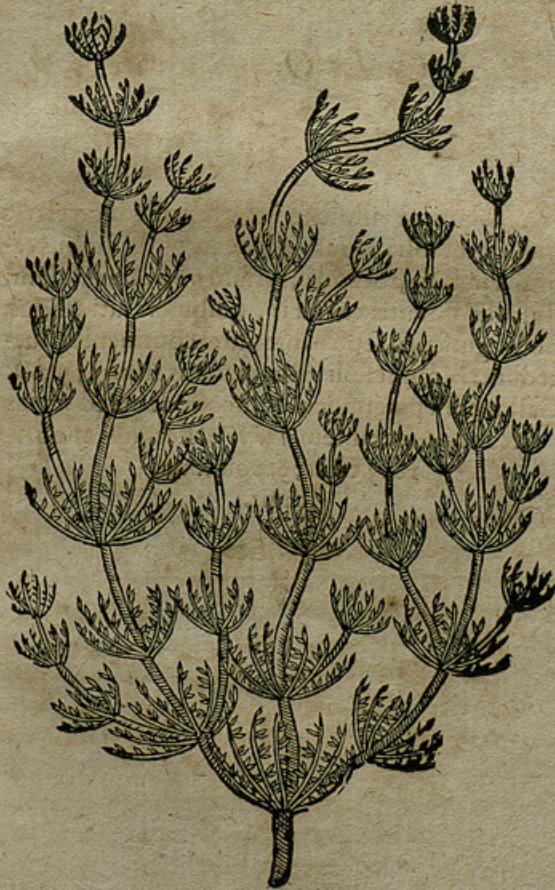
II. EQVISETVM palustre minus polystachio: Radice estrepente, geniculis distincta, caule tenui, cubito minore, geniculis crassioribus articulato, folijs, aut potius geniculatis cirris, ad articulum vtrinque ternis, vel quaternis, iunceis, palmariis, quibus pene singulis minuta spica iuli in instar insidet: caulis vero iulum oblongum, minus compactum, flosculis pallidissime rubentibus donatum, sustinet: in aquosis Michelfeldensibus.

III. EQVISETVM palustre tenuissimis & longissimis setis: Culmo est inani, bipedali, geniculis pixidatim cohaerentibus articulato, cum cæteris conueniens, exceptis folijs, siue setis iunceis, longis, multoque tenuioribus: in palustribus Michelfeldensium.

IV. EQVISETVM nudum minus variegatum Basileense: Ex radice parua nigra, transuersa, non nihil

nihil capillata, caulinis plures, inaequales, rariſſime pedales, communiter palmares, ſemipalmares & multo breuiores, striati, pallide virentes, geniculis parte inferna nigriſ, ſuperne albidis, articulati: folijs carentes, & caui: in quorum ſummitatibus capitulum breuiſſimum iuli instar infidet, quod à corona alba, ex octo, nouem, etiam duodecim foliolis acutis composita, ſuſtentatur: & quando pedibus calcatur, crepitat. Prouenit ad ripam Rheni, iuxta locum dñe Baar dictum. An Gesnerus libello de Stirpium collectione, hoc intellexit? dum inquit: Hippatis lacuſtris quædam, folijs mansu arenoſis, in fine Iulij floret, vii puto: plura non habet.

Equisetum foetidum ſub aqua
repens.

V. EQUISETVM foetidum ſub aqua repens: Radice eſt fibroſa, caulinis tenuiſſimiſ, rotundiſ, per obliquum, vt Saccharum penidiuſ, ſtriati, geni-

culatiſ, fragilibus per terram ſparsis, quandoq; cu-
bitalibus, in plures caulinos brachiatis, folijs ali-
quot breuiibus, in breues apices diſtinctis, ad geni-
cula iunctis. Tota planta fragiliſ, quæ aquis cœno-
ſis dū innatā viridiſ eſt, at extracta & exiccata, in-
cana & friabilis, ita ut non ſolum digitiſ in puluerē
communui poſſit ſed ſponte in puluerem abeat. O-
dotiſ eſt lutoſi & ſulphurei. Solum in aquis cœnoſis
demerſum reperitur, quod primum Patauij in foſſiſ
Thermatum Aponitarum: dein non longe Lu-
cerna: tum Basileæ ciſ pontem Birsæ, Michelfeldæ
& Hunnigæ, in foſſiſ obſeruauiimus.

DE ARVNDINE SIVE CALAMO.

CAPUT VI.

I. C ALAMVS aromaticus Syracus: Ex radice in-
utili, triū, quatuorve vnciarum longa, ſum-
mo capite non nihil extuberante & in paucas fibras
deſinente, caulis (modo vniu, modo plures) fere
bicubitalis, rectus, rotundus, laevis, fragiliſ, multiſ
geniculis diſtinctis, exurgit qui intus cauus, ſpon-
giouſ & membranula (quasi tela alba subtenta) vti
harundines praeditus, qui aſſuſatim frangit, & in
plures ramos diuidit, hiq; in tenuiſſimos ſubdi-
uiduntur, ad modum Ligustri Ægyptiaci Alpini,
vel Lentisci Perauiani ſive Molle Clufij: qui flo-
res paruos, foliaceos, plurimos, ſinguliſ tenuiſſimiſ
pedicellis inſidentes, ſuſtent, ex quorum medio
apex styli instar prodit. Folia pauca, ſemper bina ex
aduero ad ſingula genicula ſita, caulem ample-
ctuntur, vnciam lata, ſequiunciam longa, neruſ aliquot per longum excurrentibus. Caulis ſapore
eſt aromatico, valde amaro, quo in Theriaca pro
calamo vitimur. Huius caulis partem anno 1579. à
D. Paludano ex Ægypto reduce, Patauij accepi-
mus. Verum cum totam plantam à D. Doldio ha-
beamus, breue in eius decriptionem (cum ab alijs
non proponatur) ad jcerē lubuit.

II. ARVND O Anglica folijs in ſummitate diſ-
cretis: Haec folijs eſt cubitalibus, duarum triū ve
vnciarum latiſ, neruſ aliquot, per folij longitudi-
nem excurrentibus & eleuatis: folijs in ſummo in
in duos, tres & quatuor apices diuisiſ: hanc D. Car-
gillus ex Anglia misit.

III. ARVND O Indica latifolia flore luteo pun-
ctato: Ex radice nigricante, nodosa, & fibris cra-
ſioribus donata, alijsque nodis adnascen-
tibus,

D

caules

caules plures sc̄l̄ quicubitales, crassi, ar̄idinis instar nodosi, prodeunt, circa quos folia pallide virentia expansa, lata, in acumen desinentia, neroſa & tenuia: quæ, cum primo ante caulinum exortum nascentur, corniculorum chartaceorum modo conuoluta existunt. Cauli, flores, gladioli floribus forma similes, coloris lutei, punctis aspersis variegati, capitello hirsuto inharent, quod flore delapso argetur, subasperum fit, & semen nigrum, subrotundum continet. Hæc ut omnibus sui partibus, ita & femine minor est, quam ea quæ florem minij coloris habet. Hanc in horto habemus, in olla colimus hyberno tempore in cellam reponimus, quæ pri-

mo vere plures caules, antiquis reselectis profert, & Iulio mense floret.

DE SEC AL E.

CAP VT VII.

SECALE latifolia: Culmis exurgit candicantibus, rotundis, striatis, quibus spica palmum longa, crassa, aristis longissimis, & vt in vulgari tenuissimis denticulis exasperatis armata, insider: folia haber cubitum longa, vnciam lata & per marginem leui ter exasperata: grana non vidimus: spicam & folia exhorto Nobiliss Contareni, Senatoris Veneti, habemus..

LIBER SECUNDVS.

DE GLADIOLO.

CAP VT I.

GLADIOLV sangusto graminco folio: pro radice bulbum geminum habet, vnum alteri insidentem, caulem lauem, teretem, pedalem: folia bina ternave, graminea, angustissima, striata, mucronata, palmaria: flores ternos, quaternos, pallide rubentes, supra feinuicem ad caulis summum vtrinque, ex sex folijs oblongis commissi: quibus vt in cæteris, folliculi semen paleaceum continentes, sed minores, succedunt. Ex Hispania D. Albinus, in Muræna collectum attulit..

DE HYACINTHO.

CAP VT II.

HYACINTHVS minimus maritimus. Tota plâta vnciarum sex est: exbulbulo paruo ob-

longo, cortice villoso tecto, caulinuli duo vel tres nudi, inter folia angustissima exurgunt, quibus capitula minuta, rotunda, sursum porrecta insident, flosculis minutis caruleis, quibus veluti siliquæ oblongiusculæ, semen minutum continent, succedunt: Monspessuli in litore maris anno 1595. D. Gallus collegit eundem & loco eodem, sed vncias tres non superantem, D. Wackerlinus anno 1615. eruit, & communicauit.

—S(;)S—

Narcissus angustifolius albus minor.

DE NARCISSO.

CAPUT III.

I. *Narcissus angustifolius albus minor.*: Ex radice bulbosa, tunica subnigra, tecta & paucis fibris capillata, folia bina vel terna oblonga, angusta, porracea exurgunt: inter quae caulinus palmaris, cuius summo bini flores, parui, albi, calice oblongo, angusto donati, insident: non longe Monspelio in saxosis & montosis reperitur.

II. *Pseudonarcissus gramineo folio, siue Leuconarcissus aestiuus.*: Ex radice, oblongum, angustum bulbum imitante, exiguis capillaceis fibris praedita, membrana fusca tecta, folia bina, eroccis, æmula, oblonga, exurgunt, quæ sepe caulinum superant, qui nudus, tenuis, trium, quatuor, quan-

doq; quinq; vnciarum, qui foliolis ternis, quaternis, breuissimis cinctus florem unum stellatum, intrinsecus albicantem, extrinsecus venis purpurascientibus, variegatum, ex foliolis sex compositum, sustinet: in cuius medio caliculus breuissimus, in stylum abiens, quem staminula apicibus candidis donata, cingunt, cui capitulum triquetrum, semen continens succedit. In alpibus Heluetiorum & Rhætorum, ut monte Spligel & ad Thermas Fabrias, Julio mense floret: sed & Augusti fine, in Taurero Austriae monte, D. Burserus eruit.

DE ALLIO.

CAPUT IV.

I. *Allium iuncifolium bicorne luteum*: ex bulbo oblongo, capillaceo, tunica alba vestito, caulis rotundis, palmo altior, folijs iunceis duob. tribusve vestitus, exurgit, vmbellam paruam luteam sustinens, cuius flores singuli, filamentis oblongis insident, ex sex foliolis luteis compositi, in quorum medio staminula totidem, & in medio stylus, quibus capitula trigona, semen continentia, succedunt: ipsi vero vmbellæ, foliola duo angustissima quorum alterum communiter longius, in latus expansa, subiectiuntur. Monspelio D. Saltzmannus attulit, & D. Burserus in Austria prope Stain & Baden, eruit.

II. *Allium montanum minus*: ex radice parua, aliquantum nodosa & fibrosa, caulinus unus & alter tenuissimus, nudus, trium, quatuor, etiam sex vncias altus, inter folia oblonga, angusta, exurgit, qui capitulum minimum (quod apertum non vidi) sustinet: in petra circa Oenipontem reperitur.

III. *Allium montanum radice oblonga*: priori simile, sed caule altiore & folijs longioribus, capitulo rotundo pallide purpurascente, floribus ex foliolis sex, totidemque staminibus composito, non longe Monspelio, loco montoso, qui Hortus Dei dicitur, obseruauimus: quod forte Allium montanum siue Petroscorodon Gefnerii in libro de Hortis.

THEATRI BOTANICI

Moly moschatum capillaceo
folio.

DE MOLY.

CAPVT V.

I. **M**O LY Africanum umbella purpurascens: ex radice bulbosa, caulis (modo unus, modo plures) cubito altior, nudus & cauus, vna cum folijs aliquot latiusculis, in acutum desinentibus, palmaribus & etiam sesquipalmaribus, per marginem, instar graminis hirsuti, pilosis: umbella, caulis summo insidet, cuius flores communiter ex quinque foliolis, dilute purpurascens, pediculis oblongis & firmis insident: quibus vesicula, duo triave semina nigra rotunda includens succedit. Odore est Allij grauiore. Hoc Argentina à D. Meyero acceptum, in horto ab aliquot annis ali- wus.

II. **M**O LY moschatum capillaceo folio: bulbo est paruo, oblongiusculo, rufescens & veluti reticulato cortice tecto, ex quo caulinus tenuis, palmatis, rarissime pedalis emergit, circa quem folia iuncea vel potius capillacea, sed sine ordine, quæ modo vnciam, modo tres quatuorve vncias longa (quæ nimis lata in figura exprimuntur) caulinus summo pedicelli quini, seni, septeni, veluti in umbella dispositi, à duobus exiguis foliolis sustentati, insident, quorum singuli flosculum ex sex foliolis acutis compositum, obscure albentem lineis fuscis per medium discurrentibus dissectum & staminulis aliquot donatum sustinent: his capitula rotunda semina tria vel quatuor, nigra oblonga, triquetra, continentia, succedunt: flos Moschi vel Zibethi odorem spirat, & in collibus Monspelio vicinis prouenit, vnde D. Saltzmannus anno 1598. attulit, & postmodum aliquor annis in hortulo coluimus.

DE ORCHIDE.

CAPVT VI.

I. **C**YNOSORCHIS angustifolia hiante cucullo: huic radices subsunt due globosæ, altera maior & vegetior, altera flaccidor, quibus superne fibræ aliquot adhærent: caulis cauus, striatus, cubito minor, folijs aliquot pallide virentibus, laevis, striatis, vncias sex longis, semunciam latis inferne, & vno altero superne, amplexantibus spicam habet oblongam, ex floribus raris, candore purpurascens, ex oblongiusculis pediculis dependentibus, hiante cucullum referentibus: hanc in pratis Patauinis legimus.

II. **C**YNOSORCHIS militaris montana spica rubente conglomerata: ex radicibus praeditæ similibus, caulis exaltalis, rotundus, cauus, paucis folijs angustis, striatis, vncias sex longis cinctus, exurgit, cuius summo spica, ex floribus paruis, eleganter rubentibus conglomerata, insidet: quorum labrum in quatuor paruas barbulas diuiditur, calcare tenuissimo atergo. Nascitur in herborum montis Mutetæ, Maio florens: quam prius circa Patauim obseruauimus.

III. **C**YNOSORCHIS militaris pratensis elatior floribus variegatis: haec priore est testiculis minoribus, caule breviore, folijs latioribus vncias duas longis, etiam caulis summum, tubi in stat cinctibus.

gentibus: spica breuiore, ex floribus priore longe minoribus, ijsque ex albo & rubro eleganter variegatis. In pratis humidis Michelfeldenibus, & trans Rhenum reperitur.

III. CAMÆORCHIS alpina folio gramineo: planta palmaris est, ex cuius radice gemina, globosa, oblonga, folia angustissima, vtrinque quaterna, caulinum nudum, truncalem, qui inter ea fertur, superantia exurgunt: spica vncialis, cui vtrinque foliolum breuissimum subiicitur: flosculi virides galericulati sunt. In monte Heluetiorum Gothardo, copiose & aceruatim, Iunio florens, reperitur.

V. ORCHIS montana Italica flore ferrugineo lingua oblonga: Testiculos duos habet paruos, rugosos, quorum alter, vt in reliquis Orchidibus vegetior, hinc communiter folium unus testiculus reperitur: quorum summo, fibræ oblongæ, varie & oblique sparsæ, adpositæ. Caulis cauus, nonnunquam pede altior, quem folia angusta paucæq; vncias tres vel quatuor longa, basi sua vestiunt, at cui libet flori folium breve quidem, sed latius & in apicem desinens, subiicitur. Flores quini, seni, alternatum in caulis summo dispositi, coloris ferruginei, obliqui tubuli forma, quorum lingua propen-

dens oblonga est, & ex basi latiore in apicem abit, cui legumentum pallidioris coloris, vesicæ instar impositum, etiam in apicem & communiter bifidum fuit: floribus vtriculi, semine puluerulento repleti, succedit. Hanc in Italiæ montibus Bassanensisbus legitimus: & Matthiolum sub Testiculi tertij specie prima, in figuris maioribus exprimere voluisse, censemus, cuius tamen figura mala & sine omni descriptione, & vt in historia Lugdunensi sub Testiculo 3. Matth. At fateor peiorem esse eam figuram, quam Matthiolo meo emaculato addidi, desumptam ex Tabernæmontani figuris: tunc enim quid sibi vellet Matthiolus, non constabat, immo etiamnum dubius sum: quare aliâ figuram delineari curauimus. Huius haud dubie species, quam doctissimus Columna in sua Ecphrasi minus cognitarum stirpium, Orchidis macrophyllæ nomine & eleganter de-scripsit, & iconem ex-prestit.

•S): (S•

THEATRIBOTANICI

30

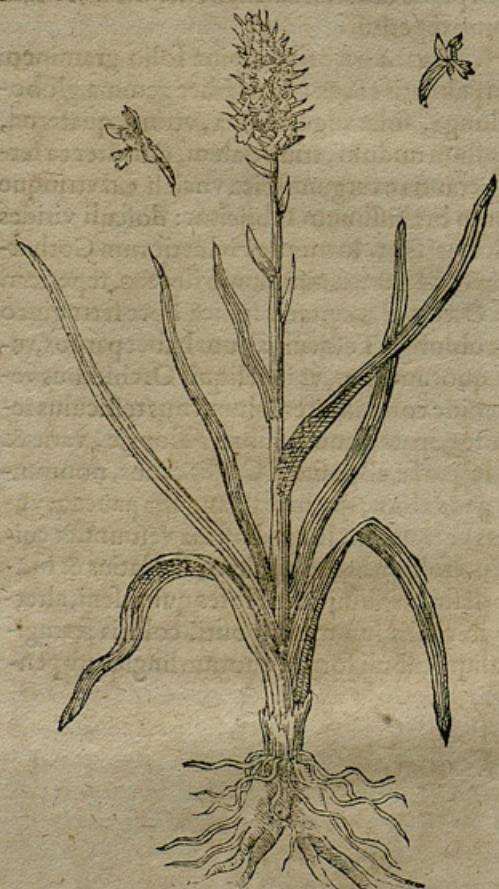
Orchis palmata pratensis angustifolia.

VI. *Orchis palmata pratensis angustifolia* maior: radices habet paruas, veluti palmas geminas, in binos digitos distributas, fibris paucis annexis: folia liliacea, angusta, lœvia & palmaria, per quæ veluti tubum, caulis cubitalis cauus effertur, cui spica fere palmaris angusta, ex floribus dilute purpureis, breui calcare donatis composita, quibus singulis foliola oblonga acumina subijciuntur, & capitulum oblongum, sennen aliarum instar continens, succedit. Hæc in pratis ydis Michelfeldæ, ipsa æstate reperitur.

VII. *Orchis palmata angustifolia minor* flore odoratissimo. Radice est gemina, oblonga, angusta, palmæ simili, in tres quatuorve fibras crassissimas diuisa, supra quas ex imo caule fibræ aliquot ortæ expanduntur: ex radice folia quina aut sena, oblonga, graminea prodeunt, inter quæ caulis vnicus palmatis, paucissimis & exiguis foliolis do-

Orchis palmata angustifolia minor flore odoratissimo.

natus, qui velut in spicam biuncialem abit, cui flores dilute purpurei odoratissimi insident, qui galea tecti, labro prominulo, in quatuor barbulas diuisi sunt, & paruo calcari, à tergo prominente, donati. In pratis humidis Michelfeldæ prouenit & autumno floret (quamuis etiam Monspeßuli reperiatur) & sub Satyrio octauo in Phytopinace descripsi- mus.

VIII. *Orchis palmata* flore viridi: ex radice gemina, palmata & parua, caulis palma altior, folijs paucis, neruosis, vncias tres longis, vnam latiss, vestibus exurgit, spicam habens triuncialem, flocculos paucos, subvirides, galea tectos, & labro prominulo in duas barbulas diuiso, quibus singulis foliolum oblongum, angustū, subijicitur. In montibus Bohemiæ, Silesiæ finitimiis in Saxo Mommelgrund, copiosam Junio florentem, D. Fleisserus obseruauit, & attulit.

IX. *Orchis*

Orchis palmata montana maxima.

IX. *ORCHIS* palmata montana maxima: Radices habet geminas instar palmarum duarū sibi in unicum iunctarum, & velut in plures digitos diuifatur, quarum altera alba, vegetior ac solida, supra quas fibræ paucæ conspiciuntur. Caulis est bicubitalis, striatus, vacuus, quem folia pedalia primum, mox palmaria, sesquivnciam lata, neruis distincta, complectitur: in cuius summo flores in spica palmaria digesti, coloris dilute purpurei, qui parui sunt galeola testi, labro exiguo propendente, in angustissimas barbulas diuiso, & à tergo oblongo, capillaceo calcari donati, ad quorum exortum foliola singula, quasi in filamentum abeuntia, obseruantur: his capitulum oblongum, striatum, semen exiguum, scobis instar continens, sucedit. Hæc in montibus vicinis, potissimum Muleto, copiose Maio mense florens, prouenit.

DE OPHRIS.
CAPVT VII.

*O*PHRIS minima: è radice subflauenscente fibrofa & Orchides redolente, caulinus simplex, triūm, quatuorve vnciarum, sub foliolis prodit, cui foliola duo Ophrios vulgaris modo apponuntur, quæ parua sunt, glabra, splendentia, coloris vñfolij & non nihil in cordatam effigiem, è rotundiuscula figura discedentia, quibus caulinus altera pars, similiter trium, quatuorve vnciarum supereminet, cuius summo flosculi parui herbacei insident, in Ophris vulgaris floribus, exilitate sola recedentes, quibus vascula exigua succedunt. Florētis in locis vbi sponte prouenit, Iulio potissimum mense: at in hortos, cū gleba solinatalitij translata, citius. Nascitur plurimum, vt D. Furerus monuit, à quo eā (sed prius à D. Sigfrido) accepimus, Ophridij seu Bifolij Broccenbergici minoris nomine, in opacis muscosisq; sylvis Broccio & Offmannino vertici dicto, interuenientibus.

DE OROBANCHE.
CAPVT VIII.

I. *OROBANCHE* flore maiore ex cœruleo purpurascente: Radice est crassa, longa, fibrofa: caule semipalmari, foliolis paucis, breuissimis, crassis & acutis cincto, qui in quinq; sex, etiam plures pediculos triunciales, nudos, absumitur, quamuis etiam ex foliorum alis pediculi prodeant, quorū summo calyx, vñcialis sinuatus insidet, & ex quolibet flos vnicus, cærulo purpurascens, longo pediculo donatus, exit, qui magnus, vncias duas longus, forma galericulatus, & veluti rostratus, vt in Alectorolopho, ex quo filamentum oblongū, reflexum, pdit: quod flori succedat, non constat. Hanc, in Pyrenæis montibus D. Butlerus legit & communicauit.

II. Monere lubet de vulgari Orobanche eā recte à Theophrasto Limodoron, quasi famem adferēs, vocati; eo qd plantæ cui adnascitur, alimentū subtrahat. Hanc n. semper alterius plantæ radici adnatam obseruauimus, vt Genistæ vulgari & Hispanicæ, Hieracio Sabaudo, Trifolio, Astragato sylvatico & alijs.

III. *OROBANCHE* quæ Hypopytis dici potest: hæc Orobanche vulgari similis, sed humilior & nigricans, caule vnciarum quatuor, quasi squamis cōcteō: flores in summo, veluti in paruum spicam congesti, Nido auis similes, albidiōres tñ, rariores ac duriores. Sub piceis, abietibus & pinastris (hinc hypopytis), puenit. Sapore est aliquantū astringēte.

LIBER

LIBER TERTIVS.

DE RAPVNCVL O, SIVE CAPANVLA
GLABRA.

CAPVT I.

Rapunculus spicatus cæ-
ruleus.

Rapunculus alpinus siue Pyramidalis
minor.

RAPVN-

RAPUNCULVS spicat datur spica alba, vel cincicea, vel coloris violacei taturi, hic solum figura Rapunculi spicati cærulei adposita, cum iam descriptus sit.

I. RAPUNCULVS alpinus sine Pyramidalis minor: Radix Rapunculi forma: caulis unus, flesquipalmaris, folijs pallide viridentibus, per ambitum crenatis, acuminatis, vnciam latis, tres longis, alternatim cingitur: in summo flores pauci, cærulei, campanulae forma, pedice lis annexi & filamento oblongo ex eorum medio prodeunte, donati propendent: quibus singulis capitulum oblongum, pertusum ut in campanula persicifolia, succedit, cui semen minutum includitur: in Italia prouenit, sed locus excidit.

Rapunculus alpinus corniculatus.

II. RAPUNCULVS alpinus corniculatus, quem nominerapunculi alpini spicato simili, ante annos vigintiduos in Phytopinace, deinde in Matthioio e-maculato, descripsimus, nunc vero diligentius, cum eam ex Baldirupium fissuris, absque radice eruerimus, ut figura nostra in Matthiolo exprimit, postmodum à D. Neudorffero cum radice, & perfectiore à D. Pona ante annos decem acceperimus.

Radice est tuberosa inæquali quasi ex pluribus grumis compacta, alba, digitis crassities, aliquando lignosa, pallida, rugosa & palmari: ex qua caulinus (modovnus, modo plures) tenuis ac striatus, vnciarum quatuor exurgit: folia, quæ saturate vi-rentia, tenuia, ad radicem aliquando ex rotunditate oblongata: Bellidis cærulea forma, communiter subrotunda, crenata, Alliariae forma, sed minora, pediculis vncias quinq; vel sex longis praedita, ex radice una cum caulinis exurgunt: quæ vero caulinis & quidem pediculis brevioribus adhaerent longiora sunt & angustiora, profundius, sed rarius, incisa, quorum quina vel sena, stellæ in modum umbellæ subiiciuntur, quæ caulinis summo insidet, & ex floribus viginti, etiam pluribes, aride iunctis & ex cæruleo purpurascenscentib. constat, qui, ex calicibus pediculis latis breuibus & striatis donatis prodeut: ex singulo calice flos unus, ad extum tumidus, oblongus, sensimq; angustatus, & in extremitate crenatus, formam cucurbitæ vitree referens, in medio tumore, incisuræ superficiariæ quinq; conspicuntur: apertus, ex foliolis quinque compositus, filamenta aliquot exhibet, inter quæ vnum longe producitur, in summo bipartitum, aliquando instar capteoli vitium contortum: semen non sicut obseruatum. In Baldi montis iugis, inter precipitia propendet, vbi Augusto mense florem anno 1578. collectum, quod cum Patauij D. Guilandino ostenderemus, Rapunculum montanum, at D. Cortusus, Catabiscam alteram Anguil-laræ nominabat. Io. Pona in suo Baldo ante annos quindecim excuso, Trachelij petræ minoris nomine proposituit.

III. CAMPANVL A alpina latifolia flore pullo: hec caulinculo est tenuissimo palmo minore, qui ad partem vsq; medianam, folijs vncialibus, subrotundis, alternatim dispositis, leviter crenatis, pallideq; viridentibus, cingitur: at pars superior nuda est, cui fere semper vnicus flos, mediae magnitudinis, pulli coloris insidet. In alpibus Austriacis, vt Sneeberg

E & alijs

THEATR I BOTANICI

& alijs D. Burserus reperit, & Rapunculi alpinila-tifolij nomine, misit.

IV. CAMPANVLA alpina linifolia cærulea. Ex radice tenui, alba, caulinis quaterni, quini, plures paucioresq; palmares, & lesquipalmares, graciles, rotundi, simplices, emergunt. folijs oblongis angustissimis, confuso ordine septi: flores in summitate cærulei ut in Rapunculo vulgari, quibus capitula, exiguum semen continentia, succedunt. Hæc rupes & summa iuga montis Wässerfall, Iulio mense florens, exornat.

Campanula alpina rotundifolia minor.

CAMPANVLA alpina rotundifolia minor à Clusio sib Campanula alpina minore describitur: verum figura quam addit est Campanula rotundifolia vulgaris minoris, quare veram figuram ad- pofsumus.

V. CAMPANVLA rotundifolia minima: plantula est vñciarum trium, ex cuius radicula alba, capillari, oblonga, exurgunt caulinis (sæpe vnus, plerūque terni, quaterni) tenuissimi, subrubentes & ad radicem subhirsuti, maiori ex parte nudi, singulivnicum flosculum subcæruleum deorsum nutante, calathi forma, ex vñco folio sexangulo compositum, sustinet, quibus capitula foraminibus pertusa, vt in reliquis campanulis, succedunt: foliola habet potissimum ad radicem, exigua, subrotunda, ferrata, rigidiuscula, quandoq; rubentia. Hanc in Rhætorum alpibus cum Italianam peteremus, anno 1577. Septembri mense adhuc florente in interixa copioſſime obſeruauimus, nec altiorem inuenire licuit: quam cum D. Cortuso ostendissemus Cantabricam Plinij nominauit. Plinius l.25. cap. 8. suæ Cantabricæ, quæ per Diui Augusti tempora à Cantabris reperta fuit, caulem iunceum, pedalem tribuit, in quo sint floſculi oblongi veluti calathis in quibus semen perquam minutum, & quæ vbiq; naſcatur.

VI. CAMPANVLA Cymbalariæ folijs: ex radice exigua capillacea & albicante, caulinis tenuissimi, virides, nonnunquā palmum superantes, & mox in alios brachiati, prodeunt: quibus folia rara, subrotunda, hederacea, vel potius Cymbalariæ folijs similia, angulosa, viridia, tenuia, longis pediculis donata, sine ordine adhærent: flores cærulei, oblongi campanulæ forma, aliquando summis caulinis, ali quando pedicellis biuncialibus, ex eorumdem lateribus exurgentibus, insident. Hæc non longe Tolosa in Ericetis prouenit, & quia vix sola sustinetur, Ericis incumbens exurgit candem etiam circa Lutetiam D. Chelerus legit.

VII. CAM-

Campanula serpillifolia.

Campanula folijs subrotundis.

VII. CAMPANULA serpillifolia; Tota planta floribus exceptis serpillum refert: nam radice est tenui, obliqua, tenuissimis fibris capillata, & hinc inde repente: cauliculis plurimis rubentibus in terram reflexis, cui nouis fibellis adhaerent, qui in ramulos plures tentiores diuiduntur: quos foliola Serpilli, vel potius Nummulanæ, quæ flore est purpurascens, forma subrotunda, duo semper opposita, quædam maiora, quædam Serpillo minora, crenata, subtus pallide virentia, pediculis brevissimis, & leuissime pubescentibus, ambiunt: caulinis aliquando in pediculos nudos, flores sustinentes desinunt: aliquando ex cauliculorum lateribus pediculitriuncales in summo nudis floribus ornati exurgunt: flores bini vel terni campanulæ forma, ex cæruleo rubentes, deorsum nutantes, singuli singulis pedicellis donantur. Huius ramulum à D.

Bauhino fratre primum habuimus, dein in Baldio cum floribus legimus: tum à D. Paschali Gallo, qui eam in Rhætia ex rupibus dependentem collegit.

Similem, sed folijs inferne albidioribus & superne pallide virentibus, in Insula Toupinambault Brasil anorum natam, D. Burserus communicavit.

DE TRACHELIO SIVE CAMPANULA
HIRSVTA.

CAPVT II.

I. CAMPANULA folijs subrotundis: ex radice tenui, recte, caulis sc. squipalmaris leui, sanagine pubescens exurgit, quæ folia pauca, subrotunda, vncias duas penes longa, lataque, pediculo oblongo donata, tenuia, subaspera, per ambitum crenata, cingunt: in caulis summo flores pauci, dilute cærulei Campanulæ forma, deorsum, penden-

THEATRI BOTANICI

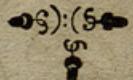
pendentes, ex quorum medio stylus exurgens, extra florem fertur. Hanc ceruicariæ minoris rotundifoliae nomine D. Sigfridus, Helmstadio misit.

Hæc à campanula hortensi Rapunculi radice differre videtur altitudine, foliorum longitudine, florum magnitudine & numero, quæ pro radicib. multas, tenues, transuersas & oblique repentes fibras, habet, ita ut ex hortorum areolis vix extirpari possit, à quibus radices oblongæ, candidæ, Rapunculi radicibus similes, demittuntur.

II. CAMPANULA Drabæ minoris folijs: ex radice Rapunculi minoris forma, caules sesquipalmares, lanugine leuissima aspersi prodeunt, quos

folia, Drabæ minoris folijs similia, subrotunda, viridia, vnciam longa, semunciam lata, per ambitum crenata, & in acumē fastigiata, subaspera, pediculis carentia, alternatim vestiunt, flores pauci, subcreulei, sexanguli, calathi forma, mediocris magnitudinis, & pediculis oblongis donati, summo cauli insident. In pratis, circa Valesianorum Thermas copiose prouenit, vnde

D. Burscrus attulit.

Campanula folijs Echij floribus villosis.

Campanula folijs Echij.

III.CAM-

III. CAMPANVLA folijs Echij floribus villosis: ex radice oblongiuscula, folia angusta quatuor & quinque vncias longa, subaspera, prodeunt, inter quæ caulis palmaris, rarius pedalis, rotundus, sub-afser, paucis breuibus & angustis folijs vestitus, exurgit, ex cuius summitate flores vniciales, lati, Campanulae forma, quini, seni, cærulei, alternatim dispositi, breuibus pediculis dependent: quorum extremitates, quemadmodum & calices, pili oblongi, pappi instar, ambiunt. Hæc in Baldo reperiatur & Heluetiorum alpibus Gotthardo & monte Fracto: diuersa plane à Trachalio montano historiae Lugdunensis.

Huius & minor species, quæ minus hirsuta, semipalmaris, folijs breuibus, caulinco gemino, ex quorum quolibet reflexo, flos vnicus, illo tamen minor, dependet: quam ex Heluetiorum alpibus D. Burserus attulit.

Campanula adhuc alia datur folijs Echij, quam cum Clusius nomine Trachelij *Ovato eidem* descripsit, nullam vero figuram ad posuerit, eam precedingenti iungere voluimus.

DE R A P I S T R O.

CAPUT III.

I. RAPISTRVM floribus Leucoij marini: plantula semipalmaris est, radice oblongiuscula, alba, fibellis donata, caulinis trium quatuor vnciarum: folijs vulgari Rapistro luteo similibus, paruis, vncialibus, crenatis, & subasperis: flosculis paruis subcæruleis, Leucoij marini similibus, quibus siliqua paruæ, angustæ, semen minutum continentis, succedunt. Circa Massiliam in rupibus D. Burserus legit.

II. RAPISTRVM monospermon: ex radice longiuscula albicante, parum fibrosa, caules pedales, quandoque altiores, rotundi, tenues, ramosi, eleganter virentes, leuiterque hirsuti exiungunt: folia humi sparsa, crassa sunt, Rapi folijs similia, ad principium laciniata, dein subrotunda, leuiter sinuata & subhirsuta: flores secundum caulinos palmares & tenues, velut in spica dispositi: quadri folijs eleganter lutei aureive, quibus siliquæ succedunt rotundæ (eleganter propter strias, per eas quemadmodum in femine Coriandri discurrentes) in filamentum oblongum abeentes: quæ quasi geminæ sibi insident, parte tamen superiore maiore,

Rapistrum monospermon.

cum in ea semen paruum oblongiusculum, sed vnicum (vnde einomen) continetur. Huius semen, nomine Lampsanæ monospermi, D. Doldius misit, & hic Basileæ in horto D. Zuingeri, Maio mense floruit.

Hoc ipsum postmodum, sed multo strigosius (illud enim cultura eleganter) in agris qua Augustam Rauracorum irut, ad rubram domum obseruauimus: idem sed humi ius & valde ramosum, folijs paruis, eleganter virentibus, in gris circa Huringen ad lyluam, inuenimus: & simile Monspelio, vbi quoque sponte crevit, habemus.

• 8 • : (38)

THEATRIBOTANICI

DE N A P O.

CAPVT IV.

NAPVS sylvestris Cretica : folijs est ad palmi longitudinem accendentibus , instar foliorum Rapistris albi , vel Irionis vulgaris , in lacinias octo vel decem diuisis , per margines crenatis , asperis: caule albido, rotundo, ramoso, subaspero, summi- tate, cui flores non insident, aculeata, florib. (quos non vidimus, vt nec radicem) siliquæ angustissimæ biunciales succedunt, quæ lemen exiguum nigrans continent. Buniadis agrestis nomine; ex Cre- ta ab Honorio Belli accepimus: & à Creten- bus σκιλετός, voca- tur.

Raphanus aquaticus alter.

DE RAPHANO.

CAPVT V.

RAPHANVS Creticus: ex semine Cretico ab Honorio Belli, Ramolo nomine misso, Ra- phanus in hortis nostris crevit, cuius planta tota, toto habitu à vulgari nō diffidebat; radice oblonga, alba & gustus acerrimi; caule non adeo alto:folijs minus hirsutis & asperis, flore modo purpureo, modo albo: siliquis & semenib⁹ minoribus.

Raphani aquatichi duas figuras, tanquam optimas, ad possumus, sed sine descriptione: cum is, qui folijs est in profundas lacinias diuisis sub Radicula sylvestri, à Dodonæo: sub Raphano syl.aquatico, à Lobelio in editione Belgica: Raphano aquatico à Tabernæmontano, siue sylvestri & palustri in hi- storia Lugdun. describatur; alter vero, nomine Ra- pistri aquatici à Tabernæmontano exhibetur.

Raphanus aquaticus folijs in profundas laci- nias diuisis.

DE

CAPVT VI.

DRACUNCULVS alpinus folio scabiosæ: radicibus est fibrosis, caulinis rotundis, pedalibus, in summo in alas brachiatis: folijs instar scabiosæ laciniatis, alte incisis & crenatis, alternatim dispositis & pallide virentibus: flosculis, in summis virgulis, quoad discum medium subluteis, quem foliola albida ut in Chamæmelo vulgari ambiunt. In Heluetiorum pratis alpinis prope Fabarias & in Gotthardo prouenit, Iulioq; floret.

Eruca latifolia.

DE ERVCA ET SINAPI.

CAPVT VII.

I. **ERVCA** laticolia: hæc caule est cubitum exce-
dente, albo, crasso, striato, ramoso: folijs glabris.

pallide virentibus, ad radicem pedalibus, profundis incisuris laciniatis, per quorum medium nero? latus excurrit, quem utrinq; foliorū laciniæ binales, alarum instar, triangulares, corrosæ, figuræ diuersæ, inferne & superne continuæ, cingunt: que vero in caule breuiora sunt, & horum quædam Erucæ vulgaris folijs similia, suprema vero angusta & parum sinuata: in caulis summo flores satis magni, aurei, quadrifolij, staminibus plurimis donati, quibus siliquæ oblongæ strictissimæ succedunt. Erucæ nomine in horto sata: an forte Eructa tertia Anglica, in horto Camerarij?

II. **ERVCA** sylvestris minor Bursæ pastoris foliœ: ex radice crassiuscula, caulinulus palmo altior, subasper, brevibus alis brachiatis exurgit folia ad radicem sparsa, lesquicam longa, Bursæ pastoris mediæ modo laciniata, subaspera, in caule nulla, nisi quæ alis, & quidem vix laciniata, subiiciuntur: flores subaurei, satis magni, longis pediculis insidentes, quibus siliquæ breues succedunt. Monspessuli collecta.

III. **ERVCA** sylvestris minor incana: ex radice caulinuli laues, virentes, quatuor, sex & octo unciam, in putes alas vnciales diuisi prodeunt: folia ad radicem plura, biuncialia, tenuissime lacinata, quæ etiam caulinulos alternatim cingunt, omnia incana sunt: flosculi plurimi, pallide lutei, quibus strictissimæ & breues siliquæ succedunt: Monspelio D. Rumbaum attulit.

IV. **ERVCA** lutea siue *Barbarea* flore pleno: hæc à vulgari magnitudine differt: caule est crassore & striato, sed breuiore: folijs vncialibus: floribus nonnihil quam in vulgari maioribus, aureis & plenis. Inter segetes Paterniacenses, & iuxta Arburgareem Bernatum, Iunio floret.

THEATRI BOTANICI

Eruca cærulea in arenosis crescens.

V. *ERUCA cærulea in arenosis crescens:* Extra-
dice rufescente, oblonga, tenui, leuiter fibrosa,
caule plures palmates, rar⁹ sesqui-palmates stria-
tos, hirsutos, ramulis aliquot brachiatos, emittit:
folia ad radicem per terram sparguntur, erucæ vul-
garis instar sinuata, & quasi circumrosa, hirsuta,
aspera, sesquiuncialia, sed etiam breviora & angu-
stiora, quæ in caule rariora sunt, minus sinuata &
aliquando integra: flosculi eleganter cærulei, vel
purpuro-cærulei, quadrisfolij, filamentis breuibus
donati, ramulorum extremis insident, quibus sili-
qua oblongæ, tenues & laues, semen minutum
subrufum & acre in includentes, succedunt. Proue-
nit apud nos locis arenosis, vt ijs quæ Birsia alluit:
sic quibusdam in locis in muris reperitur: imo et-
iam altissimis iugis & petris circa Delspergam &
Lauffen Rauracorum: in Phytopinace, & Mat-
thiolo, addita figura, quoq; descripsimus.

Eruca maritima Italica.

VI. *ERUCA maritima Cretica siliqua articulata:*
tota planta albicat, folia habens ad radicem bro-
nia, angusta, in minores lacinias diuisa & subaspe-
ra: caulinulis est palmaribus, reflexis, striatis (flores
non conspecti) illiciis pluri mis, incurvis articu-
latis, trium quatuorve vnciarum, asperis semé mi-
natum subrufum continentibus, quam ex Creta
Honoriū Belli misit.

ERUCA maritima Italica siliqua hastæ cusi id
simili, figuram perfectam adposuimus, cuius tres
diuersæ vna cum descriptione (inter quas vna ex
Lobelio desumpta, qui nomine Cakile Serapionis
Eruca folio, napi flore exhibuit) in Lugdu-
nenſi historia propo-
nuntur.

VII. *ERU-*

L I B E R T E R T I V S.

Eruca Monspeliaca siliqua quadrangularia echinata.

VII. ERUCA Monspeliaca siliqua quadrangularia echinata. Hanc Monspessuli anni 1579. vbi col-

legissemus, sic descripsimus, que in modum in Phytopinace videre est: ex radice semipalmari, crassi uscula, leuiter fibrata, albicante, caules ad exortum purpurascentes, terni quaternive, pedales, aliquando cubitales, rotundi, striati, subasperi, in ramos brachiatib exurgunt: folia ad radicem humi sparsa, pauca, oblonga, angusta, sinuata, hirsutae aspera, bina ternave simul iuncta, in caulis, praesertim siliquis onustis, pene nulla, oblonga, leuiter sinuata: flosculis est luteis quinquefoliis, quibus siliqua succedunt quadrangulae, in apicem acutum rigidumque desinentes, laeves, oblongo pediculo insidentes, per maturitatem durissima: quarum quilibet latera quatuor obtinet, que ad formam alarum percepsis eleuata, in medio sinus ostendunt: his per longum distractis, utrinque duæ capsulae distinctæ conspiciuntur, in quarum qualibet, semina vnicum rufum, cochlearie instar conuolutum acuminatum & acre continetur. Iunio mense florentem & siliquas ferentem, legimus. Hanc videtur Herbarij Lugdunensis auctor, sub Sinapi echinato voluisse proponere, verum figura vitiosa & descriptione non sufficiens.

I. SIN API paruum siliqua aspera: radice est oblonga, crassiuscula & capillata, ad quam folia plura, Eruca sylvestris mirroris forma, sed minora, in lacinias tenuissimas diuisa, & acacia: caulinis plures, recurvi, laeves, duarum triumve vnciarum (ratisissime caulinulus palmaris erigitur) in alas vnciales brachiatib: flores parui, pallide lutei, quibus siliqua multæ strictæ, vnciales & asperæ, in latera diuaricatae, semen minutissimum continentis, succedunt: circa Monspelium prouenit.

F DE RE

THEATR I BOTANICI

Resedæ affinis Phyteuma.

Erysimo similis hirsuta alba.

DE RESEDA.

CAPUT VIII.

RESEDÆ linariæ folijs: ex radice candida, longiuscula, caulis cubitalis rotundus; in ramos palmares diuisus, folijs linariæ strictissimis, oblongis, viridibus vestitus exurgit; ramis singuli, in florū oblongam, veluti spicam abeunt, quæ in flosculi parui, muscosi, tentibus capillamentis ornati, vt in Resedæ minore alba (quam Sesamoïdem parvam Salmanticensem Clusius nominat) pallide flavescentes constituunt: quibus capitula vel vascula angulosa, bifida, exili semine pallido plena, succedunt. Hæc in solo arenoso conuallium montium Pyrenæorum, à D. Bursero collecta.

RESEDA affinem facimus eam quam Phyteuma Monspeliacum, Lobelius & Lugdunens. vo-

cant, describunt & depingunt: vetum cum folijs nunc oblongis, nunc in aliquor laciniis diuisis reperiatur, vna figura exprimere voluimus.

DE ERYSIMO.

CAPUT IX.

ERYSIMO similis hirsuta: ex radice oblonga, alba, lignosa & fibrosa, caulis modo unus, modo plures cubitales, aliquando subrubentes, striati, hirsuti, aliquando in ramulos brachiati, exurgunt: folia plura, ad radicem humi strata, aliquando pediculis carentia; sesquionciam longa, aspera, hispida, subalbicantia, per ambitum crenata, rarius laciniata, & quæ in caule minora sunt, cumque basi latiore cingunt: secundum ramulorum longitudinem, veluti in spica, flosculalibi, quadrifolij, pedicellis

dicellis insident, qui in siliquas oblongas, strictas, semen minutum continent, abeunt. Prouenit locis saxosis, ruderibus, muris, ut hic Basileæ ad mœnia, ad arcem Mönchenstein, primoque vere floret: Monspessuli quoque in ruderibus umbrosis, sed per omnia minor: rarius in arenosis, ut apud nos ad Wiesam fluuium Patauij similiter collegimus, & hanc D. Guilandinus Dryophanon Plinij lib. 27. cap. 9. Drabam alteram & Thlaspi speciem: at D. Cortusus Erysimum tertium, nobis nominabat: postmodum Barbaream muralem loan. Bauhinus fraterappe lauit. Huius descriptionem & iconem, in Matthiolo emaculato, exhibuimus.

Nasturtium hortense latifolium.

DE PERSICARIA.

CAPUT X.

PERSICARIA angustifolia: ex radice nigricante, fibris oblongis capillata, caules plures cubito altiores, rubentes, laetes, geniculis distincti exurgunt: quos folia, Persicariæ vulgaris folijs triplo, quadruplo & angustiora, duas, raris tres, vincias longa, ambiunt, & in summo in ramulos brachiantur, quibus spicæ oblongæ, floribus pallide purpurascientibus ornatae, ut in vulgaris incident.

In humidis circa Michelfeldam, æstate florens, reperitur.

Nasturtium hortense crispum angustifolium.

F 2

DE

THEATRI BOTANICI

Nasturtium hort. crispum latifolium.

DE NASTVRTIO.

CAPVT XI.

NASTVRTIVM hortense duplex est, plano & crispō folio : illud latifolium , cuius solum fi-

gura adposita , & angustifolium vulgatius : hoc, quod crispum similiter duplex est.

I. NASTVRTIVM hortense crispum: hoc, folijs exceptis , cum vulgari conuenit : huius enim folia crista sunt: estque duplex, latifolium & angustifolium , quemadmodum binis figuris in Matthiolo , exhibuimus (cum saepius in hortulo nostro creuerit) & hic repetere placuit.

II. NASTVRTIVM pratense paruo flore: ex radice tenui, fibrofa, caulis cubitalis, viridis , varie incuruatus exurgit, folijs atrouirentibus , oblongis, Erucæ sylvestris minoris , aut Sij forma , vtrinque longis petiolis in lobos subrotundos; aliquando oblongos diuisis, & per ora dentatis, cincti: in caulis summo, flosculi parui, albi, velut in umbella dispositi , quibus siliqua parua semine minutissimo referuntur, succedunt. Circa Montembelgardum locis humidoribus prouenit. Suspiciatur Matthiolum , quem Tabernæmontanus lecutus est, sua figura Sifymbrij aquatichi alterius , duas plantas miscuisse : ita ut florum umbella, huic iam descriptæ, folia vero, Nafturtio pratenſi vulgato magno flore conueniant.

NASTVR-

Nasturtium aquaticum maius &
amarum.

Nasturtium alpinum minus Resedæ
folijs.

NASTURTIVM aquaticum maius & amarum,
quod Thalius nomine Sisymbrij alterius specie se-
cunda descripsit, & saepe inter Nasturtium aquati-
cum supinum reperitur, à quo sapore amaro potif-
sum distinguitur, hic describere noluimus, at si
figuram adponere, cum nullus eam exhibuerit, vo-
luiimus.

III. NASTURTIVM sylvestre minus: ex radice
tenui capillacea, caulinculi plures (& quantum ex
sicca colligere licet reclinati) trium quatuorve vn-
ciarum emergunt: folijs Nasturtij vulgaris forma-
sed minoribus, per terram sparsis & etiam caulin-
culos cingentibus: in quorum summo flosculi par-
ui albicantes, valuula exiguae, vt in Iberide, vel
Bursa pastoris minima. Hoc primo vere, ad alueos
aquařū salsuginē imbutarum Franckenhusij Thuri-
ngiorum, copiosissime erumpit, vnde D. Furerus:

cum alijs elegantissimis, Iberidis pusillæ, seu Na-
sturtij sylvestris Franckenhusani nomine, misit.

IV. NASTURTIVM alpinum minus Resedæ fo-
lijs: ex radice alba tenui & oblonga, caulinculi læ-
ues, tenues, recurvi, communiter indiuisi; palmo-
que minores prodeunt: folijs longis pediculis, in-
star Resedæ vulgaris, præditis, in lobos tres, vel
quatuor subrotundos, diuisis: flores, in caulinculo-
rum summis albi, medio cris magnitudinis, qui
bus siliquæ strictissimæ, sesquiuinciales succedunt.
In Rhætorum alpibus Iulio florens, reperitur. Ve-
rum ex Heluetiorum alpibus & Pyrenæis, longe
minus habemus, ita vt tota planta absq; radice, vn-
ciast tres non supereret.

V. NASTURTIVM alpinum capsula Nasturtij
hortensis: radice est lignosa, parum fibrosa, caulin-
culis vncias duas non excedentibus: foliolis par-

THEATRIBOTANICI

uis, angustis, crassis, vngue brevioribus: flosculis paruis albis, capsulis satis magnis, Nasturtio hortensi similibus. In Rhætiæ monte Nombre prope Balneum Worms, estate florens, Io. Bauhin: frater collegit.

VII. N A S T U R T I V M alpinum Bellidis folio maius: Ex radice caulis cubitalis rotundus, laevis, ad exortum statim diuisus, prodit: folia habet tenuissima, bellidis forma, vncias quatuor longa, quæ vero in caule sunt, pediculis carent, & instar Thlaspi vulgaris lato semine, leuiter sinuata, eum ambiunt: flores albi, in caulis summo, quasi in spica vncias sex longa, quibus siliquæ triunciales, angusta, semine rufelcente, rotundo, plano, refertæ, succedunt. Circa Fabarias Thermas, ad aquæ defluxum, D. Burserus legit.

VIII. N A S T U R T I V M folijs Barbareæ: Radice est parua, capillacea, albicantæ: cauliculis

pluribus tenuissimis, fragilibus, reflexis, nonnihil villosis, nonnunquam in alas diuisis, semipalmariis, palmaribus & nonnullis cubitalibus: folijs ad radicem pluribus, paruis, tenuissimis, viridibus, foliorum Barbareæ modo, sed minus frequenter sinuatis, quæ in cauliculis rariora sunt, & quædam minime sinuata: flosculis est minimis albis: siliquis oblongiusculis & strictissimis. Hoc Cardaminæ aut Erucæ peculiaris nomine,

D. Burserus ex Austria, sed in finibus Bohemiæ collectum, transmisit.

(S):(S)

DE THLAS.

Thlaspi villosum capsulis hirsutis.

DE THLASPI.

CAPUT XII.

I. THLASPI vaccariæ folio, Burse pastoris siliquis: caule est cubitali, rotundo striato, laxe
vibrans, ramoso, quem folia vaccariæ similia, atrouïrentia, glabra, pediculis parentia, cingunt: flores
parui, albi: siliquæ Burse pastoris forma, sed maiores: Non longe Monspelio, in horto Dei dicto, D.
Burserus colligit.

viridi, ramoso, quem folia vaccariæ similia, atrouïrentia, glabra, pediculis parentia, cingunt: flores
parui, albi: siliquæ Burse pastoris forma, sed maiores: Non longe Monspelio, in horto Dei dicto, D.
Burserus colligit.

II. THLASPI vaccariæ incano folio minus:
Tota planta villosa, & incana est: ex radice crassissimula, rufescente, caulinis semipalmares, etiam
minores, recurvi & quasi repentes, villosi & incani
prodeunt, folijs paruis incanis, vaccariæ similibus,
pediculis parentibus & alternatim dispositis, vestiti:
in quorum summitate, floreuli plures, albi, quasi
in subrotunda spica vnti, quibus thecæ paruae succedunt. Hoc in agris Monspeliensibus repens, &
in Provincia prope Massiliam, paulo maius & erectius reperitur.

III. THLASPI villosum capsulis hirsutis: ex
radice tenui, oblonga, albicante, caulis pedalis vni-
cus rotundus, villosus exit: ad cuitis exortum folia
aliquot humistrata, longis pediculis donata, orbiculato cuspidate, hirsuta: qua vero in caule, longe
breuiora, pediculis parentia, latiore basi ipsum am-
plexuntur, quorum quedam leuiter crenata sunt:
flores albi quadrifolij: siliquæ magnæ, hirsutæ,
compressæ, longo pediculo donatae, superiore
parte fissæ, utrivilis duobus præditæ, in quibus se-
men rufescens, acri sapore præditum, continetur.
Hoc anno 1577. in horto Patauino (postmodum
Monspessuli sponte natum) collegimus: cuius se-
mine, in Italia pro vero Thlaspios semine, olim v-
fos fuisse, ex D. Cortuso cognouiimus: hoc in Phy-
topinace primum sub 19. Thlaspi, dein
in Matthiolo, figura addita,
exhibuimus.

IV. THLAS-

THEATRI BOTANICI

Thlaspi Creticum flore albo.

IV. *THLASPI Creticum* flore albo radice est oblonga, paucis fibris donata, caulinis palmum superantibus, rotundis: folijs paucis, oblongis, angustis, laeuis, alternatim caulem vestientibus: in caulinorum summo, flores candidi magni, quib. thecae magnae, apice medio donatae succedunt. Hoc *Thlaspi Cappadocici fruticantis* flore albo perennis nomine, D. Doldius Norinbergæ misit.

V. *THLASPI saxatile rotundifolium*: Ex radice alba, longa, fibris carente, sublignola, caulinis plures, tenues, pedales, reflexi, & fibris capillaceis, deorsum missis, terre affixi, prodeunt, folijs est paucis, subrotundis, tenuibus, inter quæ caulinis palmates, nudis exurgunt, flores paucos pallidos sustinentes, quibus siliqua parua, tenuissimo filamento donatae, semen minutum concludentes, succidunt. In locis petrosis circa oppidum Lauffen M. Hagenbachius reperit.

Thlaspi alpinum minor capitulo rotundo.

VI. *THLASPI alpinum* folio paruo crenato: vel *Thlaspi alpinum* minus capitulo rotundo: à radice crassa, èrupum fissuris prodeunte, caules exurgunt tenues palmates & lesquipalmates in ramulos brachiati: folia habet ad radicem plura, brevia, acuta, leuiter crenata, longis pedicellis donata, in caule pauca & angustiores flosculi in summo albicans, quibus folliculi copiosi, oblongis pedicellis insidentes, tenues, subrotundi, septo membranoso distincti, semen minutum flauum & acre continent, succidunt. Prouenit in monte Wasserfall, & in Heluetiorum ac Rhætorum alpibus. Huius in nostro Matthiolo & figuram & descriptionem, sub *Thlaspi saxatili* minori folio exhibuimus: &

Thlaspi alpini maioris iconem addidimus: utramque & hic exhibemus.

VII. *THLAS-*

LIBER TERTIVS.

49

Thlaspi alpinum maius capitulis rotundis.

Thlaspi montanum incanum luteum.

VII. *THLASPI alpinum repens*: ex radice oblonga, caulinis plures, per terram repandi, trium quatuor vel quinque vnciarum, folijs paruis subrotundis, inordinate dispositis, vestiti prodeunt, floribus copiosis magnis & albis ornati, quibus liquæ, *Thlaspi bellidis* folio similes, succedunt, sapore est *Eruca*. D. Burserus ad *Thermas Fabrias Heluetiorum*, dein in Austria collectum, transmisit.

Variat ratione loci: illud enim folijs est leuiter hirsutis, floribus communiter purpurascensibus, rarius albis: hoc vero folijs est glabris, floribus albis.

Et sic *Thlaspi montani incani lutei* serpillifolij maioris figura erat adponenda, cum minus recte sculptor, apud *Lobelium* nomine *Thlaspi supini lutei*, expresserit.

VIII. *THLASPI bifurcatum villosum flore calcari donato*: caule est cubitali hirsutie aspero, summitate in alas brachiata: quem folia crassa, villosa, aspera, per marginem profundis incisuris crenata, quædam sinuata, vncias duas longa, semunciam lata, vsq; ad summum, basi lata vestiunt: flores habet luteos, magnos, calcari ut in *linaria* donatos, quibus peltae duæ rotundæ vnitæ, semen continent, & in apicem oblongum desinentes, succedunt. In saxolis Gallo prouincia Bormij non longe ab Insulis Stechadibus prouenit, vnde D. Burserus attulit.

IX. *THLASPI fruticosum leucoij folio latifoliū: caulinis est pedalibus, rotundis, lignosis, quos folia pallide vircentia Leucoij forma, sed breuiora & angustiora, vestiūt: flores in summitate pallidi, magni, & vascula bisulcata*. Circa Massiliā D. Burs. legit.

G Idem,

THEATRI BOTANICI

Idem, sed minus & folijs angustioribus, ex Italia, Thlaspi perpetui nomine, habemus.

X. THLASPI Alexandrinum: planta est elegan-
tissima, dodrantalis, ex cuius radice singulari, cau-
les plures in ramulos brachiati, prodeunt, & ad di-
uisiones singulas, folia subrotunda perfoliatæ in-
star, ramulos ambiant: à ramolorum extremitatib-
us, ex pediculis dependent siliquæ plurimæ, fere
circinatae, vt in Thlaspi tenui folio Fuschii, eoque
ordine, sed maiores, Nasturtij vulgaris fere ma-
gnitudine, in angulum oblongum cum cuspide
desinentes, quæ in partes duas sinduntur, & mem-
branulam tenuem relinquunt. Hoc apud Iohan-

Bauhinum fratrem vidimus, quod à Cortuso
accepit, vt in Phytopinace mo-
nuimus.

Bursa pastoris maior loculo ob-
longo.

DE BVRSA PASTORIS.

CAPVT XIII.

I. BVRSA pastoris maior folio non sinuato: ra-
dice est longiuscula tenui, aliquando capil-
lata: caule palmum superante, communiter uno
(rarius pluribus) ramoso: folijs atrouirentibus, ad
radicem longis pediculis donatis, quæ circa cau-
lem alas duas habent & basi complectuntur: floribus
& thecis cum vulgari conuenit. Basilea in a-
renosis: Italiæ sylvestribus, circa Monspelium (vbi
tamen longe minor est quoque notauimus).

II. BVRSA pastoris maior loculo oblongo: radix
tenuis, fibroſa, inutilis & alba, caulinum palma-
rem, hirsutie asperum, tam osum: aliquando vix se-
mipalmare, sed alis carentem, emitit, ad cuius
exortum, folia aliquot inter se viridia, lumi strata,
vnguis magnitudine, ovali figura, ferrata, hirsute
aspera: quæ vero caulem ambiant, pauca sunt &
pediculis carent: flosculi in summo multi, parui,
congesti, albi, quibus loculi parui oblongi, è pe-
tiolis oblique tendentibus succedunt: quibus se-
mina duo, parua, fulua, acris saporis, includuntur,
quæ loculo maturo aperto, & tantum altera parte
foliacea relicta, decidunt. Apud nos locis sicciori-
bus & campestribus, Martio florens & loculis o-
nusta reperitur, vt in Phytopinace monuimus.
Monspeli, Thlaspi Veronicae folio nominatur,

& hanc videtur Doctiss. Columna, sub
Draba minore murali discoide
descripsisse.

66(190)

III. BVR-

Bur sa pastoris alpina hirsuta 2.

Myagrum monospermon latifolium.

III. *Bur sa pastoris alpina hirsuta*: radice est vnciali, foliolis copiosis pallide virentibus, in orbem humi stratis, mollibus, incanis, lenticulae magnitudine, leuiter crenatis, aliquando integris; caulinis aliquot tenuissimis, leuiter hirsutis, penne nudis, tres quatuorve vncias longis: flosculis paruis, albis: loculis flavescentibus oblongis, multo quam in vulgari majoribus, semen minutum rufum continentibus: in alpibus Heluetiorum, ut monte Fracto & Spligel, reperitur.

DE MYAGRO.

CAPVT XIV.

I. *MYAGRUM* fætidum: ex radice caules cubitales, aliquando sesquicubitales, virides, crassi, rotundi & asperi exurgunt, quos folia pallide virentia, subaspera, levissime sinuata, quatuor vel quinq; vncias longa, sesquiunciam lata, alternatim cingunt, quia in summo in alas breves dimiduntur, quibus flores pallide lutei, longis petiolis donati, veluti umbellæ insident, hisque utricle orbiculati, minutum semen continentis, succidunt. Hoc apud nos in arenosis ad pontem fluminis Wiesen repertum, quod ad differentiam vulgaris, ab odore, fætidum appellare placuit.

II. **M Y A G R V M** monospermon latifolium: caule est cubitali, aliquando altiore, rotundo, tortuoso, varie & inæqualiter brachiatum: folijs vulgari viridioribus, latořibus, linea alba diuisis, obtusis, latiore basi caulem amplexantibus, ijs quæ ad radicem sunt, Cichorij satui modo laciniatis, reliquis aliquando sinuatis: floribus luteolis, paruis, quibus vtriculi oblongi peræ similes, superne in duas extuberantias desinentes, quorum medio apex insidet, per maturitatem, vt & totus fructus, durus: in cuius vtriculi medio, cauitas vnicata, semen vnicum (vnde nomen) rufum, oblongum continens. Sapore Myagro non respondet. Hoc in horto D. Felicis Platei primum, dein in horto Illustr. Ducis Wirtembergici, quod Montembelgardii frater coluit, (cui semen Bricourues nomine missum fuit) legimus: ex Euganeis quoque acceptimus, & Pseudoisatidem ab Alpino vocari intellectimus. In Phytopinace primum sub 5. dein in Matthiolo figura addita, descripsimus.

III. **M Y A G R V M** monospermon minus: ex radice parua, tenui, capillata, albicante, caulis vnuſ vel alter tenuis, pedalis prodit, folijs paucis tenuissimis, pallide virentibus vestitus: quorum ea, quæ ad radicem per terram sparguntur, parum sinuata sunt, pediculis oblongis donantur, & vniciam lata sunt: at quæ in summo caulis, basi sua in alas abeunte, caulem amplexantur: in summo flosculi albi, conglobati: quibus vtriculus parvus, semen continens, succedit. Monspeſſuli, non longe à monte Calcaris, D. Burferus collegit.

IV. **M Y A G R O** similis siliqua rotunda: radix caulem cubitalem, hirsutum, fragilem, in ramos varios brachiatum, emittit: cui folia ad radicem hirsuta, aspera & succulenta, quæ masticata, cum visciditate leuem acrimoniam exhibent, sex vniuersas longa, sesquiunciam lata: quæ vero caulem ambient minora, pediculis carentia & alata: flores pallidi, minutti, quasi in spicas semipalmari dispositi, quibus semen paruum, rotundum, rugosum in apicem desinens, quodlibet pedicello oblongo insidens, primum viride, per maturitatem nigrum, medulla flava, oleagineſa plenum, succedit. An-

Myagro similis siliqua rotunda.

nua est planta, ex semine deciduo renascens, Iulio & Augusto florens. Ioan. Bauhino in horto Montembelgardiano nomine alicuius Myagri crevit. Monspelio prope Lunellam natum, Lepidij & à D. Doldio, Thlaspi nomine Norinberga, accepimus.

—(5):(5)—

DE DRABA.

CAPUT XV.

I. **D R A B A** tenuifolia velut spicata: radice est oblonga, tenui, albicante, caulis pedalis, aliquando cubitum superantibus, fragilibus breuibus brachiatis: folijs paucis, tenuibus, pallide virentibus, nonnihil in ambitu dentatis, triuncialibus, vnciam latis, basi lata caulem cingentibus, atlatis, gustu feruente & acri proditis: floribus albis, paruis, in cauliculis palmaribus, quasi in spica natis, quibus singulis semen rotundum paruum, longo pedicello insidente, succedit. Hanc Bononiae D. Agerius legit, & Drabam feruentem vernam non minaria affirmauit.

II. **D R A B A** flore cæruleo galeato: ex radice fibroso albicante, Asclepiadi simili, gustus feruidoris aromatici, caulis unus (aliquando dico) cubitalis, laevis, striatus, in ramos brachiatus, exurgit: quem folia pauca vestiunt, quorum inferiore subrotunda, laetitia, per marginem crenata, vncias duas longa, vncia minus lata: superiora vero angusta, acuminata & dentata, floribus est cæruleis galeatis, ut in Orchide, vnciam longis, alternatim in caule dispositis. Lutetia D. Cherlerus, ex Gallia Narbonensi, D. Burserus, attulere.

DE COCHLEARIA.

CAPUT XVI.

II. **C O C H L E A R I A** minor erecta: Ex radicula capillacea, caulinus tenuis, laevis, palmo minor, prodit: foliola habet ad radicem pauca; exigua, oblongis capillaceis pedicellis donata, & quæ caulinum alternatim ambiunt, lente minora sunt exiguis pedicellis donata & instar Cochleariae Britannicae sinuata: in caulinulo summo, flosculi albi, quibus siliquæ paruae, oblongæ, semen minutissimum nigrum continent, succedunt: Hæc in Dania Insula Amagria, in autumno à D. Olao Worm collecta, & Haffnia, Cochlearia nomine transmissa fuit. Similem sed palmarem, caulinulo crassiore in duos ramulos diuiso, ex eodem loco, D. Caspar. Bartolinus misit.

III. **C O C H L E A R I A** Danica repens: hæc unciarum trium est, radicula & foliolis priori similibus, sed numerosioribus, inter quaæ caulinuli semiunciales, minutulis flosculis albis ornati: Hæc eodem quo prior loco prouenit, humi instar herbæ cancri serpit, omnino folijs, floribus, seminū loculis & gustu priori respondens, quemadmodum D. Olaus Worm prescripsit, & D. Bartolinus, Cochlearia marinæ paruulae repentis nomine misit.

Brassica spinosa.

DE BRASSICA.

CAPUT XVII.

I. NAPOBRASSICA. Radicem habet Napo, aut Carota pene similem, admodum fibrosam & villosam, ut barbata aut pilosa, propter multiplices & minutas fibras, dici possit: & licet frequenter fibram pollice crassiorem habeat, attamen semper prima radix tuberosior & longior, quæ Napum imitatur, conspicitur; ex hac caulis sesquicubitalis, lœuis, rotundus, in ramos brachiatus exurgit: folia ad radicem, vna cum pediculis oblongis, palmaria, Brassicæ sylvestris modo & subrotunda, & in profundas laciniias diuisa; quæ vero in caule, oblonga sunt; angusta, sinuata, pediculis carentia: flores lutei, intensioris coloris, quam in vulgari, magni, qui in cauli palmum excedente, inordinate longis pediculis insident, quibus siliquæ angustæ,

vnciales succedunt. In locis frigidioribus agri No-
rici, montanis potissimum & versus Bohemiam colitur, & ab incolis Dorsen vel Dorschen appellatur. Radix esui apta est, quare aliqui eam ut Brassicam floridam condunt: pauperes minutim ut Raspas concidunt: sic per hyemem in cella in arena, vel ad cibum, vel ad semen sequentis anni, asleruantur. Aliquando radix propter nimiam æstatis siccitatem & loci angustiam, lignosior euadit: quare post lationem, in area spatioſa plantanda est.

II. B R A S S I C A spinosa. Huius solum binos ramulos habemus, quorum descriptionem subiungamus: caulis lignosus, crassus, & ramulos duos, alterum palmo maiorem, alterum minorem, rotundum, lœuem, striatum diuiditur: circa quos folia biuncialia, & semiunciam lata, per ambitum leuiter sinuata, quibus & minora interiectiuntur: ramuli in spinas acutas, vnciales & minores abeunt. Ramulum unum Patauij in horto Bembiano natum, à D. Camerario; alterum ex horto D. Alpini priuato accepimus, cuius figuram etiam Matchiolo nostro addidimus.

III. B R A S S I C A sylvestris alpina: ex radice exigua, alba, caulis palmo altior, rotundus, lœuis exurgit: folijs est tenuibus pallide virentibus, leuiter sinuatis, circa radicem oblongis, plerisque vncialibus, in caule paucis, pediculo carentibus: in summo flores albi quasi in umbella dispositi, longisculis pedicellis donati: siliquas non vidimus. Hac in Austria montibus natam, Turritis alpinæ nomine, D. Burserus, misit.

DE ACETOSA.

CAPUT XVIII.

ACETOSA Americana folijs longissimis pediculis donatis: ex radice caules plures, rotundi, striati, lœues, cubitales, in terram reclinati, prodeunt, qui mox in plures ramos oblongos brachiantur: folia habet pallida & velutin nitroso puluere obsita, angulosa, non tamen ut in vulgari bifurcata, aut alata, sed potius Atriplices forma biuncialia, & pediculis triuncialibus donata, mollia, carnofa, sapore acido, ex quorum sinibus alæ surgiunt, folijs minoribus, sed eadem forma: in quorum, vt & caulis summum, flores exigui, muscosi, veluti in spica dispositi, emicant: quibus fructus foliacei (ex tenuibus rufescensibus membranis elegantissi-

gantissimis venulis, veluti in *Fritillaria*, per eas dis-currentibus, compositi) ut in alijs, sed quadruplo, quam in vulgari maiores, ex paruis pedicellis de-pendentibus, succedunt, quibus femina triangularia oblonga, rufescentia & splendentia inclusa con-tinentur. Hanc aliquot annis in horto aluimus.

II. *ACETOSA* rotundifolia alpina: planta palma-minor, ex cuius radicula, folia quina, sona, violæ luteæ alpinæ modo rotunda, vnguem lata, pedicu-listres, etiam quatuor, vncias longis & tenuibus donata, prodeunt, & inter hæc, caulinus laevis & nudus sexuncialis, exurgit: in cuius summo flosculum muscosi parui, veluti in spica vnciali, cui folio-lum simili forma subiicitur. Hæc in muris Noto-dochij, quod in monte maiore Bernhardi Helueti-orum est, prouenit, vnde D. Fleisserus attulit.

III. *ACETOSA* scutata repens: radiculis est rufes-centibus, caulinis nodosis, tenellis, per terram repentibus, vncias quatuor longis: folijs vnguem lati, sed longis pediculis caulinis æquantibus, donatis, formati scuti, vel potius Aronis folium referentibus, in medio tamen vtrinque sinum obti-nentibus & in apicem desinentibus. In horto Pata-uino nata.

IV. *ACETOSA* Cretica semine aculeato: radice est parua, rufescente, fibrosa, in summâ tellure ha-rente: caulinis quandoque pluribus palmam su-perantibus, humi reclinatis, quandoque uno, sed in ramulos brachiato: folijs paruis, oblongis, pediculo donatis, auriculis parentibus: flosculis multis, exiguis, muscosis, circa ramulos semipalmates in modum spicæ alternatim dispositis, quibus semen succedit, tenuibus membranis aculeatis inclusum, cui pediculus oblongus, incurvus, tenuis, ut in *Caltha* additur. Iunio floruit & semen maturuit, anno 1594. in Illustr. Duciis Wirtebergici horto, qui Montembelardi colebatur, semine Florentia & Casabona misso: Hanc in *Phytopinace* & Matthiolo, figura addita, *Acetosæ Creticæ* nomine, proposuimus.

V. *ACETOSA* lanceolata angustifolia repens: hæc caulinis est pedalibus, rotundis, striatis, per terram sparsis, folijs ternis, quaternis, alternatum in caule dispositis, vncias quatuor a levine dif-feritis, angustissimis, crispatis, vncias quatuor longis, lanceam referentibus, cum ex pediculo in alas

Acetosa Cretica semine aculeato

duas vtrinque bifurcatas abeant, sensimq; angu-stiora reddantur: floribus est minutulis, rubenti-bus, spicæ oblongæ adhaerentibus. Hæc in are-nosis circa Norinbergam reperitur,
vnde D. Doldius anno 1604.
misit.

—(15)—

DE

Laphatum maritimum fœtidum.

DE LAPATHO.

CAPVT XIX.

LAPATHUM maritimum fœtidum: radice est & caule atro rubente, pedali, incurvo, quem folia atrorubentia, subrotunda, longis pediculis donata, & vncialia interdum sinuata, communiter alata, ambiunt: ex quorum sinu ramuli exurgunt, similibus folijs cincti, quorum superiora leviter per ambitum dentata sunt; in caulis summo floculi quadrifolij, mucosi, quasi in spica dispositi: quibus vtriculi foliacei, subrotundi, satis magni, semen continentes, succedunt. Hæc dum viret grauis odoris est, & in maritimis non longe Monspelio prouenit.

Centaurium alpinum luteum.

DE CENTAVRIO MAIORE.

CAPVT XX.

CENTAVRIVM alpinum luteum: radicem habet rectam, profunde descendantem, crassam, parumque fibrosam, subastrigentem & Centaurij maioris sapore fere præditam. Caulis est sesquicubitalis, etiam bicubitalis, rotundus, striatus, in alas brachiatus: folijs ludit, quæ enim ad radicem palmaria, & sesquipalmaria, vncias quatuor lata, inæqualiter laciniata & crenata, glabra, pallide virentia, neruo albo folium percurrente: at quæ in caule sunt, planta florescente, quædam cubitum superant, quædam palmaria sunt, & in partes decim, duodecim, pauciores, pluresve, vncias quatuor longas, semunciam latas, per marginem leviter dentatas, ita secantur, ut folia peculiaria esse videantur.

deantur. Flores lutei, Centaurio maiorissimiles, ramulis insident: ex calice enim squamoso, florum stamna plura prodeunt: ex capitulo ante meridiem liquor pellucidus, & Mannæ instar dulcis, in guttis seu stillis sponte exudat, & capitulum compressum & suetum, altero tamen die hunc humorem emitit. Floribus semina Centaurij similia, aliquanto tamen minora, succedunt. In monte Baldo prouenit: plantam & semina, D. Doldius Norinberga quoque misit.

Beta Cretica semine aculeato.

D E B E T A.

CAPUT XXI.

BETA Cretica semine aculeato: ex radice tereti, breui, parum fibrosa, caules plures cubitales, per terram sparsi, rotundi, striati, ad radicem leui hirsutie canescentes, in ramulos effusi, exurgunt: folia habet pauca, Beta nigra similia, sed minora, longis pediculis donata: flores parui, ex flavo virgentes: fructus statim ad radicem multi conspiciuntur, & hinc inde per caulem, ad quodlibet ferrere folium asperi, extuberantij donati, in aculeos tres, in latera reflexos abeunt: in cuius cavitate, granum unum continetur, forma feminis Adonidis subrotundum, in apicem abiens, duplice membra na rufa rectum, interiore, proxime medullam albam farinaceam cingente. Hanc primum in horto D. Zuingeri, Iulij mensis principio florentem & Augusti fine semine prægnantem, eamq; aridam legimus & nunc à multis annis in hortulo nostro, colimus: cuius descriptionem in Phytopinace primum, dein in Matthiolo, figura addita, exhibuimus,

• 6 • (5)

THEATRI BOTANICI

Atriplex sylvestris lappulas habens.

CAPUT XXII.

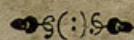
I. ATRIPLEX sylvestris fructu compresso roseo
vel stellato: à radice caulis exurgit pedalis,
rotundus, incutuus, laevis & albus, qui statim in a-
liquot ramos inæquales, & hic in alios minores, di-
uiditur; folia habet alba, quasi polline asperfa, vn-
guem lata, sinuata vel angulosa, vt in Atriplice syl-
vestri, quæ Pes anserinus dicitur, pediculis caren-
tia: his fere singulis, fructus foliaceus, pallidus, co-

pressus, apponitur, cuius formam elegantem vix
exprimere licet: is enim in medio leuiter extube-
rat, quatuor alijs extuberantij, in circumferentia
adpositis; quas tamen sinus leues intercedunt, ca-
plane forma, qua rosa depresso, in quorundam
nobilium insignijs pingi consuevere: in singulis
quatuor extuberantij, semen compressum, me-
diocris magnitudinis continetur. Si fructus hi mo-
ri rudimentum exprimerent, ad Atriplicem sylve-
stem bacciferum Clusij referri posset: Hanc Mon-
spessuli circa mœnia collegimus.

II. ATRIPLEX sylvestris lappulas habens: exra-
dice parua fibrosa, cauliculi palmares, striati, emit-
tuntur, quos folia atrouirentia, parua, angulosa, al-
ternatim disposita, brevibus pediculis donata, con-
gunt: ad quotum exortum lappulae duæ, Coriandri
feminis magnitudine, adhærent, semen nigrum,
paruum, compressum continent. Hanc Atripli-
cis syl. insipide paruae erectæ nomine, D. Doldius
milit; at in monte Ventofo Gallæ Narbonensis,
altius excrescit. Hanc in Phytopinace sub oœtaua
descripsimus, etiam in Matthiolo, ubi figura à scul-
ptore non satis recte expressa addita, quare aliam
in nostro Theatro, si Deus volet, & etiamnum, pro-
ponimus.

III. ATRIPLEX maritima angustifolia: caule est
subcano, lignoso, cubitali, ramoso, in spicas alias
breuiores, alias longiores, pallide flavescentes, &
maculis nigris punctatas abeentes: folijs inferiori-
bus vncias duas, absque pediculo longis, angustis,
crenatis, nigricantibus, superiorib. angustioribus,
& plexisque crenis carentibus: plura non licet, cum
solum ramum siccum Ruppelle collectum, D.

Rumbaum attulerit.

DE HA

L I B E R T E R T I V S.

DE HALIMO.

C A P U T X X I I I .

HALIMVS minor: ex radice tenui, capillata, caulis cinericeus, palmum superans, varie incurvatus exurgit, qui paulo supra radicem, in ramulos plures tenues, vncias tres longos, abit: folijs paucis cinericeis, & oblongo rotundis: sed in ramulis angustioribus nonnullis instar Atriplicis, vtrinque vna lacinia diuisis: flosculi plures, parui, herbacei, muscosi, intus luteoli, logis pedicellis, per ramulorum summitates sparguntur: quibus vascula quadruplicia, semen paruum, griseum, reniforme, continentia, succedunt. Hic infra Northusam in der Gulden Aw prouenit, vt ex literis D. Fureri colligere est qui plantam nomine Halimi aurei arui anno 1617. transmisit.

Cynocrambe Dioscoridis.

DE CYNOCRAMBE.

C A P U T X X I V .

CYNOCRAMBE Dioscoridis: ex radice oblonga, tenui, fibrosa, viticuli plures, palmares, quandoq; longiores, rotundi, striati, laeves & succulentii, vitides, aliquando parum rubescentes, reclinati, geniculis plurimis distincti, prodeunt: ex quorum singulis emergunt primum foliola duo, Alsines forma subrotunda, mox alternatim ex una parte, eodemq; loco folium sextuplo maius, oblongo pendulo donatum, oxalidis rotundè folio oblongius, quadam velutinaspergine obsitum, succedit: tadem ad idem geniculum, alia decuplo minora, bina, tereta, etiam sena notantur: iuxta quæ, ab ima radice, ad viticulorum summa internodia, flosculi, binni, terni, quaterni, muscosi ex herbaceo albidi, plurimis filamentis donati: quibus succedunt fructus totidem, geniculis inter folia hærentes, Mercurialis forma, sed minores, rotundi, duriusculi, primum virides, postea ex nigro cinerei, medulla alba referti. Herba gusto est insipido & aquoso. Montepesuli locis umbrosis legimus: mox Cynocrambe nomine & plantam & semen, à D. Cortuso accepimus, quæ copiose nobis prouenit. Hanc videtur doctiss. Columna in suo Phytobafano, Alsines nomine expressisse, quam in Matthiolo descripsimus, & figuram adposuimus.

THEATRIBOTANICI

Lactuca folio oblongo acuto.

DE LACTUCA.

CAPUT XXV.

I. **L**ACTUCA folio oblongo acuto: hæc radice, caule floribus, alijs lactucis similis est, & solum folijs differt, quæ leuiter sinuata sunt, palmum longæ, vncias duas lata, in acumine fastigiata, & nervo per folium excurrente eleuato. Huic, Lactuca Gallica, apud Durantem, valde similis est, quam à Ioa. Bauhino fratre accepimus, & in horto Montebeldiaco postmodum legimus.

II. **L**ACTUCA Italica laciniata: huius folium tenuissimum est, pallide virens, in plures partes semipalmares & laciniatas diuisum: per reliqua vulgaris Lactucæ similis, quæ suu terrima: ex semine Italico in horto copiose crevit.

DE SONCHO.

CAPUT XXVI.

SONCHUS asper laciniatus Creticus: ex radice, scaulis cubitalis, inæqualis, striatus, asper, cauus & ramosus exurgit: folijs ad radicem palmaribus & sesquipalmaribus, primis quidem vix laciniatis, alijs vero in plures & magnas laciniias diuisis, & in circumferenti: non nihil asperis: floribus est luteis, magnis, quorum singuli singulis oblongis pediculis insident, qui aliorum more in papulum in quo semen latitat, abeunt. Hic ex semine ex Creta accepto in horto crevit.

II. **S**ONCHUS asper subrotundo folio: ex radice exili, longiuscula, caulinus rotundus, palmaris, aliquando sesquipalmaris, parte inferiore breuisimis aculeis exasperatus, exurgit: circa quem folia pauca,

pauca, subrotunda, sesquiuncialia, quorum quædam sinuata, omnia tamen per marginem, ut & neroos per folij medium excurrens, leuissimis aculeis exasperantur: in caulinum summo duo tresve pediculi, quorum singuli vnum florem Hieracio similem, paruum, luteum, qui in pappum abit, sustinent. Montpelij sponte nascitur, & Sonchus aspera vulgi flore Hieracij, nominatur.

Est huius & minor species, capillari radicula à qua pedicelli bini, quatuor vel sex vncias longi, aliquot vero vix vnciales, vnicum florem paruum luteolum sustinentes, exurgunt flori, semen minutum nigrum, pappo adhærens, succedit: circa radicem folia sena, septena, parua, obtusa, per latera dentata. Ibidem reperitur.

III. SONCHVS lœuis in plurimas tenuissimas laciniias diuisus: caule est viridi, lœui, tenui, striato & pedali, in summo in alas brachiato: folijs in plures angustæ laciniias diuisis, ad caulis diuisionem majoribus: floribus luteis mediocribus & in pappum abeuntibus. Monspessuli ad muros, vt & Florentiæ apud quos in acetaria venit, prouenit.

IV. SONCHVS angustifolius maritimus: radice est palmaria: tenui, fibris carente, folijs ad radicem pluribus, atrouirentibus, vncias quatuor, quandoque sex longis, rarius vnciam lati, per margines spinulis exasperatis, & reliquorum Sonchorum instar lacfundentibus, inter quæ caulis vnicus, palmaris & sesquipalmaris, tenuis, lœuis, duobus tribusve foliolis sua basi eum cingentibus, cuius summo flos vnuus, (rarius duo) fatis magnus & luteus insidet, & tandem in pappum abit. In litore Veneto ad Lio primum, dein circa Monspelium, æstatis initio collegimus.

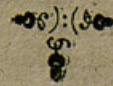
V. SONCHVS montanus lœuis laciniatus minor: ex radice crassiuscula caulis in principio crassus & lignosus, rotundus, lœuis, statim in alas brachiatus, ad cubitalem altitudinem accedens, exurgit: folijs est sesquiuncialibus, in paucas laciniias, late distantes & acuminatas diuisis: flores in caulis summo, veluti in spica alternatim dispositi, parui, & palliduli. In montibus Euganeis frequens est.

VI. SONCHVS villosus luteus minor: ex radice rufa longiuscula, fibris carente, caulinum bini, terni, rotundi, nonnihil villosi, palmum superantes, & in summo in ramulos binos, ternosve diuisi, prodeunt: folia pauca ad radicem, vncias quatuor longæ, sed angustissima, lacinijs late à se distantibus & lœuibus, diuisa, quæ circa caulem strictissi-

Sonchus montanus lœuis laciniatus
minor.

ma & vncialia: flores in summis ramulis intense aurei, ex paruis capitulis, suavi tomento villosis prodeentes, in pappum abeunt. Tota planta leuiter tomentosa est, & à quibusdam Hieracium tomentosum dicitur. Monspessuli in la-
co Gramuntio pro-
uenit.

THEATRI BOTANICI

Cichorium spinosum Creticum.

DE CICHLORIO.

CAPUT XXVII.

CICHLORIVM spinosum Creticum: ex radice oblonga, mediocriter crassa, fibris paucis donata, denso cortice albicante testa, caulis durus, lignosus, mox in ramos multos palmares, virides, striatos, late diffusos brachiatur, qui ocs in oblongas, communiter bifurcatas, aliquando trifurcatas quasi spinas, seu cornua finiunt: folia circa radicem plura per terram sparguntur, qd oblonga, angusta, acuminata & Cichorij vulgaris modo in ambitu circumrosa, vel in plures lacinias superficiarias & subrotundas diuisa, quae in caulinis angustiora, nec circumrofa: amara sunt, non lactescunt & cito pereunt, etiam reliquis plantæ partibus eleganter virentibus.

Flores, in ramorum maxime alis, ex calicibus imbricatis produnt, forma vulgaris similibus, sed longe minoribus, cærulei coloris, ex quinis folijs summa parte leuiter incisis, compositi, in quotum medio stamina aliquot flava continentur: his semen vulgari simile, parique theca inclusum, succedit. Iulio & Augusto floret. Hoc primum Chondrillæ spinosæ, dein Cichorij spinosi, nomine & plantâ & semen D. Dold. misit, ex quo in horto D. Zuing. crevit: postmodum ex Creta ab Honor. Belli, Cichorij spinosi appellationes, qui monuit, vulgo ~~tau~~ ~~tau~~, hoc est, hydriam spinam dici, quo Cretenses in Cichorij defectu vtantur. Huius primum in Phytopinace anno 1596. meminimus, dein in Matthiolo iconem cum descriptione anno 1598. exhibuimus: postmodum Chondrillæ peregrinæ nomine Clusius, & apud eundem sub Cichorio spinoso Cretico Belli, Pona an. 1601. proposuere.

DE DENTE LEONIS.

CAPUT XXVIII.

I. DENS Leonis latifolius caulescens: caule est cubitali, hirsuto, rotundo, striato, & cauo; quem folia basi alata, in lacinias aliquot diuisa, subrotunda, vncias sex longa, sequiunciam lata, marginibus nonnihil pilosis, cingunt, quæque in caulis summo tantum leuiter sinuata, proxime caulem vestiunt: flos magnitudine fere & colore, sed pallidiore, vt in Dente Leonis vulgaris. Plantam hanc absque radice ex horto nobiliss. Nicolai Contarenii, nomine Hieracij Hispanici à D. Loreto accepimus.

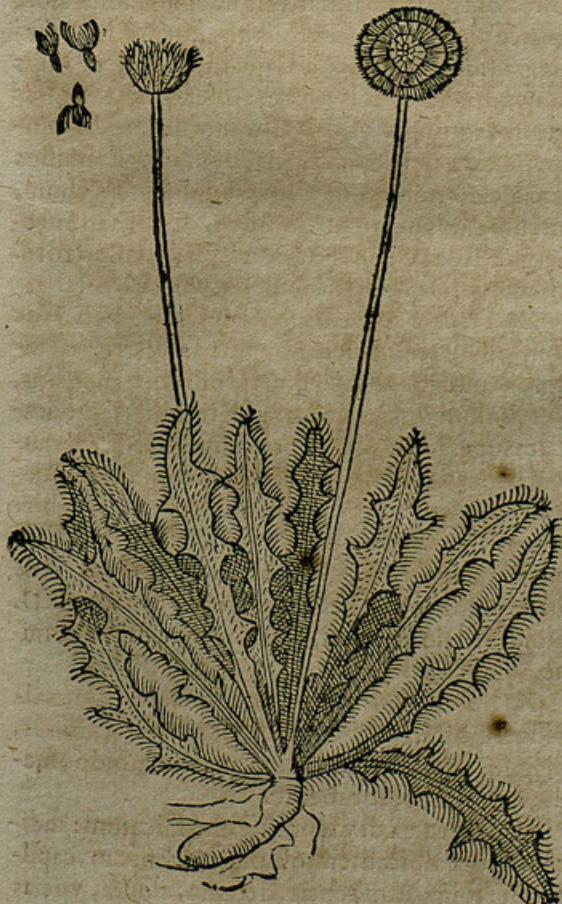
II. DENS Leonis tenuissimo folio: ex radice crassa, rufa & fibrosa, folia aliquot tenuissima, virore splendentia, palmaria, vncias duas lata, primum profunde laciñiata, dein quælibet lacinia, vt plurimum vtrinque dupli, vel triplici leuilaçinia (vel potius apice) subdiuisa prodeunt, vt & pediculitenuissimi, nudi, duabus vncijs folijs longiores, flos paruum sustinentes. In Austria prope montem Drawenstein/D. Burserus reperit.

III. DENS Leonis minor folijs radiatis: ad radicem paruam nigricantem, folia plura per terram sparsa, vncias tres longa, semunciam lata, in plures lacinias profundas diuisa, quibus hoc peculiare, quod quodlibet folium in summo in tres profundas lacinias diuidatur, & harum quælibet apices plures, quasi radios obtinet: foliorum pediculi levissimis

viximis pilis pubescunt, caulinis plures, laeves & nudi, quorum unus palmo minor erigitur, reliqui breuiores reclinati, singuli florem vnicum, paruum, luteum, in pappum abeuntem, sustinent. D. Neudorfferus communicavit.

IV. *Dens Leonis minor* aspero folio: ad radicem paruam albicantem, folia plura subrotunda, duas tresve vncias longa, vnam lata, lacinata & perambitum leuissimis spinulis, ut in Soncho, exasperata: caulinus duarum vnciarum, florrem satis magnum, pallide luteum sustinet. Monspefulli prouenit.

Hieracium dentis leonis folio hirsutie asperum minus.

DE HIERACIO.

CAPUT XXIX.

I. *Hieracium dentis leonis* folia hirsutie asperum minus: radice est parua, oblonga, ad caulinorum & foliorum exortum rufelcente, folia ad radicem pilosa, aspera, angusta, vncias duas longa, in lacinias diuisa, inter quae caulinii nudi, asperi, modo unus, modo bini, ternive, palmam non excedentes exurgunt, florem vnicum, aureum in pappum abeuntem, sustinentes. Monspefulli prouenit.

Idem, sed longe asperius, folijsque latioribus, ex Hispania D. Albinus attulit.

II. *Hieracium minus* glabrum: ex radice albicante, oblonga, tenui, caulinis palmares, rarius pedales, tenues, laeves, virentes, in alas diuisi, exurgunt, folia habet paucā, ex virore splendentia, oblonga, angusta, raris lacinij prædicta: quorum quædam basi latiore & alata, caulinum amplexantur: floribus est minoribus, quam in ylla specie, aureis, quorum singuli singulis pedicellis, vnciam superantibus, insident & aliorum more in pappos abeunt. Apud nos circa autumnum florens, in agris reperitur.

III. *Hieracium dentis leonis* folio obtuso minus: ad radicem paruam folia sena, leptenave terræ incumbunt, quæ crassa & aspera, vncias duas longa, vnciam semiplata, obtusa, nec profunde lacinata: inter quæ caulis laevis, nudus & cauus exurgit, qui florem unum pallide luteum & magnum sustinet. Prouenit in pratis extra minorem Basileam.

IV. *Hieracium dentis leonis* folio floribus paruis: ex radice parua, lignosa, fibrosa, capillacea & albicante, caulis pedalis, rotundus. aliquantum hirsutus exurgit, quem ad radicem folia pauca, subaspera, corolla, acuminata, vncias tres longa, semunciam lata, cingunt: in caule ad eius mediatem pauca, solunt dentata, eumque basi sua complectentia: cuius summo flosculi plures, lutei, pedicellis breuissimis insident. Hoc in Gallia Narbonensi circa Massiliam reperitur.

V. *Hieracium dentis leonis* folio bulbosum: radix ex aliquot oblongis quasi Asphodeli bulbis composita, de se mittit caulem cubito altiore, nudum, leuem, striatum, circa medium in

THEATRIBOTANICI

in ramos pedales (vnum vel alterum) diuisum, quorum quilibet florem paruum , subflavum, sustinet: folia ad radicem per terram sparsa dentileonis similiter sinuata & corrosa, inferne molli lanagine pubescentia, superne subaspera, vnciam lata, tres longa, Monspelio D.Saltzmannus attulit.

VI. HIERACIVM tomentosum Hispanicum: tota planta mollis est, incaua, tomentosa; radicem habens cortice rufescente tectum, caulem palmarum, rotundum, incanum: folia ad radicem oblongis pediculis donata, vncias tres quatuorve longa, semunciam lata, mollia, crassiuscula, ad formam foliorum dentis leonis vulgaris sinuata, quae in caule angustiora, minusque profunde sinuata: cauliniculi summo, flores bini, terni, lutei, breuissimis pedicellis insident, quorum singuli ex eleganti calice hirsuto in plures apices diuiso, emicant. In aridis & saxosis Aragoniae, D.Albinus obseruauit.

Hieracium maximum asperum Chondrillæ folio.

VII. HIERACIVM maximum asperum Chondrillæ folio: caule est sesquicubitalis, crasso, rotundo, inæquali, striato & aspero: in summo in ramos semipalmates brachiato: quorum singuli singulos flores luteos sustinent: folia habet pauca, alternatim caulem ambientia, Chondrillæ modo in laciniis diuisa, vncias tres longa & hirsutie aspera. Monspessuli in asperis, quæ loca cariges vocant, prouenit.

VIII. HIERACIVM alpinum angustissimo oblongoq; folio: ad radicem duriusculam rufescentem, folia plura graminea, palmo longiora, glabra, atruirentia, obseruantur: inter quæ caulis cubitalis, leuis, rotundus, striatus, paucis folijs cinctus & circa medium in plures ramulos diuisus, exurgit: ramulis singulis flos vnicus, parvus, luteus insidet, cui lemen paruum succedit, quod cum suo pappo à vento excutitur. In mōte Baldo reperitur.

IX. HIERACIVM alpinum pumilum Chondrillæ folio: tota planta palmaris est, ex cuius radice alba, cortice nigricante tecta, folia aliquot prodeunt lævia, pallide virentia, vncias quatuor longa, pediculis longis donata, vix laciniata: inter quæ cauliniculus exurgit rotundus, folijs Chondrillæ modo diuisis cinctus, qui in summo in duos, tresve ramulos vnciales diuiditur, quorum singuli florem vnum, luteum satis magnum sustinent. Crescit in Sneeberg Austriae, vbi D.Burerus legit, & anno 1616. Hieracij aphacoidis nomine, transmisit.

X. HIERACIVM intubaceum flore luteo. Hoc folijs est intubis, caulem proxime ambientibus, aliquibus integris, alijs in finis profundis laciniatis, longitudine vncias quatuor, latitudine sesquiunciam superantibus, atruirentibus & laevibus: caulem habet tenuem, pedalem, ramosum, reclinatum & lauem: cauliniculo pene palmari nudo, flos vnicus, luteus, media magnitudinis insidet, cuimen paruum pappo inclusum succedit. Hoe (vt & subsequens) Hieracij Aphacoidis nomine à D. Doldio, dein ex Italia, Sonchi Hieracitidis nomine, accepimus.

XI. HIERACIVM Intubaceum flore magno albido: hoc folijs est priore longioribus, latioribus, magisq; laciniatis: flore etiam maiore, albido, medio luteo, foris subrubente.

XII. HIERACIVM proliferum falcatum: radicem habet albicantem, oblongam, tenuem, capitatum: folia atruirentia, dentata, aspera, vncias duas longa, semunciam lata: caulinicos laues, rotundos,

tundos, parum foliatos, palmates: capitulum paruum, ex plurimis stylis gracilibus per maturitatem recuruis, & asperis, compositum, inter quæ flos luteus, medio fuscus: at sub floris capitulo, communiter vtrinque ramulus unus, rarius duo, lœuis, nudus, vncias quatuor, quandique superans, exurgit, quibus vtrinque foliolum angustissimum subiicitur, & horum summo similiter flos insidet, & saepe sub hoc quoque flore, pedicellus flosculum sustinens, emerit.

Hoc minus etiam reperitur, ita ut tota planta, palmum non excedat. Monspessuli in luco Granuntio reperitur, & quod minus est, Hieracium medio luteum vocant.

XIII. HIERACIVM minimum falcatum: plantula est vncias sex non excedens, radicula longiuscula, tenuissima, rufescente, ex qua caulinculi aliquot capilli crassitie, in ramulos diuisi, interfolia laciniata, lœvia, vncias duas longa, at angusta, exurgunt: flores singuli exigui, luteoli, pedicellis singulis insident, qui instar prioris in stylos minutissimos recuruos & pungentes, absuntur. In arenoso litore maris non longe Monspelio inuenimus.

XIV. HIERACIVM montanum rapifolium: ex radice rufescente, oblonga, parum capillata, folia pauca, ad Rapæ vulgaris modum, in laciniis subrotundas, per margines sinuatas, & ad tactum asperas, diuisa, pediculis oblongis rubentibus & asperis donata, prodeunt: inter quæ caulis cubito alior, cauus, striatus rufescens, uno altero brevi folio cinctus, exurgit, qui superne in ramulos plures dividitur, quorum singulis, flos communiter unus, rarius duo, pediculis tamen distinctis insidet, luteus, medie magnitudinis, qui tandem in pappum abit. In monte Wafferfall prouenit.

XV. HIERACIVM montanum folijs dentatis flore magno: hoc folijs est atrovirentibus, lanugi-

ne carentibus, ad radicem maxime dispositis, vncias quinq; longis, vnam latis, per circumferentiam & dentatis, & levissima lanugine pubescentibus: inter quæ caulis pene nudus, pedalis, cauus, hirsutie asper, exurgit, qui florem vnum eumque magnum, saturat luteum, eleganti quasi calici inclusum, sustinet. Hoc in Helvetioru montibus, Gottardo, & circa Theras Fabarias, crescit.

XVI. HIERACIVM ramosum magno flore: hoc caule est bicubitali, rotundo, subaspero, in ramos diuiso, quib. singulis, flos magnus, aureus, dentis leonis forma insidet: folia habet pallide virentia, non nihil aspera, sinuata, & per margines exiguis pilis donata, longitudine palmi superantia, tres vncias lata, per quorum longitudinem, costa insignis excurrit, à qua per transuersum venæ feruntur. In montibus Bellurensibus reperitur.

XVII. HIERACIVM alpinum non laciniatum flore fusco: caule est sesquipalmari, hirsuto, parte superiore aphylo: folijs ad radicem hirsutis, obscure virentibus, acuminatis, duas tre/lve vncias longis, vnciam latis: floribus aliquot paruis, fusis, in pappum (cui semen paruum oblongum & nigrum includitur) abeuntibus, & caulis lummo insidentibus: quod in Rhæticis montibus prouenit.

XVIII. HIERACIVM hortense non laciniatum floribus atropurpurascéntibus: caule est bicubitali, hirsutie aspero, & pene aphylo: folijs ad radicem paucis, palmaribus, vncias tres latis, obscure virentibus, leuiter hirsutis, & per marginem leui lanugine pubescentibus, floribus atropurpurascéntibus, in medio subflavis & mellei odoris: quod à quibusdam Pilosellæ maioris nomine (siquidem cum Auricula muris maiore Tragi, multum affinitatis habeat) in hortis colitur: & à priore culturæ solum differre vide-

tur.

THEATRI BOTANICI

Hieracium pumilum saxatile asperum, radice præmorsa.

XIX. HIERACIVM pumilum saxatile asperum radice præmorsa : ad radicem crassiusculam nigricantem, in fibras oblongas, præmorsas abeuntem, folia plura, villosa, acuta, longis pediculis donata, vncias tres, quatuorve longa, semiunciam lata, in circuitu rarioribus dextibus donata : inter quæ caulinus palmo minor, hispidus, tenuis & rotundus, uno altero & foliolo vestitus exurgit, florem subluteum sustinens, cui semen paruum, nigricans, pappo immersum, succedit. In alpibus prouenit.

Variat: nam & altera est species, folijs subrotundis, duas tresve vncias, absque pediculis biuncialibus, longis, lesquiunciam lati, per marginem crenatis: caulinulo longiore, tres quatuorve flores sustinente, & hoc Hieracium saxatile asperum radice præmorsa, folio subrotundo dici potest.

Est & tertia species, radice crassa, caulinibus in

plures ramulos diuisis: quod in saxosis prope Claram Solodurensium nascitur.

Priori plane simile Hieracij paruuli quarti nomine doctiss. Columna p. 2. proposuit, solum in eo differens, quod nostrum hirsutum sit, suum vero glabrum aferit.

XX. HIERACIVM montanum lanuginosum laciniatum paruo flore: extradice oblonga, atrorubente, folia plura, pediculis vncias tres longis, donata, crassa, profunde laciniata, acuminata, molli lanugine pubescentia, superne attrouiretia, & quasi maculata, alia lesquiunciam lata, alia angustiora, inter quæ caulinus palmaris, tenuis, mollis exurgit, cuius summo, flores aliquot lutei, parui, & quidem singuli singulis pedicellis insident. Apud Monspelienses, in horto Deicrescit.

XXI. HIERACIVM capillaceo folio: radice est Scorzonera simili, crassa, oblonga, tunica fusca & rugosa vestita, ex qua caulinuli bini, palmares laues, singuli florem unicum, pallide luteum, media magnitudinis, sustinentes exurgunt: folia ad radicem plurima, pilis instar tenuia, duas, rarius tres, vncia longa, rigidiuscula, atrouirentia, rarius caulinorum partem cingentia. Monspelio D. Saltzmannus attulit. An forte Scorzonera species?

• XXII. Hir-

LIBER TERTIVS.

67

Hieracium murorum angustifolium
non sinuatum.

XXII. HIERACIVM murorum angustifolium
non sinuatum: ex radice crassa, rufescente, caulis
sesquicubitalis, pene nudus, rotundus & asper ex-
urgit, in cuius summo quasi in umbella, flores plu-
res, parui, lutei, resident: folia ad radicem subnigra,
mollia, vncias sex longa, vix semunciam lata, in
caulis parte inferiore pauciora, breuiora, angustio-
ra, longe a se inuicem distantia & inordinate dis-
posita: in muris nostris reperitur: quod circa Pata-
rium, longe minus obseruauimus.

XXIII. HIERACIVM profunde sinuatum pube-
scens: radice est nigricante, lignosa, fibrosa, caule
bicubitali, rotundo, fistuloso, leui lanugine, ut &
tota planta, pubescente, in ramos brachiato: folijs
ad radicem oblongis, acutis, profunde sinuatis, et
iam laciniatis, oblongis pediculis donatis, per cau-
lem paucis, similiter acute laciniatis: flores singuli,

tingulis pediculis, autrei, in pappum abeentes, insi-
dent: In pratis Michelfeldenibus siccioribus ad
dumera etiam in dumetis, prouenit.

XXIV. HIERACIVM fruticosum latifolium
glabrum, ex radice fibrosa, nigricante, caules bico-
bitales, rotundi (leuissimis pilis hinc inde asperfis)
exurgunt, qui in summo in ramulos breues bra-
chiantur, quibus flores pallide lutei, ut in Hieracio
Sabaudo siue fruticoso, insident: hos folia ambiūt
alternatim disposita, tenuia, atrourentia, acumi-
nata, vncias quatuor vel quinque longa, sesquiun-
ciā lata, per marginem oblongis & raris ap' cibus
donata: hoc in montosis circa acidulas Petrinas
Iulio floret.

XXV. HIERACIVM fruticosum folio subrotun-
do: caule est cubitali, rotundo, striato, subaspero,
qui in summo in ramulos, trium quatuor ve vncia-
rum brachiatur, qui singuli, singulos flores, pallide
luteos in pappum abeentes, sustinent, quem folia
subuiridia, subrotunda, acuminata & dentata, vni-
cias duas longa, sesquiunciam lata & leuiter hirsuta,
basi sua cingunt: quod Hieracij foliati nomine
D. Iungem. misit.

XXVI. HIERACIVM fruticosum minus: huius
varietas triplex occurrit; nam licet ex radice fibro-
sa, & quasi præmorsa, caulis pedalis simplex exur-
gat, atramen folijs breuibus & leuissimis, circa Pa-
tarium: at circa Norinbergam, paucis, breui-
bus, subrotundis, in circumferentia
crenatis & asperiusculis
prouenit.

OS(;)S.

3

I. 2.

D.

THEATRI BOTANICI

Chondrilla viscosa humilis.

DE CHONDRILLA.

CAPUT XXX.

CHONDRILLA viminea viscosa Monspeliaca: ex radice oblonga, pallide lutea, caulis bicubitalis, albus, rotundus, striatus, in plures ramos brachiatus, exurgit: folia, caulis partem inferiorem cingentia (prima enim humili sparsa cum cito marescant ut in vulgari, non notata) saliginis similia, vncias sex vel octo longa, semunciam lata & laevia, rarius una, alterave lacinia donata: at superiora ramos cingentia, instar Chondrillæ in tenuissimas & acutissimas lacinias dividuntur: flores parui, lutei, ut in vulgari dispositi, in pappum, cum semen magne rituit, euolantes. In aridis aggeribus viatum, estate circa Monspelium & in monte Lupi, reperitur.

Chondrilla purpurascens fœtida.

II. *CHONDRILLA viscosa humilis*: ex radice longa, tenui, alba, caulinis plures, tenuis, reflexi, pedales, prodeunt, quos vtrinque ad palmæ longitudinem, flores lutei, oblongi, in pappos abeuntes alternatim cingunt: folia habet ad radicem oblonga, angusta, quædam sinuata, quædam integra, & in caule paucissima: in agris Basileensisibus autumno florens, inuenitur.

III. *CHONDRILLA purpurascens fœtida*: ex radice oblonga, tenui, fibroso, caules plures, ad cubiti altitudinem accedentes, ad exortum parum pilosi; ex rubore obscuro, cum foliorum pediculis splendentes, alias virides & striati, in summitate aphylli, exurgunt: folia ad radicem plura, palmum exceedingia, instar foliorum Chondrillæ Sesamoidis dictæ, plus minusve sinuata, & acuminata, mollia, aliquando pilis exiguis cincta, neruo folium percurrente,

LIBER TERTIVS.

Iacobaea maritima latifolia.

Iacobaea alpina folijs rotundis serratis.

currente, inferne (ut & foliorum pediculi) hispidi: singulis caulis, qui raro brachiantur; flos vnicus per amanu, magnitudine & forma Ptarmicae Austriacæ, insidet, cuius discum medium, folia sedecim & plura oblonga, diluto rubore purpurascens, in apicibus diuise, orbiculatim cingunt: qui, ubi semen maturuit, in pappum oblongum abicit. Hanc Iulio mense florentem, primum in horto D. Zwingeli legimus, & in nostro coluimus: fetida vocamus, quia flos ante quam aperiatur, grauem odorem spirat, qui & in folijs aliquantum advertitur.

DE IACOBÆA.

I. IACOBÆA maritima sive Cineraria latifolia: Hæc ex radice caules cibitales, rotundos, candido, mollique tomento obductos, in alas bra-

chiatos, emitit: folia inferiora subrotunda, cum pediculis pedem longa, vncias quatuor lata ad modum Brassicæ vulgaris laciniata, & per marginem sinuosa, superne ex viridi nigricantia, inferne incana, quasi cineribus aspera & mollia: at superiora, minora & acutiora: flores, qui in hac quam vulgari maiores, oblongis pediculis incanis & nudis insident, quorum discum aureum, folia latiuscula, pallidiora, orbiculatim cingunt, qui tandem in papposum semine abeunt. Hanc à D. Doldio acceperimus.

II. IACOBÆA rotundifolia incana: radice est crassiuscula transuersa, rufescente, in fibras oblongas abeunte: caule pedali, in cano: folijs subrotundis, crassis, superne virentibus, inferne incanis, vncias duas abque pediculis, longis, sed qui unciam latit, in ambitu dentatis, at in caule paucis & angustissimis: flos, qui Scorzonerae floræ similis, summo

I. 3. cauli

THEATRI BOTANICI

70

caulii insidet, satis magnus & luteus: toti plantæ la-
nugo quædam aspera est. In prouincia Gallæ D.
Burserus legit.

Iacobæam alpinam folijs rotundis serratis, sub

conyza alpina siue montana, Gesnerus proposuit:
at Clusius, Jacobæam 4. vell latifoliam 2. nomina-
uit, & descripsit: huius figuram à nemine, quod
sciam, propositam addere placuit.

LIBER QVARTVS. DE TANACETO.

CAPUT I.

TANACETVM alpinum: herbula est vnicarum
quatuor, vel sex, odore aromatico prædicta, to-
ta incana, & pilis molibus vestita: radice longa,
crassiuscula, folijs vncialibus, tenuissime, ut in Mil-
lefolio alpino, à quo, odore potissimum discerni-
tur, diuisis: in cauliculorum summo, flores in um-
bella dispositi, albi & parui. Hoc in altissimis mō-
tibus Heluetiorum & Rhætorum crescit: & hoc
forsitan Gesnerus in catalogo hortorum Germanie,
Iuam Moschatam Rhætorum appellat.

DE CHRYSANTHEMO.

CAPUT II.

CHRYSANTHEMON latifolium Brasiliandum:
caule est aspero, striato, cubitali, quem folia
rara, lata complectuntur, quæ circa basin vncias
duas lata, quatuor, etiam quinque, longa, sensim
que angustiora reddita aspera sunt & per margines
leuissimis dentibus exasperata, ex quorum sinu pe-
diculi oblongi prodeunt, florem luteum sustinen-
tes, cuius discum ex pluribus oblongis luteis apici-
bus, compositum, folia septem latiuscula, in binas
vel ternas crenas fissa cingunt, totusq; flos à quin-
que folijs viridibus inæqualibus veluti vmbone
sustentatur. Hæc in ramo exiccato, quem Chry-
santhemi Brasiliani nomine, ex horto nobis-
liss. Contareni habemus, notare
potuimus.

DE CHAMÆLEO.

CAPUT III.

I. CHAMÆLVM leucanthemum Hispanticum
magno flore: caules habet cubitales, striatos,
in summo brachiatos, quos folia pediculis care-
ntia, satis à se inuicem dislita, cingunt, quæ vncialia,
angusta, in lacinias tenues, obtusas, sed bifidas, di-
uisa: florem habet quadruplo vulgari maiorem,
disco pallide luteo, quem folia circiter vicena, alta
lutea, sinuata ambiunt, cui semina, ut in vulgaris suc-
cedunt: annuum est & odoratum, à D. Gillenio, v-
na cum sequenti & vtriusq; semine, missum.

II. CHAMÆLVM luteum Hispanticum odo-
ratum: hoc caule & folijs cum vulgarileucanthe-
mo conuenit, sed floribus luteis & odoratis, priori
quidem minoribus, sed vulgari duplo triploye
maioribus, disco luteo, quem folia quatuorde-
cim, luteo colore splendentia, cingunt: in horto
meo crevit.

III. CHAMÆLVM leucanthemum in canum
Hispanticum minus: plantula est palma minor, ra-
dice parua, fibrosa, rufescens, ex qua caulinus
tenuis, vncias quatuor altus, nudus, exurgit, flo-
rem vnicum, satis magnum, disco pallide luteo,
folijs pluribus albis cincto, sustinens: foliola ad ra-
diuum parua, incana, tenuissime instar Absynthij
Galatici, vel Abrotani, diuisa, quæ insipida & ino-
dora sunt. In regno Granadæ, ad agrorum
margines, D. Albinus col-
legit.

DE ABROTANO.

CAPVT IV.

ABROTANVM campestre incanū, Carlinæ odore: huic radix est oblonga, fibrosa, rufescens, caulis pedalis, folia, eo modo quo Abrotani maris inferiora, diuisa, incana, & si terantur Carlinæ odore, vt & sapore: in reliquis, cum Abrotano campestri conuenit. In Austria, ad Lintzium urbem circa vias prouenit, vnde D. Burserus misit.

DE ABSINTHIO.

CAPVT V.

I. **A**BSINTHIVM ponticum Creticum grati o-
doris: caule est cubitum superante, rotudo,
incano, in ramos plurimos, quincunciales diuiso,
folijs tenuibus, multum diuisis, mollibus & incanis:
floribus vulgariforma & colore similib. paulo
tamen maioribus. Hoc, quemadmodum Honor.
Bellii ex Creta anno 1596. (addita planta) prescri-
psit, in Creta frequentissime prouenit, perpetuo
viret, odorem gratum spirat, nihilque amarum est,
aut si quam secum amaritudinem habet, ea valde
obscura est, in viridi enim, nulla percipitur: ab asini-
nis & pecoribus, omnibusque brutis valde expeti-
tur. Vocatur, πάσια, & non αζερνίδια, quemadmo-
dum Anguillatus in Græcia vocari perperam scri-
bit: ego legitimum Ponticum esse iudico: haec
est Belli. Hac de re dicturi sumus plenius, si Deus
volet, in Theatro nostro.

II. **A**BSINTHIVM malpinum incanum: ex radice
rufescente, capillacea, caulinis plures palmates,
reclinati, rotundi & albantes, folijs quam paucis-
simis vestiti prodeunt: folia, diuisura & colore, Ab-
sinthio Pontico tenuifolio incano, similia sunt: ex
caulinorum parte media sursum versus, pedicelli
tenuissimi, vnciales, cum subiecto foliolo, tenuis-
sime diuiso, recti, alternatim exurgunt, qui capitul-
lum squamatum, flores pallidos continens, susti-
nent: quibus semen minutum, nigrum, Tanaceti
odore succedit: tota planta odore & sapore est Ab-
sinthij, & in Valesianorum alpibus, vt in petris su-
pra Gemme, D. Fleisserus 1606. & D. Burserus 1614.
collegit.

III. **A**BSINTHIVM alpinum candidum humile-

radice est crassiuscula, oblonga, rufescēte, in fibras
abeunte, ex qua folia candida, oblongis pediculis
donata, tenuissime diuisa, cum caulinis (aliquan-
do vnicō) trium, quatuor vē vñciarum longis, ro-
tundis, albo tomento vestitis & ad exortum reclinatis,
prodeunt: quorum summō capitula squama-
ta, plura sūmū, vt in stœchade lutea, sed minora,
disposita, luteos flores continentia, insident. Tota
planta candida est, quatuor vel sex vñcias vix supe-
rans, & valde amara: ex Gletzerberg, Heluetiorum
monte, non longe ab Augusta valle, D. Burserus
attulit.

IV. **A**BSINTHIVM alpinum umbelliferum: hoc
non tanquam nouum proponimus, cum à Clusio,
Lobelio, Taber. Gerardo & in historia Lugduen-
descriptum & pictum fuerit, sed quia in hoc varie-
tatem obseruauimus, & de hoc item esse scimus,
quare de hoc pauca aspergere lubet. Nam Nicol.
Clauena Bellunensis Pharmacopæus, Absinthij
umbelliferi historiam (addita figura) & usum insi-
gnem proponens, nouum esse Absinthium, & à se
primo in montibus Bellunensibus inuentum, li-
bello Venetijs 1610. cuso asserit: cōtra quem Pompei
Sprechis, Pharmacopæius Venetus, tractatu
peculiarī, sequente anno Venetijs edito, disputās,
nouum non esse, sed à C. Clusio, pridem nomine
Absinthij alpini umbelliferi, propositum fuisse, af-
firmat. Sane occurrit varietas, sed tantum in ma-
gnitudine: nam id quod in monte seruæ Belluni
natū, folijs est latioribus & longioribus, quam
sunt eius quod in Heluetiorum alpibus, & Baldo
monte, prouenit: quo adhuc minus est quod in
Austria monte Erwenstein reperitur: quemad-
modum ex horto Patauino habemus, umbella ex
minoribus floribus composita, instar Millefolij
vulgatis, floribus, præsertim antequam ape-
riantur, magis conglomeratis: quare tantum ratio-
ne loci differre censemus, & quidem ex plantæ in-
spectione & examine diligentiore, vt qui in Baldo
& Heluetiorum alpibus collegerimus: Belluni na-
tam. Clus. Angelus Busti Medicus Venetus:

Austriacam vero, D. Burserus,
transmiserit.

THEATRI BOTANICI

DE MILLEFOLIO.

CAPUT VI.

I. **MILLEFOLIVM** maximum. vmbella alba: caulis est sesquicubitalibus crassis, rotundis, striatis: folijs circa radicem palmum longis, vncias quatuor lati, tenuissime incisis & velut è multis minutissimis alatis foliolis constantibus, sed minoribus & tenuissime incisis, quæ circa caule sunt, qui in ramos plures brachiantur, quibus singulis vmbella, vti in Millefolio vulgari, sed maior, florculis albis referta, insidet. In horto Patauino crevit.

II. **MILLEFOLIVM** purpureum majus: ex radice crassa satis, caules plures ad cubitum & sesquicubitum excrescunt: folijs vt in vulgatissimo Millefolio dispositis, vmbella magna, flores elegantissimos rubri coloris & quinquefolios continens, in quorum medio apices pallide flavescentes, qui gratiam addunt, emicant: flores contriti, medica-

tum odorem spirant. Hoc Göttingæ primum in Pharmacopæi horto legimus, & nunc in horto colimus: quod Clusius nomine Millefolij rubro flore proponere videtur: an hoc forte Matthiolo Millefolium majus?

III. **MILLEFOLIVM** incanum Creticum, siue Millefolium Dioscoridis: caulis est lignosis, rotundis, incanis, sesquipalmaribus, folijs Chamacyparissi forma oblongis, denticulatis, incanis, vel ut Dioscorides, auicularum pennas imitantibus, caules in summitate in ramulos abeunt, qui vmbellam satis compactam ex floribus ex albo flavescentibus compositam, sustinent. Hoc ex horto magni Ducis Hetruriæ, primum à D. Paschali (vt in Phytopinace monuimus) dein ex Creta à D. Honorio Belli accepimus: quod legitimum Dioscoridis Millefolium esse censemus, cuius in Epistola 2. Belli ad Clusium, sub Stratiote Millefolio mentio fit, qui in Creta μιριφύλο vocari scribit.

IV. **MILLE-**

Millefolium aquaticum pennatum
spicatum.

Millefolium aquaticum cornutum.

I V. MILLEFOLIVM aquaticum pennatum spicatum: ex radicibus fibrosis, tenuibus, rami prodeunt plures, cubitales, caui, striati, in alas brachiati, aquæ innatantes: ex quorum geniculo quolibet, folia terna, vel quaterna quasi stellatim circumiecta, tenuiter incisa, pennam & forma & tenuitate referentia, colore fulvo prodeunt: at cauliculorum summitates palmares, ex aqua recti attolluntur, spicam purpurascentem, Iunio & Iulio mensibus, sustinentes, quæ in flosculos copiosos, pallide luteos, simul iunctos, Anethi semen forma referentes, expanditur: his succedunt capitula nigra ac prædura, plerumq; quaterna, quina, etiam plura, cauliculorum fastigia, quæ super aquam eminent, rotatim ambientia, quibus singulis cavitas exigua, semen continens inest. Hoc in piscinis prouenit, q; primum in fossa arcis W' eckenthal in Alsatia, obseruauimus: & Tragus, Algæ tertiae, vel Algæ Ver-

gilij nomine, exprimere voluisse videtur. Huius vt & sequentis descriptionem in Phytopinace, Matthiolo, & Tabernæ montano emaculato, vna cum figura exhibuimus.

V. MILLEFOLIVM aquaticum cornutum: hoc prioris modo aquis innat, caulibus cubitalibus, tenuibus, ramosis, fragilibus, dense geniculatis, quos folia ambiunt tenuia, capillata, quorum inferiora, cornua ceruina æmulantur & exiccata rigescunt: superiora vero, tenuiora, tenuiusq; diuisi sunt: ex ipsis geniculis, pediculi, modo trium, quatuorve vnciarum prodeunt, singuli, singulos flores, paruos, albicantes, quadrifolios sustinentes: quibus capitulum paruum Ranunculi forma, ex quinis seniſe granulis virentibus compositum, succedit. In riūlis circa Hiltelingam, non longe Basilea primum, dein in fossis horti Montembelgardiaci obseruauimus.

THEATRIBOTANICI

Consolidā regalis latifolia paruo flore.

DE CONSOLIDĀ REGALI.

CAPVT VII.

CONSOLIDĀ galis latifolia paruo flore: ex rādice fibrosa, oblonga, rafescēte, caulis cūbitalis, rotūdus, striatus, leuissima hirsutie albicans, in rāmos brachiatus, exurgit: quem folia tripartito primum, dein ad formam foliorum Ranunculi arvensis echinati, diuīsa eīgunt, quæ in summo caule pauciora, quædam tripartita, quædam integra: flores sunt subcærulei, corniculō donati, Consolidā regalis fegetum similes, aut minores: quibus si liquæ oblongæ, paruæ, semen paruum cōtinentes, succedunt. Hanc Delphinij Dioscoridis nomine, à D. Ferrando Imperato, Pharmacopæo Neapolitanō insigni, accepimus: dein virentem in horto D. Zuingeri p. m. legimus, in Phytopinace descriptimus, in Matthiolo quoq; & Tabernæm. figura sub Consolida regali peregrina paruo flore, posita, in qua tamen sculptor prima folia omisiit.

Chelidonium maius folijs quernis.

DE CHELIDONIO.

CAPVT VIII.

CHELIDONIVM maius folijs quernis, flore laciniato hoc à Chelidonio maiore vulgato, folijs & flore tantum differt: folia enim, quercus tenera folia emulantur, cum argutius incisa sint & tenebriora, superne ex virore nigricantia, inferne pallida, leuissime, vt & caulis, hirsuta: flos luteus, communiter quadrifolius, folijs eius per ora dissestis & velut fimbriatis. Ex horto Philippi Stephani Spregeri pharmacopæi Heidelbergensis, primum habuimus: dein in horto Montembelgardensi, ubi tota aestate floruit, legimus: quod si in parietinis feratur, formam retinet, latiore vero in solo, aliquā dō degenerat. Huius in Phytopinace in meminimus: in Matthiolo & Tabernæm. figura addita, descripsimus: postmodum & Clusius, nomine Chelidōnioris laciniato folio in sua historia, proposuit.

DE AQVILEGIA.

CAPVT IX.

I. **A QVILEGIA** montana magno flore: hæc in Aquilegiæ vulgaris altitudinem excrescit quidem, sed folijs primum differt, cum in lacinias tenuiores, easq; non obtusas, vt in alijs, sed acutas diuidantur, & folia pene subrotunda sint: sic & floribus est cœruleis, vulgari similibus, sed multo maioriibus. In monte prope Thermas Fabarias copiose prouenit, vnde D. Burserus attulit.

II. **A QVILEGIA** montana paruo flore thalictri folio: ex radice parua, folia thalictri forma, sed exigua, pallide virentia, prodeunt: inter quæ caulinulus tenuis, palmo minor, duobus tribusve foliolis brevibus, oblongis, minime diuisis, exurgit, florem vnicum cœruleum sustinens, forma quidem vulgari similem, sed quintuplo minorem. In Heluetiorum alpibus reperitur: in Morauia, prope urbem Trebis, sub arce Smilo, in pratis vernali tempore copiosissime reperi, mihi relatim.

III. **A QVILEGIA** hortensis multiplex flore paruo: hæc ab hortensi, quæ multiplici flore est, solo flore differt, qui in hac triplo minor, & colore, qui pullus est, in horto meo prouenit.

DE NIGELLA.

CAPVT X.

I. **NIGELLA** latifolia flore maiore simplici cœruleo: ex radice tenui, oblonga, flauescente, caulis cubitalis, rotundus, viridis & lauis, in summo ramosus, exurgit: folijs ad radicem tenuissime laciñiatis, in caule vero aliquando in latiores partes, aliquando inferiorum instar tenuissime diuisis: flores autem quam in cœteris ampliores sunt, quinquefolij, folio quolibet vngueni æquante, superne eleganter cœrulei, inuersa parte pallidi, venis elatis percurrentibus: floribus succedunt capita pentagona, hexagonave dura, in totidem cornicula in latera reflexa superne diuisa, quæ membranis interne intercurrentibus, semine subnigro, inodoro, plena sunt. Hæc æstiuis mensibus in hortulo nunc ab annis aliquot floret, ex semine deci-

Nigella Cretica.

duo, cum annua planta sit, sese propagans: cuius semen, Nigellæ Hispanica nomine, millum fuit.

II. **NIGELLA** Cretica: radice est oblongula, tenui, parum fibrōsa & flauescente: caule cubito minore, procumbēte, striato, viridi, glabro, & paulo supra radicem in alas tenues & tenues brachiato: folia prima per terram sparsa, instar foliorum Consolidae regalis vulgaris in laciñias diuidūtur, quæ vero in caulis summo oblonga, & vt in Nasturtio, diuisa, ex viridi nigricat: flos vnicus, vnguis magnitudine, quinquefolius, cuilibet caulinculo insidet, colore ab initio ex viridi nigricante, mox vero sub cœruleo, mucronibus suam viriditatem reseruantibus forma Nigellæ aruësi, quæ multo minor est, respondens: in cuius medio stamina plura, viridia, apicib. cœruleis donata: capitula pentagona, hexagonave succedunt, quæ in totidem

K 2 cornicu-

THEATRI BOTANICI

cornicula longa, instar cornutum hirci intorta, finiunt, quæ semen nigricans minutum continent. Huius semen ex Creta primo allatum; & à D. Doldio, cum planta, transmissum, ut in Phytopinace monuimus, & figuram cum descriptione Matthiolo addidimus, at in Tabernæmontano emaculato, figura male sub titulo nigellæ flore pleno posita. Hanc Clusius in post. histor. Melanthium simplici flore Creticum, nominare videtur.

Ab hac diuersa est, quæ in horto nobiliss. Contarenii colitur, folijs fœniculi, floribus ex albo flavescentibus, semine nigro, anguloso & acri, quam cum integrum non habeamus, plura de ea in præsens non licet.

DE HIPPOMARATHRO.

CAPVT XI.

HIPPOMARATHRI Cretici nomine, ex horto Clariss. Nicolai Contarenii, Senatoris Veneti, habemus ramos cubitales, rotundos, lœves, striatos, pallide virentes, in alias brachiatos: folia sunt fœniculi modo, in tenuissima, sed longe breuissima segmenta diuisa: caulum summitatibus umbellæ paruæ insident: gustantibus plantæ siccæ folia & caulem, de sapore nihil certe pronunciare li-

cuit: quare ut totam acquiramus plantam, studebimus.

DE ANETHO.

CAPVT XII.

ANETHVM sylvestre minus: radice est albican-te, vncias tres longa, tenui, quemadmodum & caulis, qui pedalis, albus, rotundus: folijs est vncias quatuor longis, tenuissime, ut in vulgari, diuisis: umbella parua, ex festucis octo vel nouem vncialibus composita, flosculis luteis, semine paruo oblongo. In hortulo meo crevit, ex semine à doctiss. Columna, nomine Anethi sylvestris ex Sicilia, misso: quod minus appellare lubuit, cum Cæsalpinus, Anethi sylvestris in Sicilia, quod satiuo grandius sit, meminerit.

DE DAY.

Daucis montanus apij folio minor.

Daucus Alsaticus.

DE D A U C O .

CAPVT XIII.

DAUCVS montanus apij folio flore luteo: caule est cubitali, anguloſo; glabro, in breves alas brachiato: folijs apij forma, sed breuioribus, per ambitum minime ferratis, quorum pediculus striatus est: vmbellæ paruas habet, flores elaphoboco similes, luteos. In Callenberg & prope oppidum Baden Austriae D. Burserus legit.

Huic similem sed per omnia maiorem, caule crasso canaliculato, ramoso, folijs latioribus, minimeque crenatis, vmbellis maioribus ex floribus pallidis, in horto Patauino anno 1578. collegimus, quem Daueum tertium Dioscoridis Guilandinus, at ipsius successor Cortusus, Pseudopyrethrum, nominauit.

II. D A U C V S pratensis apij folio: radice est oblonga, pallide rufescente cortice testa, sapore & odore pastinacæ, siue Dauci officinarum, superne hirsuta & villosa, ex qua alæ prodéunt, folijs pluribus vni costæ inhærentibus, per ambitum incisis & ferratis, forma montani maioris, sed longe minoribus; pallide virentibus: inter quæ caulis pedalis, rarius cubitalis, tenuis, striatus, paucis geniculis distinctus, in ramulos aliquot diuisus, exurgit: ramorum extremis, vmbellæ candidæ, flosculorum exiguorum insident, quibus semen oblongiusculum, nigricans, aromaticum succedit. Hic in pratis humidis Michelfeldæ prouenit.

III. D A U C V S Alsaticus: radice crassa, oblonga, infibras crassiores diuisa, nititur, cuius summo, multa villosa capita, vt in plerisque ferulaceis adposita: vnde magnæ foliorum alæ excunt, folijs multis in plures partes dissectis, vni costæ inhæ-

K 3. renti-

THEATRI BOTANICI

rentibus, ex aduerso nascientibus, constantes; inter quæ caulis (modo vrus, modo plures) ad viria litudinem exurgens, subruber, striatus, geniculis aliquot articulatus, in ramos plures, hique in alios diuisus, ad quorum genicula minores foliorum aë: extremos ramulos vmbellæ satis magnæ, floscularum flauescentium, exornant: quibus semina plana succedunt. Iunio & Iulio floret in dumetis Alsatiæ superioris: cundem copiosissime in Alsatiæ inferioris pratis humidioribus, vt inter Sclesta-

dium & Argentinam frequenter obseruauimus. Multum similitudinis habet cum Thysselino Plinij Lobelij siue Apio palustri Dodonai: verum Thysselinum, non ita alte exurgit, & tota stirps lateo succo abundat. Hic Daucus, sapore est & odore pastinacæ.

• 8(1) 90 •

Scandix Cretica maior.

Scandix semine rostrato Italica.

DE SCAN-

DE SCANDICE.

C A P V T X I V .

I. **S**CANDIX Cretica maior: ex radice oblongiuscula non nihil fibrosa, caulis cubitalis, striatus, in plures ramos diuisus, & potissimum ad alarum exortum, leuissime pilosus, exurgit: folijs ad radicem, pediculis oblongis, Pimpinellæ saxifagiæ minoris æmulis, latiusculis, subrotundis, ex opposito correspondentibus, per ora oblique dissestis, pallide virentibus, vna cum pediculis leuiter pilosis: at caulem ambientibus & superioribus, instar foliorum Scandicis vulgaris, tenuissime diuisis: vmbellæ parvae sunt. sparsæ, flores albos, & quam in vulgari maiores, sustinentes: quibus succedit semen rostratum, decem, duodecim & pluribus rostris, s basperis, simul iunctis, quorum cui libet apices duo quasi aculeirigidi, præfiguntur. Hæc Patavio primum Scandicis Creticæ nomine missa, dein ex semine in horto nata, cuius descriptionem in Phytopinace sub 4. dein & Matthiolo addita figura, exhibuimus.

II. **S**CANDIX Cretica minor: ex radice gracili, oblonga, recurva, alba, caulinculi perbreues, aliquando palmares, tenues, tenuilanugine pubes-

centes, in ramulos, paucos breues & graciles diuisi prodeunt: quibus vmbellæ exiguae, floribus albis, pusillis, paucis, quinquefolijs (licet aliquando flores corymborum modo densi conspiciantur) veluti stylorum cacuminibus insident: his succedunt rostra ut in priori, sed breuiora & pauciora (communiter quaterna, quinave in horto obseruauimus) in apice similiter bipartita, quæ semina sunt. Folia si terantur, non iniucundi odoris sunt & saporis aliquo modo Chærefoli j vulgaris. Hanc pri-
mum ex horto magni Ducis Hetruriæ à Casabona, Anthrisci Plinij nomine, dein ex Creta ab Honorio Belli, accepimus: quam etiamnum in horto colimus, Maio florentem, & Julio semine prægnatum. Huius in Phytopinace meminimus, & Matthiolo (vbi icon crassior est) addita figura, sub scandice Italica descripsimus, & postmodum Clusius in sua historia, Anthrisci Plinij, & doctiss. Columna, Aniso Marathri Apuli (à suavi odore & sapore, medio inter Anisum & Fœniculum) nomine posuere.

Huius varietas à me obseruata apud Monspelie: nam quæ in saxolis prouenit, odore est fœniculi: altera vero, quæ in agatis, inodora est.

Caucalis semine aspero flosculis sub-
rubentibus.

DE CAUCALIDE.

CAPUT XV.

I. **C**AUCALIS nodosa echinato semine, radix
oblonga, tenuis, alba, caules emittit binos

ternos ver rotundos, striatos, asperos, q̄ in alios bra-
chiatur: quorū alijs semipalmates, incurui, alijs bipal-
mata ere c̄ti prodeunt, quos folia pastinacæ sylue-
stris æmula, at breuiora & pauciora, multoque te-
nuius diuisa, aspera, ex virore nigricantia, ad singu-
la pene internodia, oblongis pediculis donata,
cingunt: flosculi exigui, ex quinq; foliolis compo-
siti, subrubentes, vel pallidi, aliquando albi, bre-
uissimis pediculis insident: his capitula parua echinata
& conglobata succedunt, in horum qualibet
semen unicum continetur. Hanc Iunio mense an-
no 1578. in horto Patauino collegimus, & in Phy-
topinace, Caucalidē semine ad caulum nodos e-
chinato, nominauimus, verum & nomine Lappu-
lae caninæ Cortusi (Lutetia quoque & ex Anglia)
mis̄a fuit: cuius figuram Matthiolo adposuimus.
De qua doctiss. Fabius Columna, Scandici nulla
melius nostro iudicio quadrare videtur, ex nobis
obseruatis hucusq; plantis, nisi illa quam doctiss.
Caspar. Bauhinus, pro Caucalide altera nodoso e-
chinato semine addidit, suo Synonymijs ornato
Matthiolo, &c.

Caucalidis semine aspero flosculis subrubenti-
bus, figuram addere visum fuit, cum à Cordo qui-
dem & Thalio, sub Daucidide minore describa-
tur, sed huius icon à nemine proponatur.

II. **C**AUCALIS tenuifolia montana: radice est
crassa, ex qua caulis exurgit pedalis, qui statim ad
radicem, in caulinos palmates, rotundos, leues,
diuiditur, hiq; in minores subdiuiduntur, quorū
etiam minutissimis alis ad radicem, exiguae vmbel-
læ, flosculorum alborum minutissimorum, insi-
dent: folia ad radicem in tenuissima segmenta, &
quæ in caule, in capillacea, diuiduntur. Semen par-
uum est, oblongum, striatum: Julio Mense flo-
rens, in Sabaudia inter Tarentesiam &
Monasterium collecta.

Apium hortense maximum.

Apium peregrinum folijs subrotundis.

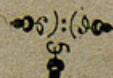
DE APIO.

CAPVT XVI.

APIVM hortense maximum: ex radice oblonga albida, & pro plantæ magnitudine tenui, folia prodeunt, pediculis palmaribus, & sesquipalmari- bus, striatis, pallide virentibus, tripartito primum diuisa, quorum quodlibet rursum tripartitur, ipsaq; particulæ triplo quadruplove, quam in Petroselino vulgo dicto maiores, per ambitum incisa, pallide virentes: inter hæc caulis cubitalis & sesquicubita- lis, tenuis, striatus exurgit, in cuius summitate folia oblonga, angusta, minime iacisa, à pictore præter- missa. Umbellam habet paruam, albam, exiguis flosculis refertam, quibus semina Petroselini for- ma, sed duplo triplove maiora, gustu nonnihil a- romatico donata, succedunt. Nomine Apij Angli-

cani, primum apud nos satum. An forte de hoc Se- lino Anguillara opinione 7. intelligendus, quod in vniuersitate Græcia, potissimum in Chio & Creta pro Selino habetur. Hoc in Phytopinace descripsimus & in Matthiolo figuram exhibemus.

APIVM peregrinum folijs subrotundis, Clusius sub Selino peregrino primo descriptus: at quia figu- ram non adposuit, eam hic propo- nimus.

DE SMYRNIO.

CAPUT XVI.

SMYRNIVM peregrinum folio oblongo: huius inferiora folia ex radice prodeuntia, Apij folijs similia sunt, in complures particulas oblongas diuisa, oblongis pediculis donata, per ambitum profundius laciniata, pallide virentia; quæ vero in caule sunt cubitali, striato, non subrotunda, nec duplicita, ut in communis Smyrnio peregrino, sed eorum primum quidem, vncias sex longum, tres latum, per ambitum profundius incisum: superiore vero per quæ caulis ad exortum transit, & simplicia sunt, vncias tres longa, duas circiter lata, & superna quæ leuiter crenata sunt, sensim minora fiunt: caulis in summo brachiatus, & cuilibet alæ, ramuli quaterni, rarius quini, biunciales insident, festucis aliquot, vmbellam exiguum flosculorum luteolorum sustinentes: quibus semen nigrum, subrotundum, succedit: radicem non vidimus. Hoc in horto D. Camerarij crevit, & D. Doldius transmisit.

DE ANGELICA.

CAPUT XVIII.

ANGELICA sylvestris hirsuta inodora: radicem habet crassam & fibrosam, foris pullo cortice tectam, intus albam, rediuiuam & odore medicato: caulem cubitalem, in breues alas brachiatum, parte inferna, paucissimis pilis cinctum, nigrum: folia Angelicæ sylvestris. sive Podagraria æmulæ, in alas, modo binas, modo ternas, easque aliquando vncias quatuor longas, tres latas, aliquando vix vnciales, diuisa, in ambitu profunde incisa atrorrentia, hirsuta, quarum pediculi hirsutie asperi sunt: vmbellam habet paruis floribus albis referat, quibus semen oblongum nigricans succedit.

Hanc ex Lusatia, nomine herbæ Podagrariae cognatæ, D. Francus misit, cuius in horto Lusatiae meminit.

DE SPHON.

L I B E R Q V A R T V S.

13

Sphondylium alpinum glabrum.

DE SPHONDYLIO.

CAPUT XIX.

I. *SPHONDYLIVM hirsutum* folijs angustioribus: hoc à vulgari folijs solum differt: nam cum vulgare folijs sit amplis, plerumque ex quinq; partibus latis subrotundis compositis: hoc folium habet, in lacinias oblongas, angustas, acuminatas, hasque in alias, inordinate tamen diuisas, & per marginem crenatas. Hoc in pratis alpinis Rhæticis obseruauimus; dein ex Lusatia à D. Franco accepimus.

II. *SPHONDYLIVM alpinum parvum*: ex radice caulis exurgit pedalis, qui in summo in alterum ramulum triuncialem, diuiditur: quem folia cingunt pallide virentia, longis pediculis donata, que

in partes tres, vel etiam quinque alias subrotundas, alias acutas, per marginem crenatas & hirsutas, diuiduntur vmbella flosculis candidis, lati tam, summo cauli insidet, quibus semen plenum, latum ac tenue, succedit. Tota planta leuissimis pilis pubescit. Ex Austriae alpibus, D. Burserus misit.

III. *SPHONDYLIVM alpinum glabrum*: radice est crassa eaque alba, caule bicubitali, geniculato: folijs siculnis, glabris, quæ absque pediculo, palnum longa, duas lata sunt, communiter tripartitis, sed non usque ad pediculum diuisis, per marginem crenatis: quorum inferiora pediculis palmaribus, hispidis & subasperis donantur: caulis summo, vmbella flosculorum candidorum, sed quam in reliquis speciebus minorum, insidet: semen succedit subrotundum, planum, cuius summitati apex insigitur. Hoc solum in monte Wassenfall & quidem ab anno 1595. usque ad presentem annum 1618. Iulio mense & florentem & semine prægnantem, obseruauimus.

DE LIBANOTIDE.

CAPUT XX.

I. *LIBANOTIS* latifolia, aquilegiæ folio: radice est crassa, fibrosa, cortice inæquali, quasi rugis transuersis asperata, fuscique coloris, tecta, medulla candida, amara, modicum quid Aroma & Aristolochiam sapore redolens: ad eius caput, pilitanquam veterum foliorum defluxorum fibrae solidiores & nigræ: etenim folia, quæ numerosa ex radicis capite longis pediculis emergunt, una parte quasi vaginato exortu (nimis ea quæ crassiora & latiora sunt, ut & ea, quæ ex caule prodeunt) eundem, tanquam membranacea siliqua circumdant articulo crassiore, lineaque transuersa: quæ crassa sunt, rigida, glabra, viridia & splendentia, subtus candicantia, fibris maioribus subpurpureis transcurrentibus, quæ icet instar foliorum Aquilegiæ diuidantur, nō tamen omnia in pares lacinias (Aquilegiæ lacinij latiores) fissa sunt: inferiora namq; in vegetiore planta, plerumq; quinque; folia habent, ex triplici rami diuisura. alias tria, tribus pediculis insidentia. Caulis unicus est, cubitos tres quatuorve superans, rotundus, striatus, nodis distinctus, subalbicans, puniceo colore aliquando admixto, in tria, quatuor, vel quinque

L 2 brachia

THEATRI BOTANICI

brachia distributus, quæ vmbellam magnam, ex longissimis festucis & floribus albis paruis compositam, sustinent: semen succedit longum, latum, striatum, geminum, puniceum, gustu subamarum, Cumini saporem imitans, aromaticum, modice excalefaciens, & saliuam ciens. Hoc D. Doldius Norinberga ex D. Camerarij horto, nomine Seseli Æthiopici folio Aquilegiæ misit, cuius Camerarius, (fed sine descriptione) in sui horti Catalogo, sub Seseli Æthiopico altero meminit, & semen odore & sapore aliquantulum Cinamomum representare scribit.

II. LIBANOTIS latifolia minor semine criso: hæc à vulgata potissimum foliorum magnitudine & numero, seminisq; forma differt: cum in vulgata singulæ foliorum alæ, magna ex parte quina folia habeant, uno extremam alam occupante: at hæc in primis duabus aliis, tria tantum, & in media ala, quinq; obtinent, per ambitum communiter serrata, quædam tamen vnam alteramve profundam incisuram obtinent: superne atrouientia, inferne vero subcinericei quodammodo coloris, magnitudine vnciam, vel sequiunciam vix excedentia. Caule cubitali, glabro vmbella parua flosculorum alborum insidet, quib. succedit semen breve, subrotundum, eleganter crispatum. Hanc ex Italia D. Neidorfferus, nomine Costiamari semine criso, attulit.

DE CARVI.

CAPVT XXI.

CARVIALPINUM: planta palmaris est & glabra, ex radice oblonga scula nigricante, aromati-

ca, folia emittens oblongis pediculis donata, foliorum Carui modo, in paulo tamen maiora segmenta, diuisa, pallide virentia: caulis modo unus, modo duo, tenuis, ad vncias sex exurgens, supra medium nudus, in quinas sensuive festucas instar vmbellæ abiens, quarū singulæ flosculos aliquor, quasi in capitulum iunctos, ex flavo rubescentes, sustinent. In Pyraneis montibus D. Burserus legit.

DE PIMPINELLA.

CAPVT XXII.

I. PIMPINELLA saxifragia tenuifolia: ex radice oblonga, caulis pedalis viridis, laevis, striatus, geniculatus, statim ad radicem in ramos, & hi in tenues alas diuisus, exurgit: folia habet in tenues primum, dein pene capillaceas partes diuisa: flosculi exigui, pauci, albantes, in parua vmbella; semen non vidimus: copiose ad lacum Geneuensem prouenit.

II. PIMPINELLA sanguisorba inodora: hæc à sanguisorba minore vulgata, differt folijs & odore: nam in hac folia longiora sunt, quæ in illa magis rotunda, sunt in hac inodora, in illa odora.

Hac Pimpinellæ minoris Hispanice
nomine, D. Gillenius
misit.

DE SE

Seseli palustre lactescens.

DE SESELI.

CAPVT XXIII.

I. SESELI montanum Cicutæ folio subhirsutum: Sex radice crassa, folia lata, Cicutariæ, vel Myrrhis Fuchsij instar, in multas alas diuisa, nigritantia, leuissimis pilis, præterim ipsis pediculis aperosis, subaspera: caule sesquicubitali & altiore, crasso, striato, cauto, nodoso, pilis paucissimis donato, in alas brachiatore, folijs paucis, prioribus similibus, sed minoribus cincto: in summitate, umbella magna alba: floribus succedunt semina oblonga, gemella, tenuissimo apice donata, Carui sapore. Hoc in altissimo monte Wasserfall, æstate florens, inter saxa reperimus.

II. SESELI pratense tenuifolium, siue Dau-

eus pratensis tenuifolius: caule est cubitos duos superante, rotudo, striato, nodoso, superne in ramos brachiatore: folijs instar Pastinacæ tenuifoliæ sylues. diuisis: umbellam habet ex paruis albis floribus compositam, quibus succedit semen paruum aromaticum, & tota planta pastinacæ odorem refert: in pratis vdis Michelfeldæ prouenit.

SESELI palustre lactescens, cum Camerarius in suo horto sub Seseli palustri descripscerit, eius figuram prætermissam, addere placuit.

DE LIGVSTICO.

CAPVT XXIV.

LIGVSTICVM siue Siler montanum angustifolium: caule est tenui, cubitali, in alas brachiatore, que umbellam albam paruam sustinent, folijs paucis, in segmenta angusta, oblonga, peucedani instar (sed longe breuiora) diuisis, que in alis, fere capillacea: prope oppidum Stain Austriae, D. Burserus legit.

DE FILIPENDVLA.

CAPVT XXV.

FILIPENDVLA minor: radicem habet rufescensem, in filamenta extenuatam, sed per extrema glandulosam: folia duas tresve vncias longa, semiciam lata, ex segmentis pluribus, tenuissime diuisis ambitu serratis composita, veluti Potentillæ, duriora tamen & saturati virarentia, inter quæ caulinus palmo minor in medio foliolo cinctus, exurgit, aliquando simplex, aliquando in summo bifidus, cui coma flosculorum albidorum, staminulis præditorum, aliquando quasi in capitulum compactorum, insidet: succedit semen, instar racemi parui coactum. In asperis circa Montpelium legimus.

DE CRISTA GALLI.

CAPVT XXVI.

I. CRISTA Galli umbellata: radice est tenui, parua, caule palmo parum altiore, tenui & erecto: folijs paucis, vnciam longis, angustis, per ambitum crenatis: caulis summo flores plures, lu-

teri, quasi in umbella dispositi, triplo maiores & latiores, quam in vulgari, quibus valuulae latæ membraneæ semen continentæ, succedunt. In Castiliæ agris, D. Albinus legit.

II. CRISTA galli angustifolia montana: hæc caule est cubitali, angulolo, folijs oblongis, angustis, acuminatis, margine crenatis, binis sibi ex opposito correspondentibus, ex quorum alis foliola minera prodeunt, & plerumque caulinus, vnam alteramve unciam longus, minutissimis foliolis cinctus: ipse vero caulis, in ramos semipalmates, etiam longiores, dividitur: quibus flores pallidi, eo, quo in vulgari, ordine, sed longe minores insident, quibus valuula, semen latiusculum includentes, succedunt. Hæc in montibus virbi vicinis prouenit.

Valeriana alpina prima.

DE VALERIANA.

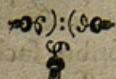
CAPUT XXVII.

I. VALERIANA palustris maior profunde laciniata: hæc è radicibus albis, oblongis, villosis, intricatis & odoratis, plures quam quinquaginta emisit caules, latos, folijs Valerianæ ex uno latere caulis dependentibus, sed multo maioribus, & incisuris profundioribus in aliquibus duplice serie luxuriantibus & propendentibus, vestitos; quæ, vt & radices, odorem Valerianæ vulgaris habent: flores non vidimus. Hæc prope urbem Budisfinam in loco palustri, à D. Franco seniore inuenta & eruta.

II. VALERIANA palustris inodora parum laciniata: ex radice fibrosa, leuiter Valerianam redolente, folia subrotunda, minime laciniata, pallide virentia, longis pediculis donata, prodeunt: inter quæ caulis cubitum superans, exurgit: quem rara folia, primis, forma & longis pediculis similia, bina ex aduerso respondentia, cingunt, quæ aliquando ad modum Valeriana hortensis, ad exortum in laciniis diuisa, inodora sunt: caulis summo, flores quasi in umbella sparsa, pallide rubentes, insident. In palustribus nostris Michelfeldensibus frequens licet raro cum flore reperiatur, cum in fœnisecio abscindi consueverit.

III. VALERIANA alpina prima: ex radice oblonga, odorata, caulis vnuus (rarius plures) cubitalis, striatus, prodit: folia ad radicem plura, longis pediculis donata, ex rotunditate acuminata, sinuata, aliquando laciniata & in crenas profundiores diuisa, pallide virentia; quæ vero caulem ambiunt, pauca sunt, bina ternave iuncta, oblonga, incisa, binis alis pleraque donata: flores in summo caule pallide purpurascentes, veluti umbellæ insident, quibus semen exiguum succedit. Iulio mense florentem in monte Wafferfall collegimus, ut in

Phytopinace monuimus, quam etiam
ex montibus Geneuenis accepimus.

Valeriana alpina scrophulariæ
folio.

Valeriana peregrina purpurea.

IV. *VALERIANA* alpina scrophulariæ folio: radice est nigricante, aliquantum torosa nodosave: caule cubitali & sesquicubitali, cauo, striato, viridi (aliquando pluribus) folijs senis, septenis, longis pediculis donatis insident, quorum quædam subrotunda, quædam oblonga, quædam leuiter sinuata: at quæ caulem cingunt, pauca sunt, scrophulariæ folijs emula, vncias tres longa, sesquiunciam, vel vnciam lata, acuminata, leuiter crenata, bina semper iuncta: caulis, in summo, in longa tenues alas brachiatur, quibus flores pallide rubentes, Valerianæ sylvestri similes insident: eodem loco ubi & prior prouenit: utraque sub *Valeriana montana* prima & altera in *Phytopinace* proposita fuit. Videtur Clusius utramque una descriptione & figura expressisse, Valerianæ sylvestræ, alpinæ primæ latifoliæ nomine.

V. *VALERIANA* alpina minor: planta palma minor, folijs ad radicem, primis quidem paruis, subrotundis, subsequentibus sesquiuncialibus, scabiosæ paruae instar in lacinias acutas diuisis: inter quæ caulinus vnciarum sex exurgit, binis ternisve folijs, in ternas, vel quaternas lacinias angustas diuisis, cinctus: in summo, umbella, flosculos purpurascentes sustinens: ex montibus Pyrenæis, D. Burserus attulit.

VI. *VALERIANA* peregrina purpurea albæ: ex radice parua, fibrosa, albicante, caulis exurgit pedalis, rarius cubitalis, tenellus (ut sæpe in terram reclinet) viridis, cauus, striatus, nodosus, & ut plurimum ad singulos nodos in binos ramos diuisus, horumque aliqui, in alios breves ramulos subdivi-

THEATRIBOTANICI

subdiuiduntur. Folia habet pallide virentia, pauca, duas tressvncias loga, vnam, rarius duas, lata, Nardi montanæ similia, ex aduerso bina sita, mollia, crassiuscula, quorum superiora interdum si- nuosa, & ad exortum in crenas diuisa, & fere insipiida: ramulorum summis flores inodori, elegan- tissime purpurei, vel albi, plures in caput congesti, longi culi, extrema parte aperti, & in quinq; laciniis diuisi, quorum duæ superiores breuiores & la- tiiores, inferiores tanquam labra pendulae, & media reliquis longior; quibus succedunt vascula oblonga, latiuscula, calices referentia incurua & fibrosa, in quibus semen, altero tñ vasculo inclusum, quod crassiusculum, fungolum, nigricans. Annua est plâta, singulis annis serenda, quæ pro tempore satio- nis, citius tardiusve in hyemem vsq; floret. Sponte quidem in Latio prouenire audio, in loco quo- dam Siculo dicto (vnde Valeriana Sicula) & in Sa- binis vbi flore albo D. Vorstius obseruauit: vtrâq; & purpureo & albo flore in horto meo habui. Hâc ante annos viginti tres D. Paschalis Gallus, Vale- rianæ Indicæ Imperati nomine, Patauio misit: dein Nardi Creticæ nomine, semine à Casabona misso, in horto Montembelgardiaco creuit. Verum no- biliß. Cortusus, Tripolium esse voluit, cuius op- nioni fauet icon Tripolij in manuscripto Codice Diöscoridæo, quem Illust. Pinellus Patauius in sua

Bibliotheca habebat. In Phytopinace & Matthio- lo descripsimus & vtrobiq; figuram ad posuimus: nunc à Clusio Valerianæ Indicæ appellatione pro- ponitur.

VII. VALERIANA rubra angustifolia: hæc à Va- leriana rubra dicta, potissimum foliorum angustia differt, quæ linifolijs angustiora, breuiora, in acu- men definentia, rigidiuscula & pallida, caulem ro- tundum, nodosum inordinate cingut: verum tota planta, altera minor est, & in mōte Baldo collecta.

NARDO CELTICÆ SIMILIS INODORA.

CAPVT XXVIII.

NARDO celticæ similis inodora: radicula est ob- longa, rufescente, capillata, ex qua folia ali- quo oblonga, in latitudinem paulatim sece laxantia, longis pedicellis donata, viridia primum, dein flavescentia exurgunt, inter quæ caulinulus tenui- simus, palmaris, rarius altior, effertur, circa cuius medium foliola duo oblonga, angustissima: caulinulus in pedicellos abit, qui flosculos oblongos, pallidos, vt in Celtica sustinent, qui in semina exi- gua abeunt. Inodora est: hanc in Baldo & Alpibus Sumano conterminis, legimus, & in monte Dra- wenstein Austriae D. Burserus collegit, & Va- lerianæ alpinæ paruæ latifoliæ no- mine, misit.

LIBER

LIBER QVINTVS.

DE SOLANO.

CAPUT I.

Solanum tuberosum esculentum.

I. *SOLANUM* tuberosum esculentum: caulem habet ad duorum triumve cubitorum, rarius in viri altitudinem exurgentem, crassum, angulosum, striatum, leuiter hirsutum, in multos ramos infirmos, in terram, nisi adminiculo sustineantur, procumbentes, brachiatum, ex quorum alis pediculi crassi, angulosi, flores sustinentes, prodeunt. Folia quæ primo nascuntur, Barbareæ similia sunt (quæ-

admodum figura nostra & Matthiolo & huic libro addita eleganter, cum omnibus plantæ partibus, exprimit) ex atro purpurascientia, subhirsuta, cæteris pallide virentibus, absque pediculo, palmum longis, in sex, octo, plures & pauciores partes, ex una costa dependentes, diuisis, ex rotunditate oblongis, integris, quibus singulis, duo sextuplo minora intericiuntur, & semper pars una, quæ se-

M ptima

ptima vel nona, cæteris maior, alè summo additur. Flores elegantes, exterius ex purpura candicantes, interius purpurascentes, vel ex cæruleo purpurascentes (flore pleno in Austria haberaiunt) deni, duodenia aut plures, alij clausi, pauciores aperti, q; magni malorum, insanorum forma, singulari folio constantes, quinquanguli, lineis vel radijs quinis subflavis, vel herbaceis per longum discurrentib⁹, ex quorum medio staminula rufescens, vel etiam flava communiter quinq; stylo subuiridi prominente, prodeunt: & flores, odorēm Tiliae florū quodammodo referunt. Hos fructus rotundi exceptiunt, plures simul quasi ex racemo dependentes, longis pediculis, vt in Solano vulgari, donatis, quorum aliqui parue nucis, alij auellanæ magnitudine, alij minores immaturi atrouirentes: maturi atrorubentes, rarius albi & striati, humida & albicans pulpa pleni, quæ seminibus multis, paruis, planis, subrotundis, Solani somnifici secundi forma, fulcis, conferta est. Radix tuberosa est, aliquando pugni magnitudine, aliquando oblonga, aliquando minima, rarius singularis membris virilis forma, inæqualis, quibusdā vestigij donata, vnde germina anno sequenti emersura sunt, cuto fulca aut atrorubente cœta, medulla siue carne firma & alba: & quandoq; tuber ex quo planta nascitur, eruuit, inane & flaccidum reperiit. Ad caulis exortum, radices plures, fibrosæ, oblongæ, albicanter per terram sparsæ, quandoq; in profundum descendentes, cui aliæ tuberosæ radices adnascuntur, ita ut plantam hyemem versus erutam, ultra quadraginta (alij quinq; aginta notarunt) tubera diuersæ magnitudinis notauerimus, quas pleriq; eruunt, ne per hyemem putrefiant, & sicco loco, calidore tamen, alij in vase terra siccâ pleno, reponunt, vernatiq; tempore terræ rursus committunt: ex ramis etiam reclinati, terraq; tectis, Burgundi propagare solent, quo plura tubera acquirant. Florent apud nos in Iunio, & sape ad Autumnum usq;, & à primis pruinis offenditur. Hæc ex Insula Virginea primum in Angliam, inde in Galliam, aliasq; regiones delata est.

Huius radices in Virginea Openanck dici, eius historiæ autor moneret. Petrus Cicca in sua Chronica (& Gomara in sua Indiarum historia generali) Papas locis Quito vicinis vocari scribit: Benzoni, Pape, & Iosepho Acostæ in hist. Indiæ, Papas: hinc Papas Indorum vel Hispanorum dicitur, Italos Tartufosi, quo nomine & tubera nominare solent, Ger-

manis Grubbinghauni / id est, tuberum arbor dicitur. Plantæ huius cum anno 1590. iconem suis coloribus delineatam, à D. Scholtzio, Papas Hispanorum nomine accepisse, & à nemine descriptam inuenirem, in Phytopinace sub Solano tuberoso, & in Matthiolo, sub Solano tuberoso esculento, figura addita, descripsimus, eiusque iconem D. Clusio transmisimus. Solanum appellauimus, propter formam aliquam foliorum cum malis aureis: florum, cum malis insanis: fructuum, cù baccis Solani vulgaris: semen, cum Solanis pe- ne omnibus: denique, propter totius plantæ odo- rem, quem cum Solanis communem habet.

An veteribus cognita? Pycnocomon Dioscoridis, nobiliss. Cortulus censuit, motus exemplari Dioscoridis manuscrito, cui similis figura adpi-cta. Et sane notæ florum acradicum Pycnocomi Dioscoridis, huic Solano conueniunt: floris & se- minis non item: Clusius deniq; in sua historia, A- rachidnam Theoph. suspicatur, & Papas Peruuianorum vocat.

In diradicibus panis loco vtuntur: quém Chunno vocant: radicem euulsam, soliq; expositam se- cant, siccata in partes diffingunt, ex quibus e- dulium Chunno nuncupatam, admodum diu du- rans conficiunt. Papas adhuc vero viridis, inter- dum quoq; vel cocta, vel assata manducatur: hæc Acosta: qui addit, & aliud Papas genus in calidio- ribus fundis plantari, ex quo fercula, Locro appellata, parant. Sic in Insula Virginea, apud quos in humidis & paludosis locis nascitur, radicibus in a- qua, aut aliter coctis, vtuntur. Sic nostrates, aliquando Tuberum modo sub cineribus assant, & cuti- cula ablata, cum pipere comedunt: alij assatas, & mundatas, in taleolas dissecant, & ius pingue cum pipere affundunt & comedunt, ad Venerem exci- tandam, semen augendum: alij & crabitid vtiles vo- lunt, cum bonum alimentum præbeant: non mi- nus quam castaneæ & pastinacæ alunt, & flatulen- tæ sunt. Relatum mihi, nunc apud Burgundos ha- rum radicum usum interdictum, persuasi eatum e- sum Lepram causare, & Artiscokos Indicos vo- cari.

II. SOLANVM racemosum cerasorum forma: vel Cerasa amoris racemosaf rubra: ex radice fibrosa, caules exurgunt bicubitales, angulosi, aliquantulum hirsuti, in multos ramos late se spargentes di- uisi, qui infirmi sunt, & nisi ridica sustineantur, in terram procumbunt, siccii pleni: ex caulis latere, pedi-

pediculis tres, quatuor vncias longi, hispidae, flores sustinentes, prodeunt. Folia habet, in multis lacinias acutas, impari semper numero, Agrimonae foliorum instar diuisa & per marginem incisa, alijs folijs minoribus interiectis, pallide virentia, aspera & grauem odorem spirantia. Flores plures, quorum singuli singulis pedicellis insident, luteoli, ex quinq; folijs acutis compositi, à calice viridi quinquefolio sustentati, in quorum medio capitulum paruum rufescens, apicibus donatum: quibus fructus succedunt, quasi in racemo dispositi, Cerasorum forma & magnitudine, virides primū, dein per maturitatem rubentes, in quibus, non seclusus quam in Pomo Amoris, copiosa humida medulla, & semen minutum albicans & planum, continetur. Planta annua est, & singulis annis serenda, quamvis in horto meo ex deciduo semine renata sit.

III. SOLANVM tryphyllon Brasiliæ: ex radice tenui, oblonga, oblique serpente, caulinulus exurgit singularis, glaber, palmum superas, circa quem folia terna, ex uno centro prodeuntia, & in latus sparsa, Solano tetraphyllo similia, latiora tamen, vncias quatuor lata, quinque longa, ex rotunditate acuminata, tenuia, laevia, venosa: supra quæ caulinulus vnciarum quatuor assurgit, cui tria alia fo-

lia, vncias tres longa, longe q; angustiora insident, calicis instar sustinentia florem magnum, album, venosum, ex tribus folijs, vncias duas longis, & ferre vnciam latis, compositam. Hoc in syluosis Brasiliæ apud Tououpinambaultios copiose reperiatur, referente Pharmacopœo Gallo, qui vna cum alijs D. Bursero communicauit. Ignorans quid esset, formamq; considerans, Solani nomen, propter formam quam cum Solano tetraphyllo habet, imposuimus.

IV. SOLANVM Mexiocanum. Iasminum Indicum dictum flore minore. Hoc à Iasmino rubro, vel Mexiocano maiore, q; communiter in hortis colitur, potissimum magnitudine differt, omnibus plantæ partibus minoribus & folijs rotundioribus, existentibus: nam licet maioris flores, ex uno folio, conuoluuli florum instar, componantur, attamen radis discurrentibus, quasi in partes quinq; diuiduntur: minoris flores, similiter quidem formati sunt, sed totus flos vnam partem maioris non adæquat: ita vt huius quini flores, maioris vnum in circumferentia non æquunt: præterea staminula quaterna minutissimis apicibus donata, cum stylo paulo longiore, è medio flore emergunt, quæ longius quam in maiore, extra florem producuntur: semen similiter quadruplo minus est.

THEATRIBOTANICI

*Hyoscyamus Creticus luteus maior.**Papaver spinosum.*

DE HYOSCYAMO.

CAPUT II.

HYOSCYAMVS Creticus luteus maior: caulis est cubitalibus, robustis, ramosis, rotundis, molli lanugine oblitis: folij latis, subrotundis, sinuatis, & circumrosis; hirsutis, longiore pediculo donatis: ex quorum aliis pedicelli lanuginosi exurgunt flores sustinetes; ex calice hirsuto in quinq; apices seculo, prodeentes; oblongos, Lamij melisophylli forma, quinquefariam diuisos; quoru tria folia superiora maiora & flava, inferiora duo pallidiora; ex quorum medio, stamina quina, purpureascentia, apicibus flavescentibus, vna cum stylo oblongo eiusdem coloris, efficiuntur: floribus de his, calices inducuntur, quis enim minutum sub-

rufum continent. Ex horto Montembeldiaco, à fratre Ioh. Bauhino primum accepimus, semine à Calabona misso, quemadmodum in Phytopinace monuimus, & in Matthiolo figura addita, descripsimus: hanc postmodum Clusius, Hyoscyami Cretici alterius nomine, absq; figura proposuisse videtur..

DE PAPAVERO.

CAPUT III.

I. **P**APAVER erraticum: Pyrenaicum luteo flore: caule est tenti, pilis exiguis, hinc inde asperfis: folij tenerimis, glabris, pallide virentibus instar Caucalidis, vel Apij filiorum in laciniis diuisis per marginem incisis & ferratis, quoram costae me-
dia

dix pili paucissimi adpositi: ex folij ala, pediculus nudus, sex, etiam octo vnciarum longus, prodit, florem simplicem, magnum, quadrifolium, & colore luteum, sustinens: plura non licet, cum hoc siccum, in Pyrenæis, locis tamen vdis, natum, D. Burserus attulerit.

II. PAPAVER spinosum: ex radice tenui, oblonga, fibrosa, caulis sesquipalmaris, aliquando altior, ramosus, rotundus, striatus, minimis aculeis donatus, alba medulla plenus, exurgit: folia omnium prima ex semine prodeutia, oblonga, angusta sunt: subsequentia vero, quemadmodum & ea quæ in caule sunt, papaveris corniculati instar laciniata: non hirsuta, sed mollia & nitida medium caulem amplectentia, quæ tres, quatuorve vncias longa, duas lata; per margines aculeis flavescentibus & acutissimis armata; parte quidem superna viridia, at neruis, quasi tenui puluere asperso, albicantib: parte inferna canescens & neruis ex minimis aculeis exasperatis. Flos luteus, ex quinq; vel sex, aliquando quatuor folijs compositus, odorem Chelidonij maioris quodammodo referens, ramuloru summis infidet: huic succedit capitulum oblongum, pentagonum, hexagonum, & tetragonum, multis staminibus flavis id ambientibus, quod tenellum summa parte rubescit, matutum vero nigritat, spinis frequentibus & firmis horridum: hoc semine nigro, sextupo aliorum maiore, rotundo, in apicem desinent & elegantissime striato, plenum est. Iulio & Augusto floret, & autumno scri debet, cum planta annua sit.

Semen ex Anglia primum, nomine Figo del inferno, id est, Ficus infernalis, à D. Camerario iuniori Norinberga allatum, vnde D. Doldius primum anno 1593. & mox nobiliss. Cortusus, Patauij, & plantam & semen transmisere, primusq; Papaveris spinosi nomine donauit, vt videre est in Phytopinace, & in Matthiolo, vbi & figura & descriptio proposita est, aliquot annis antequam Clusius, hoc, Papaveris spinosi nomine, in sua historia exhibetur. Tota planta succo flavescente, instar Chelidonij maioris abundat, quam ob causam Glaucium ne sit Dioscoridis, dubitamus: eos enim qui Chelidoniam maiorem, & eos qui Roma amoris volunt, & eos qui Papaver corniculatum phœnicium, substituunt, non probamus. Dioscorides etenim suo Glaucio, foli Papaveris corniculati tribuit, addens à περιπτερι φύλα, nitidiora interpretor, quia sunt Papaveris spinosi, non hirsuta, vt cornicu-

lati: addit totum croceo succo madere: quem sane, vel leuissimo vulnere copiosum hoc Papaver fundit. Sed de his, in Theatro, Deo volente plenius..

DE ARGEMONE.

CAPUT IV.

A Rgemone alpina lutea: huic folia sunt, ad radicem paruam, multa, in multifidas tenuesq; alas instar foliorum Scandicis incisa, viridia & lœvia, inter quæ caulinculi bini, terni, palmares, nudi, leuissimis pilis vestiti, recta assurgunt, qui floré vni cū mediæ magnitudinis, luteū, quadrifolium sustinent: ex floris umbilico, plurimi apices flavescentes exurgunt: flori capitulum paruum subrotundum, asperiusculum, semen continens succedit. Hanc in monte Sneeberg Austriae, qua parte ex pago eiusdem nominis perpendiculariter ascenditur, inter saxa D. Burserus reperit.

DE ANEMONE.

CAPUT V.

I. A NEMONE temnifolia Cretica albo magno flore: folijs est Ranunculi pratensis, vel hortensis repantis, specie trifolia, rarius quinquefolia diuisis, per marginem crenatis: caule pedali, rotundo, flores duos vel tres albos, ex sex, vel septem folijs compositos, Papaveris erratici florem magnitudine superantes, sustinente: quibus capitulum, seminibus allorum Ranunculorum more confarctum, succedit. Hanc delineatam, Patauij natam, Laurentius Rosenaw Germanus Pharmacopæus, vnam eum alijs anno 1595; transmisit: cuius iconem etiam Phytopinaci addidimus.

II. A NEMONE sylvestris alba minor: ex radice subnigricante, fibrosa, folia subrotunda, vnguem vix superantia, longis pediculis villosis donata, tereta, quaterna, Ranunculi pratensis modo, tribus usque ad umbilicum incisuris, dein singulis, alijs tribus minoribus laciniata, pallide virentia, mollii & hirsuta exurgunt, inter quæ caulinculus candida lanugine pubescens, vnciarum septem altus, in medio duobus foliolis paruis laciniatis cinctus, cuius summo flos unicus, paruus, triplò quarti in vulgarim minor, quinquefolius, candidus, in cuius medio capitulum exiguū, multis brevissimis sub-

THEATRI BOTANICI

luteis staminibus cinctum insidet. In summa, ab Anemone sylu. alba maiore, quam tertiā Matthiolus facit, sola magnitudine differre videtur. Hæc prope Herbiplim sponte nascitur.

III. ANEMONE alpina alba maior: ex radice nigricante, folia exurgunt acuta, Cicutariæ modo, multis diuisuris secta, atrouirentia, & parte prona, secundum venarū ductum, villosa, inter quæ caulinus tenuis, leuiter hirsutus, vncias sex altus, cuius summo flos albus, maior quam in vlla Anemone sylvestri, vel etiam Pulsatilla vulgaris, ex septem folijs compositus, ex rotunditate in acumē desinentibus, & pluribus in medio staminulis luteis donatus, insidet: an vero tandem huius, vt & sequentis flos, in plūmōsi seminis congeriem transeat, non constat.

IV. ANEMONE alpina alba minor: tota planta vncias quatuor non excedit, radiculam habēs parvam, nigram, folia longe minora, quam prioris, magisq; villosa: caulinulo est biuncialis villoso, quæ circa medium folia similia amplectuntur, cuius summo flos albīs, sex folijs donatus, priore quadruplo minor, multis staminulis luteis præditus, insidet: hæcq; ad Anemone sylvestrem 2. Clusij accedit. Vraque in Austria prouenit: illa in Blanckenstein: hæc, in Taurero Rastadiensi, vbi D. Burserus collegit.

DE PVLSATILLA.

CAPUT VI.

I. PVLSATILLA palustris: hæc folijs est ad radicem in tenuissima & angusta segmenta diuisis eorum pediculis hirsutis, inter quæ caulinis pedalis, rotundus, rufescens, leui lanugine asperlus, cuius medium folia capillacea acuta cingunt, ipsiusque summo flos unus, villoso capitulo ex capillaceis folijs composito sustentatus, insidet, qui vulgaris longe minor, ex folijs sex acutis, violæ nigrae colore compositus, staminibus in medio luteis: capitulum villoso cæsarie comosum, & incanescens, cum semen succedit. Hæc apud nos in pratis vdis & paludosis Michelfeldæ prouenit: & in hortum translata, cum vulgaris, vegetior quidem fit, sed formam & colorem reseruat.

II. PVLSATILLA apij folio venalis flore maiore: ex radice nigra, longiuscula, folia plura, pediculis oblongis, pilosis donata, crassa, dura, rigida, Apij

foliorum instar in quinas lacinias, & hæ in alias diuisa, margine piloso, prodeunt: inter quæ caulinus vnciarum quatuor, nudus, at hirsutie incanus exurgit, qui florem magnum, trium vnciarum longum latumq; ex sex folijs compositum, multisque apicibus luteis, vt & duæ sequentes, donatum, sustinet; qui colore variat, aliquando ex albo & subpurpureo mixtus, aliquando intrinsecus albus, extrinsecus subpurpureo cens, vernali tempore florens: in sylvis circa Francofurtum ad Oderam, D. Fleisserus, vt & sequentem, collegit.

III. PVLSATILLA apij folio vernalis flore minore: & hæc ex radice crassa, nigra, oblonga, folia crassa, pauca, oblongis pediculis donata, Apij instar, sed in tres tantum lacinias ad umbilicum diuisa, quarum quælibet in alias binas, ternasve lacinias, per marginem incisas, secantur, & pilis vix conspicuis donantur: caulinulo villosissimo, vncias duas alto, flos priore media parte minor, & dilute purpureo cens, insidet: Aprili, folijs plerumque careas, floret.

IV. PVLSATILLA apij folio autumnalis: radice est longa, foris nigra, intus candida, folijs ad radicem plurimis, Apij modo in tres tantum lacinias, & has in alias diuisis, glabris, inter quæ caulinus triuncialis, albis pilis villosus, florem præcedenti minorem obsoleti coloris, instar vulgaris, sustinens, qui, vt & priorum flores, in capitulum hirsutum, quod semen continet, abit. Septembri mense florens, in Lusatia, ynde D. Francus misit, reperiatur.

V. PVLSATILLA, folio Anemones secundæ, vel subrotundo: radix crassa, nigra, aliquot propagines quandoque fundit: ex quibus prodeunt folia, pediculis oblongis hirsutis donata, instar Anemones bulbocastani radice subrotunda, inferne & per marginem leui lanugine candidantia, semper in lacinias tres latae, & hæ in alias bifidas, vel trifidas, minus profundas secta: inter quæ caulis emergit pedalis, subhirsutus, infra medium angustis oblongis folijs (qualia & flori subiectiuntur) cinctus, florē subcæruleum, septem folijs donatum, & reliquorum more in pappum abeuntem, sustinens: ex Lusatia à D. Franco, Pulsatillæ latifoliæ nomine, accepimus.

DE RANUNCULO.

CAPUT VII.

I. RANUNCULUS nemorosus Anemones flore minor: tota planta vncias sex non superat: radicula est tenui, obliqua, caulinco tenuissimo, triunciali, quem folia, vt in Ranunculo nemoro so albo, in tres lacinias, & haec in alias, diuisa, sed vix vnguem lata, cingunt, ita vt tota planta cum flore, vnam vulgaris Ranunculi nemorosi albi laciniam, latitudine non superet: haec, caulinco vncialis superat, florem paruum album sex foliorum sustinens. A vulgato nemoro so non distinguerem, nisi hic parvus copiosissime in editissimo monte ad Curiam Rhætorum, & circa Monspelium fuisse obseruatus.

II. RANUNCULUS rotundifolius repens echinatus: ad radicem nigrantem, capillaceam, folia sunt rotunda, crenata, vncialia, pediculis longissimis donata, quæ vero in caule, maiora, pleraq; rotunda, etiam in lacinias, sed non usque ad umbilicum, diuisa: caulem habet pedalem, in terram reclinatum & quasi repente, ac in alios diuisum, circa quem folia pediculis palmaribus donata: flores pallide lutei, paucis ad umbilicum staminibus: flore deciduo, capitulum ex pluribus seminibus rufescens subasperis echinatis, simulq; congestis compositum, succedit. Tota planta ob pilos aspersos mollis est, atrouirens, & circa Bononiam in agris prouenit.

III. RANUNCULUS palustris echinatus: è radice in multas fibras longas capillatas diuisa, prodeunt folia glabra, atrouirentia, longis pediculis donata, communiter vnguem pollicis lata, pampini fere diuisura & in ambitu incisa, in caule tamen latiora & profundius laciniata: ramis est recurvis, aliquando pedalibus, & in alios breviores, hique adhuc in minores, diuisis: aliquando tamen tota planta vncias quatuor non excedit, & tunc ramuli plures à radice, duas, tresve vncias non superantes exurgunt, quorum extremitatibus flores pallide lutei, quinquefoli, insident: singulis succedit capitulum ex feminibus compressis, echinatis tuberculis obfatis, in apicem recurvum acutum desinentibus, pluribus, paucioribus, aliquando duodecim simul iunctis, compositum.

Locis humidis & aquosis Monspessuli gaudet.

Huius licet aduersaria sub Ranunculo palustri rotundiore folio semine echinato obiter meminerint, attamen quia cum Ranunculo palustri rotundifolio laui confundunt, vt in Phytopinace monimus, integrum veramque descriptionem ponere voluimus: hunc videtur Clusius in postrema sua historia nomine Ranunculi Apuleii, figura minus fideliter expressum, exhibere.

IV. RANUNCULUS grumosa radice folio ranunculi bulboso: ex radice alba, grumosa, veluti ex paruis bulbis, sed firmiter compactis, composita, fibris oblongis intermixtis folia: Ranunculi vulgaris radice verticelli folijs similia, subrotunda, sed profundius dissecta, oblongis pediculis donata, leuisime pilosa, prodeunt: inter quæ caulis pedalis, hirsutus, rarius in ramos diuisus effertur, quem folia in angustos lobos secta bis cingunt, cuius summo flos luteo, aliorum forma insidet: cui capitulum, breuissimis aculeis armatum succedit. Hic Ranunculus agris Bononiensibus familiaris est, & à D. Agorio collectus. Huius etiam meminimus in Phytopinace, sub Ranunculo racemoso radice Ioh. Bauhini qui in montibus Bononiensibus reperit. An hunc intelligit Anguillara opin. 11. dum meminit Ranunculi circa Sebenicum Dalmatiæ oppidū, radicib. Chelidoniae minoris, qui polyanthos sit: de quo & Camerarius in suo horto, sub Ranunculo pleno flore luteo repente maiore?

V. RANUNCULUS geranij tuberosi folio: radice est fibrosa, caulinibus multis cubitalibus, viridibus, leuibus, striatis & ramosis: folijs à radice absq; pediculis palmaribus, vncias sex longis latisq; supene atrouientibus, foliorum Geranij tuberosi instar in multas lacinias, sed longiores & latiores ad pediculum diuisis, & rursum in alias scissis: at in caulis summitate, in segmenta graminea partitis: flores in ramulorum summis plures, parui, lutei, multis in medio staminibus, quibus capitulum paruum rotundum cum seminio succedit. Non longe Patauio in Arqua, ubi Petrarchæ sepultura, anno 1578. legimus, quem nobiliss. Cortusus.

Batrachium verum nominauit.

—S(;)S—

THEATRI BOTANICI

Ranunculus montanus subhirsutus latifolius.

VI. RANUNCULVS montanus subhirsutus latifolius: ex radice oblonga, fibroso, folia prima Geranio columbino similia, subnigricantia, mollia, in tres primum lacinias ad pediculum diuisa, & haec in alias tres, haecq; in alias secunda, pediculis palmaribus, subhirsutis donata prodeunt, quorum tamen superiora latiora & acutiora: inter quae caulis sesquicubitalis, cauus, striatus, pene glaber, in ramos brachiatus, effertur: quibus flores parui, pallide lutei, quinquefolij insident; his semina, in capitulum congesta, succedunt. Hic in humidis montis Mutetæ prouenit.

VII. RANUNCULVS montanus lanuginosus folijs ranunculi pratensis repentis: radicem habet fibrosam, rufescensem, à qua, cum caule tenui, cubitali, lanuginoso, superne in alas diuiso, prodeunt folia pallide virentia, tactu mollia, pediculis pal-

maribus, lanuginosis, donata, instar Ranunculi pratensis repentis, in tres primum lacinias, oblongis pedicellis donatas, & haec in alias acutas, per marginem crenatas, diuisa, flos aureus, quinquefolius, priore maior est. In altissimis montibus, vt in Belken Marchionatus, reperitur.

VIII. RANUNCULVS saxatilis magno flore: radix ex oblongis fibris capillaribus composita est: folia habet ad radicem plura, oblongis pedicellis non nihil lanuginosis donata, vngue vix lata, in tres parvas lacinias, & haec in binas, vel ternas acutas diuisa, inter quae caulinus palmo minor, tenuis, lanuginosus, cuius summo flos magnus, aureus, splendens, quinquefolius, multis in medio staminibus rufescens, insidet. Circa Monspelium in faxosis crevit.

IX. RANUNCULVS saxatilis folijs subrotundis: radix in fibras oblongas, capillaceas abit: folia per terram sparsa, subhirsuta, crassa, pedicellis vncialibus donata, vix vnguem lata, in petiola parua, subrotunda, & haec in alia diuiduntur: caulinus tenuis, lanuginosus, sex vnciarum, ad exortum statim diuiditur: flos luteus, quinquefolius, multis staminulis donatus. Eodem quo prior loco reperitur.

X. RANUNCULVS minimus saxatilis hirsutus: radice est pusilla, capillari, circa quam foliola plurima, in tres lacinias subrotundas, & per marginem incisas, diuisa, longis pedicellis hirsutis donata quae caulinus, duarum triumve vnciarum, hirsutus exurgit, florem luteum, aliorum Ranunculorum similem, multis in medio croceis staminibus, sustinet: cui capitulum paruum, vt in alijs succedit. Non longe Monspelio, ad Lattes, prouenit.

XI. RANUNCULVS villosissimus Monspeliacus: radice est fibrosa, rufescente, folijs ex ea prodeuntibus crassis, villosis, paruis, in lacinias primum ternas, alias subrotundas, alias acutas, & haec in alias incisis & per marginem crenatis: quae vero in caule sunt, in oblongas & acutas, & quasi aculeo armatas lacinias, sed longitudine impares, diuiduntur: inter quae caulinus palmaris, in breues alas brachiatus, quibus singulis, folium in plures lacinias diuisum, subiicitur: flos aliorum Ranunculorum forma, mediæ magnitudinis, lutei coloris est. Tota planta ob pilos rufescentes, molles, villosa & rufescens est, & Monspessuli in faxosis reperitur.

DE DORONICO.

CAPUT VIII.

I. **D**ORONICVM Hēlueticum incanum: ex radice geniculata, & quasi squamata, caulis emergit pedalis, rotundus, incanus, cui flos magnus luteus, folijs aureis longiusculis non crenatis, discū cingentibus, qui tandem in pappum abit cum semine aliorum simili: folijs est crassis, ad radicem aliquibus subrotundis, alijs ex rotunditate oblongatis, in ambitu dentatis & serratis, parte inferiore vna cum pediculis ob incanam lanuginem molibus, superne vero pallide virentibus & neruo albicans: quæ vero caulem ambiunt, longasunt, angusta & acuminata, acris & amaris saporis: ex Helueticis alpibus D. Burserus attulit.

II. **D**ORONICVM Hēlueticum humile crassis folijs: planta palmaris est, folijs crassis & densis, superne atrouirentibus, inferne pallidis, nonnihil hirsutis, primis quidem ex rotunditate oblongis, per ambitum crenatis, pediculi basi caulem ambientibus, subsequentibus vero, vncias sex longis, sesquiunciam latis, quorum superiora pediculis carent: caule est breui, hirsuto, in ramulos biunciales diuiso, quorum singuli florem luteum, mediæ magnitudinis, sustinent. Iulio mense in Valesi nostrum iugis (auff der Gemme vocant) floret, vbi D. Fleisserus eruit.

DE ELLEBORO.

CAPUT IX.

ELLEBORVS niger Saniculæ folio minor: radices nigrae subsunt & ab uno exiguo capitulo fibræ quamplures tenues descendunt: folia, quæ oblongis pediculis donata, subrotunda sunt, vnguem pollicis lata, in septem lacinias breues & angustas, ad umbilicum usque diuisa, per margines crenata, in caule vero, breuissimis pedicellis tenuissime fissæ: inter quæ caulinuli bini, terni, tenuissimi, palmates, & glabri exurgunt, uno altero ve folio vestiti: aliquando in summo, pedicelli ad latera prodeunt, qui flosculos complures simul farctos, candidos, quasi in muscario iunctos, sustinent. In summa, verratum nigrum Dodonæi, siue Astrandiam nigram Lobelij, per omnia refert, solaq; magnitudine dif-

fert. Hic in Alpibus solum reperitur, ut in monte Fracto, Spligel Rhætorum & in Pyrenæis.

DE GENTIANELLA.

CAPUT X.

I. **G**ENTIANELLA alpina latifolia magno flore: ad radicem nigrantem, fibrosam, folia humisparsa, quaterna, quinave subrotunda, crassa, plantaginis, vel Calthæ alpinæ forma, vnciam lata, duas longa: inter quæ caulinulus vncias quatuor altus, uno altero ve folio donatus, cui vtriculus insidet, vnicum florem oblongum, cæruleum, calatho similem sustinens: cuius calicivtrinque folium oblongum adponitur: ex Hēluetiæ alpinis habemus.

II. **G**ENTIANELLA omnium minima: ex radicula oblonga, tenui, albicante, foliola oblonga angusta, viridia, plurima simul instar cespitis coniuncta, prodeunt, inter quæ pedicelli breuissimi (tota enim planta, radice excepta, ad vnciam non exceedit) quibus singulis flosculus, pro plantula ratione magnus, pallide cæruleis. Staminulis donatus, caliculo inclusus, insidet; hæc nisi summe amara esset, Muscus aliquis floridus censerit posset: in summis Alpium Hēleticarum iugis reperitur.

DE PLANTAGINE.

CAPUT XI.

I. **P**LANTAGO maxima tota glabra: ex radice nigricante, fibrosa, folia sex, septem, octo, glabra, carnosæ, & neruosa vncias sex longa, quatuor lata, pediculis pene palmaribus, initio rubetib. donata, prodeunt: inter quæ pediculi nudi tres, quatuor, quinq; bicubitalis, atrorubentes, rotundi, striati, spicam pedalem sustinentes, exurgunt: circa Monspelium reperitur.

Reperitur quoque folijs laciniatis, tenuibus, glabris, pedalibus, vncias sex latis, caule etiam superante, & ad spicæ exortum, folia habente.

II. **P**LANTAGO quinqueneruia caulum surmitate foliosa: hæc à vulgari in eo differt, q; caulinuli spicam florum sustinentes, in caulem palmarem ex crescunt, in cuius summitate, folia plura, modo quo ad radicem disposita: spicis, non ob-

N longis,

THEATRIBOTANICI

DE HOLOSTIO SIVE LEONTOPODIO CRETICO.

CAPUT XII.

longis, sed rotundis, breuissimis pediculis lanuginosis insidentibus.

Reperitur etiam quinqueneria vulgaris, spicis bifidis: vel loco spicarum, sunt capita mire varian-
tia, à pediculis nudis sustentata, quorum quædam ex infima spicæ parte, vtrinque, vnum capitulum ob-
tinent, alia plurib. capitulis, vtrinque spicæ circum-
iectis, donantur.

III. PLANTAGO trineria angustissimo folio: ra-
dice est tenui, fibrosa, albicante; folijs aliquando palmaribus, aliquando vncias quinq; longis, stri-
et fssimis, atroviuentibus, tribus neruis distinctis, per marginem potissimum pediculis, pilosis: inter quæ caulinli plures exurgunt, alij cubitales, alij pedales, alij palmares, aliquando triunciales, ad exortum aliquando villosi, glabri nonnunquam, quibus spicæ breues, oblongæ & subrotundæ insi-
dent. Hanc sæpius ad vias, maxime a rudera, no-
tauiimus.

IV. PLANTAGO angustifolia paniculis lagopi:
ex radice oblonga, fibris oblongis capillata & ru-
fescēte, caulinli plurimi, aliquando supra viginti,
nudi, leuiter hirsuti, rotundi, recurvi, altitudine impares, alij palmam excedentes, semipalmares, alij duas tresve vncias non superantes, prodeunt,
qui capitulum lagopi forma, modo longum, modo breue, molle, rufescens sustinent: ad latera flo-
culi parui, rufescentes, tenuissimis pedicellis insi-
dentes conspicuntur, quibus semeretur minutissimum
succedit: folia habet plura, neroosa, vncias quatuor
longa, vncia angustiora, hispida, & in exquisitissi-
mum apicem desinentia. Hæc copiose in agatis Ne-
mausensibus prouenit.

Hæc aliquando ita parua, vt vncias tres non su-
peret, magis villosa, & capitalis minimis totundis
donata.

HOLOSTIVM siue Leontopodium Creticum:
Ex radice rufescente & quasi squamata, pau-
latim gracilescere, & in fibras diuisa, folia viginti,
etiam plura, palmaria, angusta, neruis tribus per
longitudinem discurrentibus distincta, & hirsutæ
subaspera, prodeunt: inter quæ pedicelli plures,
mollis rufescente lanagine pubescentes, duarum
triumve vnciarum conspiciuntur, quibus singulis
capitulum crassiuleculum, rufescens insidet: flo-
scularib; albicantes, vmbilico nigrante prædicti, quan-
dam foraminum speciem præbent: at in senecte,
& arescente planta, pediculi crassiores & rigidi-
facti, vna cum capitulo terram versus, ad radicis
caput adeo curuantur, vt pedem leoninum quo-
dam modo referant. Hoc in Creta prouenit, & Pa-
tauio à Laurentio Rosenaw Pharmacopæo, Leó-
topodij Cretici & Catanæces Cortusi nomine: dein
pro Holostio minore, ab Imperato Neapoli accepi,
& ante viginti & aliquot annos descriptionem, fi-
gura addita, in Phytopinace proposuimus: post-
modum & Clusius Leontopodij Cretici nomine,
exhibuit.

DE CORONOPO.

CAPUT XIII.

CORONOPVS maritimus minimus: radicula est
longa, capillari, foliolis multis per terrâ spar-
sis, in laciniis tenues instar foliorum Scabiosæ mi-
noris siue Stœbes diuisis: inter quæ plures pedicel-
lare recurvi, vnciales, thyrsulos paruos spicatos &
hirsutos sustinentes, floculis minutissimis do-
natos: tota planta hirsuta est: hanc.
D. Gillenius misit.

Psyllium minus.

DE PSYLLIO.

CAPUT XIV.

I. **P SYLLIV M** Indicum folijs crenatus: radice est oblonga, tenui, fibris capillata: caule circa radicem lignoso & rufescente, rotundo, subaspero, pedali, in frequentes ac foliosos ramulos diuiso, qui capitula plura, singula singulis pedicellis insidentia, s̄epius dena, duodenā, squamata fūstinent, ē quibus flosculi pusilli, pallide lutei, lanuginosi relucens: semen nigricans, paruum, splendens, succedit: folia habet oblonga angusta, acuta, crenata, instar foliorum Coronopi, nonnihil laciniata, hirsuta: ex semine Psyllij Indici nomine sato, in horto aliquoties Iulio florens, enatum. Et hoc Dioscoridis Psyllium censemus.

II. **P SYLLIV M** minus; huic radix est tenuis, ob-

longa, subalbida, fibris paucis capillata: ramuli semi-palmates, rotundi, tenues, rufescentes, in terram reclinati, in summo in minores diuisi: folijs breuib. angustis, binis sibi ex oppōsito respōdentibus, quæ alis subiiciuntur, aliquando ternis, nonnunquam quinis simul iunctis: ramulorum fastigis, capitula squamata insident, quibus utrinq; foliolum unum (aliquando plura & impari longitudine) paruum recurvum & per maturitatem rigidum subiicitur: flosculos habet pusillos, albos, pedicellis inhaerentes, quibus semen longe vulgati minus, subnigrum relucens, succedit, Augusto florens in horto collegerimus, semen Pataui ex nobiliss. Bernbi horto, Gottne rubri & albi nomine missò: sic & Alpinus, Gottne rubru nominauit, differentiam inter Gottne rubrum & Gottne album (hoc enim Holostij species est) faciens. Idem & Botrio rubro nomine, à Sprengero Heidelberga accepimus.

DE LIMONIO.

CAPUT XV.

L IMONIV M maritimum mitius foliolis cordatis: ad radicem crassam, lignosam, rufescente, parumq; fibrosam, folia plurima, densa, carnosa, lauia, subrotunda, per terram instar cespitis sparguntur, in quibusdam plantis obtusa, nulloq; mucrone prædicta: in alijs, in summo sinum habentia, & cordis formam referentia: inter quæ cauliculi plures, inæquales, trium, quatuor, etiam sex vnciarum teretes, nudi, prodeunt, in plurimos breves & recuruos ramulos diuisi, flosculis frequentibus paruis, pallide rubentibus onusti. Hoc in littore maritimo, ut circa Massiliam & Louornum, reperitur.

II. **L IMONIV M** maritimum minimum: tota plātula vncias quatuor vix excedit: nam ad radiculam oblongam, rufescentem, in summo diuisam, foliola minima, subrotunda, crassa, instar Sedi compacta, inter quæ cauliculi vnciales, paucos flosculos pallide rubentes, vel subcaruleos sustinentes, exurgunt. Hoc in insula quadam non longe Massilia, prouenit. De alijs Limonij differentijs, in Theatro agetur.

THEATRI BOTANICI

DE BISTORTA.

CAPUT XVI.

BISTORTA alpina maxima: ex radice quadruplo quam in vulgari maiore, contorta, geniculata, fibris capillata, foris nigricante, intus alba, caules bicubitales, nodosi, striati, maiori ex parte nudi exurgunt, quorum quaelibet spicam florum sub-purpureorum, vnciarum quatuor sustinet: folia

habet oblonga, in acumen desinentia, venosa superne virentia, inferne cæsia, vel etiam incana; quorum quedam ad cubiti altitudinem accedunt, sed angusta, vncias tres lata. In altissimis Silesiorum montibus reperitur, ut in Sudetorum iugis, velut ad Gigantæum, Albis fontes
Sanezgruben.

DE PYROLA.

CAPUT XVII.

Pyrola alsines flore maior.

PYROLA Alsines flore duplex est. Europæa & Americana, vtraque maior & minor est: nullius

Pyrola alsines flore minor.

Hæc tenus figura posita fuit: Europæam tamen, primus Val. Cordus in obser. sylua sub herba trientali proposuit; dein Iohannes Thalius, in sua Harcynia Saxothuringica, sub Alsmathemo descripsit: & Ioh. Francus in horto Lusatiae, nomine herba pulla trientalis, & tandem Casp. Schwenckfeldus, in suo Catalogo plantarum Silesiae, Alsinem alpinam nominauit: nulla differentia ostensa. Alsinanthei majoris & minoris nomine, à D. Sigfrido Helmstadio: Pyrola Bohemicæ majoris & minoris, à D. Doldio: minorem vero, nomine Anonymi Belulae folio, in betuletis Scotiæ natam, D. Cargillus, ex Scotia misit. Huius descriptionem, à prædictis propositam, præterire, & Brasilianam maiorem describere, in præsens lubet.

PYROLA Alsines flore Brasiliana: ex radicula alba, tenui, capillata, cauliculus effertur singularis, tenuis, laevis, sex, septemve vnciarum, inferiore parte nudus, circa medium duobus foliolis paruis sibi oppositis donatus, superius vero folijs sex vel septem per ambitum cinctus: quæ magnitudine imparia sunt, aliquibus vncias duas, alijs vnam longis, vnciam vel semunciam latis, Plantaginis quinqueneriæ forma (cū & per huius folia quinque nerui discurrent) sed glabra, tenera & viridia, in acumen fastigiata, ex quorum medio pedicellus tenuis, vncialis exurgit, horem singularem, pallide luteum, vngui policis æqualem, quadrisfolium, striatum, cuius folia (stellæ modo disposita) lateralia, alijs duobus latiora sunt: ad floris umbilicum, staminula plura exigua, rufescens occurunt.

Hæc in Brasilie apud Tououpinambaultios reperta

reperta est, & ab Europaea, potissimum folijs quinquecuerijs differt, cum per Europae, tam maioris, quam minoris folium medium, vnicus neruus ferratur, à quo fibræ per latera sparguntur: dein flore, quintuplo maiore: At minor Brasiliana, ab Europa minore, solum foliorum magnitudine, quæ in Brasiliana longiora, angustioraque sunt, differt.

DE POTAMOGETO.

CAPVT XVIII.

I. **POTAMOGETON** racemosum angustifolium: radice est capillacea, rufescente, caulinis tenuissimis, palmaribus, in aqua fluitantibus, folijs angustis, longis, binis ex opposito respondentibus: aliquibus in ambitu leuiter sinuatis, aliquibus minime sinuosis: petiolo tenui, breuique, flosculi pusilli, vuae in morem congesti, incident, quibus granula aculeata, simul iuncta succedunt. Hoc prope Monspelium, ad molendinum in aqua fluitans reperitur: idem tribuli aquatici minoris nomine, D. Francus ex Lusatia misit.

II. **POTAMOGETON** gramineum ramosum: ex caulinculo pedali, etiam cubitali tenuissimo, rotundo, albicante, in plures alas brachiato, folia graminea, oblonga, atrouirentia, non alternatim, sed multum ab inuicem disposta, prodeunt, quæ in alia folia, fere capillacea, abeunt, nihilominus tamen exprimit folij alia, caulinulus in similia folia abiens, exurgit: in extremo caulis, pediculus triuncialis, flosculos minutos, & granula subsequentia minuta & subaspera, non racemi modo, sed magis, & velut in spica, dispersa, sustinet. Hoc in paludibus Austriae fluitans, Fontilapathi graminei nomine, D. Burserus misit.

III. **POTAMOGETON** minimum capillaceo folio: hoc paruum est capillaceo & caule & foliolis oblongis, inordinate dispositis, pallide virentibus: in summo, pedicello paruo, modo uno, modo duobus, capitulum minimum & acuminatum, prioris tamen forma, quod minutissimo flosculo pallidulo successit, sustinens, quorum aliud expansum, aliud quasi vesiculae foliaceæ in acumen desinentis, inclusum est. Hoc cum sequenti, Monspelio D. Burserus attulit.

IV. **POTAMOGETON** capillaceum, capitulis ad alas trifidis: hoc caulinculo est palmari, pilo non crassiore, ramoso, articulato, ad quemlibet articu-

lum, folia bina, oblonga, quo quis pilo tenuiora, ex aduerso respondentia: quorum alis, minutissimi flosculi palliduli incident, qui iuncti, nodulum quasi referunt, quo maturato, nodulus siue capitulum, ex tribus portiunculis semicircularibus in apicem abeuntibus & rufescentibus compositum, conspicitur: nihilominus tamen, ex priorum foliorum aliis, pedicellus exurgit, qui in tria, etiam plura foliola absurbitur, similisq; in medio nodulus adponitur; in summitate namque capitulum nullum est.

DE SERPENTARIA.

CAPVT XIX.

SERPENTARIA triphylla Brasiliana: hanc integrum describere non licet, siquidem solum caulis portio cū folio & flore ad manus sit: quare ex caule rufescente, striato, exurgit, folij pediculus palmaris, & laevis, in cuius summo folium tenui, albide virens, fibrosum, subrotundum, trifidum, in exquisitum apicem desinens, duabus partibus inferioribus, & quidem inferne sinum obtinens, quorum quodlibet, vncias binas cum dimidia latum, longitudine vero vncias quatuor superat: flos serpentariae maioris forma, similiter pediculo triunciali donatus, longitudine vnciarum quinque, latitudine sesquicinalis, atrorubens, striatus, venis albicantibus per medium, maxime extrinsecus, excurrentibus: pistillo nigricante, oblongo, in summo bifido. Ex Tououpinambault Brasilie anno 1614. allata.

DE T U S S I L A G I N E.

CAPVT XX.

TUSSILAGO alpina folio oblongo: ex radice nigricante, minimi digitri crassitie, plurimis fibris donata, caulis exurgit cubitalis, hirsutus, rufescens, striatus & asper: folijs ad radicem quinis, senis, longis pediculis donatis, oblongis, nigricantibus, duris, hirsutie asperis, per marginem crenatis, & imparis longitudinis: at in eaule binis, ternis ve angustioribus: cuius summo, aliquando in ramos diuiso, flos muscosus, luteus, latis magnus insidet, qui tandem in pappum evanescit. In Heluetiorum alpibus & Baldo (sed angustioribus folijs) prouenit.

DE CACALIA ET LAPP.

CAPUT XXI.

CACALIA tomentosa: folia habet Tussilaginis folijs maiora, figura instar Personatiæ oblonga, in ambitu ferrata, nonnunquam sinuata, superne ex virore nigricantia, venis tamen, in cana lanagine albicantibus, per currentibus inferne, propter densam & mollissimam lanuginem qua pubescut, candidissimis: quorum pedicelli oblongi, striati,

non secus ac folia, lanuginosi: de floribus nil constat cum solum folia aliquot D. Paschalis ad nos miserit, in Sumanio monte prope Vincentiam collecta: eandem circa Thermas Fabarias, sed floribus, cauleq; carentem, postea obseruauimus.

L APPA rosea: hæc à vulgata differt capite, nam circa floris capitulum, folia plura, veluti in Plantagine rosea, dense stipata, iunguntur, quæ singula in mollem aculeum desinunt: hæc apud Lipsenses frequenter reperitur: vnde à D. lungermanno accepimus.

LIBER SEXTVS.

DE LEVCOIO.

CAPUT I.

I. **L**EVCOIVM luteum magno flore: hoc à vulgari Leucoio luteo Keiri dicto, differt magnitudine & colore, quia paruum fruticem, valde ramosum & totum virentem refert: folijs est maioribus, viridibus, splendentibus: floribus quadrifolijs magnis, ita ut huius folium, vulgaris totum florem pene adæquet, odoratissimis, intensiorisque lutei coloris: siliquæ copiosis, semen minutum, planum rufum continentibus. Hoc Maio mente & maiore è statis parte floret, pertenuis est, & frigoris patiens, cuius semen, Leucoij lutei Hispanici nomine missum est.

II. **L**EVCOIVM luteum serrato folio: hoc à præcedente folijs potissimum discrepat, qdæ duplo pene longiora, angusta, per latera crenis asperis ferrata, & in aculeū finientia, quæ similiter crassa, sed pallide virætia, mollia, quia parte inferna quasi lanugo aspera est: flores lutei sunt & magni. Hoc D. Doldius Norinberga misit.

III. **L**EVCOIVM luteum sylvestre hieracifolium: hoc circa radicem crassiusculam, albicanter, in oblongas fibras capillatas abeuntem, folia plura habet per terram sparsa, eaque oblonga, angusta, subaspera, sinuosa & per æstatem in plantaluxuriantे Hieracii instar sinuata, quæ circa caulem pedalem, striatum, non nihil in canum alternatim disposita, oblonga, latiuscula, ut in Keiri vulgari pal-

lida virentia, ob raras crenas inæqualia, taetiq; ob leuissimam hirsutiem aspera: caulis maior pars floridus est flores lutei sunt, quadrifoliis, Keiri floribus minores, oblongis pediculis donati, quibus siliquæ triunciales strictissimæ, in summo vtrinq; parum reflexæ, succedunt: hoc in sylvis prope Neustadium Harcyniae reperitur, vnde D. Furerus misit.

IV. **L**EVCOIVM album odoratissimum folio viridi: radice est multifida, caule viridi, ramoso, aliquando minimi digiti crassitie: foliis viridib. splendentibus, crassis, Keiri foliis forma respondentib: floribus albis, quadrifoliis, suauiter admodum & quidem vesperi Hesperidum modo, olentibus, cuius nomine nostrates, Bisem Nagelin id est, molcū redolentes garyophyllos vocant: quibus siliquæ longæ, crassiusculæ, virides, duplē planorum seminum ordinem, membrana intercurrente, continentes, quod Leucoii albi Cretici nomine primo accepimus. Hoc per aliquot annos durat, si hyeme in cella asservetur.

V. **L**EVCOIVM minimū Creticum: cauliculo est palma minore, viridi, striato, leuissimi tamen pilis asperis: foliolis subrotundis, pallide virentibus, longis pediculis donatis, aliquando binis ex opposito, aliis alternatim sitis: cauliculi summū in duos pedicellos abit, qui flosculum oblongum, cæruleum, quadrifolium, modo vnum, modo duos, sustinent.

stinent. Hoc ex horto nobiliss. Contareni, D. Leitzius attulit.

VI. LEVCOIVM maritimum minimum: radiculam habet tenuissimam, oblongam, albam, ad quam foliola minima quina, senave, subrotunda & pallida: caulinus sesquianalis, rufescens, quinis, senis, foliolis oblongis, obtusis, hirsutie subcanis, alternatim dispositis, cingitur: flosculum unum vel alterum subcæruleum, caulinus & pedicellus hirsutus sustinet. Hoc in litore maris prope Terracinum reperitur.

DE HESPERIDE.

CAPUT II.

HESPERIS sylvestris flore parvo: caule est cibitali, viridi, striato, nodoso, multis alis fere palmaribus, donato & cōcau: folijs quam in vulgaris acutis, ibus, in ambitu profundius, serratis, viridibus, subhirsutis & minus vulgaria asperis: floribus plurimis, subcæ:uleis, quadrifolijs paruis, ita ut huius flos integer, vix vulgaris fociolum adæquet, quibus siliquæ strictissimæ succedunt. Hæc, circa Monspelium in horto Dei, ad aggères aquaram, à D. Bursero collecta fuit.

II. HESPERIS sylvestris Hieracij folijs hirsuta: tota planta hirsuta est, caule habens pedalem, angulosum, hirsutum, pallide virentem, in summo in ramos aliquot alternatim dispositos diuisum, folia Hieracinis instar laciniata & sinuata, oblonga angusta, acuminate, crassa, hirsutie aspera, quorum superiora pediculis carent: flores in calicibus hirsutis rubri, magnitudine Hesperidis vulgaris flores æquantes: quibus similes siliquæ, semen continentis succedunt. In faxois humidis Prouinciae, D. Burserus legit.

DE SAPONARIA.

CAPUT III.

SAPONARIA cōcau Anglica: planta est elegans, radicibus fuscis, crassis, longis, lentis, repentibus fibellis paucissimis adhærentibus: unde caules ex viginti cubitales, rotundi, striati, glabri & albi, geniculati distincti, in terram reclinati, & concavati: circa quos folia viridia, glabra, subrotunda, nervosa, vncias duas lata, panlo longiora, ratis ex singulis geniculis bina, sed ex quolibet geniculo vñtantum, nullo certo ordine vel numero enascitur, quod antequam expandatur, fistulae instar caulem complectitur: flores in summo caulinorum, ex su-

periorum foliorum sinu, tenerissimis pedicellis subnixi, ex caliculis oblongis, nonnihil hispidis prouident, Saponariæ vulgaris forma, ex quinq; folijs per oras crenatis, commissi, qui colore albi sunt, leui carneo colore aspero, in quorum medio staminula quedam exigua: semen non vidimus.

Hæc æstate media floret in Anglia, quæ in Comitatu Northampton, in nemore quodam Spianie dicto, à D. Gerardo Chirurgo Londinensi reperta, Gentiana concava nominata, & Londino à D. Listero, vna cum figura suis coloribus illustrata, mis- sa fuit.

DE LYCHNIDE.

CAPUT IV.

LYCHNIS auriculæ vrsi facie: fianc in Phytopinace sub Lychnide viscosa Cretica exhibuit, cuius hæc perfecta descriptio est: radice est alba, longa, & fibrosa, folijs ad radicem pluribus, etiam viginti numero, per terram sparsis, incanis, lanuginosis, Auriculæ vrsi folijs forma & crassitie similibus, vncias tres, etiam quatuor longis: que ex longissimo & latiusculo pediculo sensim rotundâ figuram acquirunt, & rarius vnguem latitudine superant: caulem habet sesquicubitalem, ramosum, rotundum, hirsutum, firmum, in summo lato succo glutinosum: flores ex viridi flauescentes, plures, quasi in umbella congesti, quinquefolij & bifidi: quibus caliculi parui, semen minutum nigricans continentis, succedunt. Hanc à Ioh. Bauthino, Visaginis auriculæ vrsi facie Candia, quo nomine semen à Calabona Florentia accepit, primum habui: dein Lychnidis auriculæ vrsi facie: & hanc postmodum Clusius, Lychnidis sylu. latifolia nomine, exhibuit.

II. LYCHNIS syl. minimæ ex quo flore: ex radicula oblonga, tenui, caulinus rotundus, rufescens geniculatus, trium quatuorve vnciarum, in alas minimas brachiatus exurgit, foliolis binis exiguis, acutis, ad quemlibet geniculum & alam, & ex qualibet ala, pedicelli oblongi, angustissimi, rigidi, quibus flosculus purpurascens, ex quinq; foliolis, singulis cordis formam referentibus, compositus infidet. Hæc circa Monspelium, in pede montis qui est prope Boutonet copiose reperitur, quam Centaurium minimum appellabant. Verum ante quadriennium eandem, sed palmum superantem, &

Florentia ad agrorum margines natam, Tunicae peculiaris nomine, à D. Bur.

accepimus.

THEATRI BOTANICI

DE CARYOPHYLLO.

CAPUT V.

I. **CARYOPHYLLUS** arborescens Creticus: ex radice crassa, alba, dura, & lignosa, caules cibitum superantes exurgunt, albi, rotundi, laeves, geniculati, lignosi, in alas brachiati: folia habet ad radicem plura, longa: angusta, in acutum mucronem desinentia, pallide viridentia, in caule paucissima: flores, è calicibus viridibus, tenuissimis & acutissimis foliolis cinctis quinquefolij, eleganter, sed non profunde, fimbriati, ex dilata purpura rubentes, prodeunt: ex quorum medio staminula plura breviaque prominent: semen vero paleaceum in caliculis continetur. Ex semine Cretico, in horto Montembeldiaco velut in arbusculam excreuit.

II. **CARYOPHYLLUS** sylvestris repes multiflorus: ex radice crassa, lignosa, subfuscata, caulinis plurimi, etiam quandoque supra triginta, trium quatuor vnciarum, tenues, partim in terram reflexi, partim erecti, paucis foliolis cincti, quæ circa radicem plura, brevissima, angustissima, dura, mucronata, viridia: quibus singulis flos, modo unus, saepe duo simul caliculis ad exortum iunctis, quinquefolij aliorum forma, pallide rubentes insident. In saxosis circa Monspelium prouenit.

III. **CARYOPHYLLUS** sylvestris biflorus: ex radice parua, folia pauca angustissima, vt prioris, sed multo longiora, exurgunt, & inter haec caulinus tenuis, plus minus palmum altus, in summitate in duos pediculos semper distinctus, quorum singuli folum magnum, Caryophyllo syl. vulgatissimo multo maiorem, quinquefolium, leuiter laciniatum colore pallide rubentem sustinet. Circa Geneuam D. Cherlerus collegit.

IV. **CARYOPHYLLUS** pumilus latifolius: à radice caulinus, statim in duos ramulos sex vncias altos, tenues, rotundos diuisus prodit, cui ad radicem folia brevia, latiuscula, in ramulis longiora, mollia & pallida, binis sibi inuicem ad geniculos respondentibus: cui libet ramulo, flos unus, priore multo minor, pallide purpurascens, magisq; albés, ex brevi calice prodiens, insidet: ex Austria D. Burserus misit.

V. **CARYOPHYLLUS** holostius alpinus latifolius: ad radicem tenuem, albicanem, fibrosan & re-

pentem, caulinis aliquot in terram reclinati, hirsuti, trium, quatuor vnciarum, folijs paruis, subrotundis, latis, binis, sibi inuicem respondentibus, hirsutis, & crassis cincti: ex alarum sinu, pediculorum instar ramuli exurgunt, singuli folem unum, calici viridi primo in clusum, dein quinquefolium magnum & album sustinent, cui capitulum oblongum, semen continens succedit. Hic in Valesianorum alpibus, loco Gemme dicto, & circa Fabarias reperitur.

VI. **CARYOPHYLLUS** holostius alpinus angustifolius purpurascens: & hic radicula est repente, caulinus tenui, triunciali, leuiter hirsuto, circa quem foliola parua, oblonga, acuminata, bini sibi opposita: flores in summo bini, terni, prioribus minores, purpurascentes, stellæ in modum dispositi, calicis foliolis viridibus alternatim velut intercedentibus: ex Pyrenæis Hispanicis, D. Burserus attulit.

VII. **CARYOPHYLLUS** holostius alpinus gramineus, radiculæ habet exiguum, caule palmarè, exilem, rotundum, geniculatum, pilis leuissimis donatum, circa medium in ramulos & hi in alias brachiatum: folia ad radicem pauca, ad geniculum binata, ex opposito respondentia, atroridentia, angustissima, vnciam longa; flosculi albi quinquefolij, ex calice prodeentes, singuli, singulis pedicellis insident: quibus exiguum capitulum, minuto semine refertum, succedit. In alpibus preuenit: in Austria monte Taurero, D. Burserus legit.

VIII. **CARYOPHYLLUS** holostius montanus angustifolius albus: & hic caulinus est tenui, geniculato, rufescente, glabro, trium quatuor vnciarum: folijs oblongis, angustis, glabris cincto, floribus albis quinquefolijs, & praedicto quinto multo minoribus. In horto Dei, D. Burserus legit.

IX. **CARYOPHYLLUS** holostius tomentosus latifolius: ex radice tenui & repente, caulis tenuis, rotundus, geniculatus, in terram reclinatus prodit, qui statim in ramulos plures palmates, semi-palmates, etiam minores subdiuiditur, quos folia oblonga, latiuscula, quædam subrotunda, ob lanuginem aspersam mollia & alba, bina & opposito respondentia, cingunt: flos non est conspicuus: Hunc ex horto Pisano & quidem secundo, primum opera D. Wolfrardi Ocyoides tomentosus nomine, accepimus.

X. **CARYOPHYLLUS** holostius tomentosus angustifolius:

gustifolius: hic caulinis est palmo minoribus, rectis tenuibus, rotundis & parte inferna geniculatis, superiore parte nudis & pene glabris, qui statim in ramulos breuissimos, ex alarum sinu, ex aduerso sitos, diuiduntur: folia habet oblongiuscula, angustissima, reflexa, ob tomentum mollia & ex viridi albantia: caulinus in tres pedicellos, binis foliolis sustentatos, eosque oblongos, sed longitudine impares, abit, qui singuli calicem viridem sustinent, cui fls vnu, isque albus & quinquefolius insider: hunc in Granada, ad radicem montis copiose D. Albinus obseruauit.

Caryophyllum arvensis glaber minimus.

XI. *CARYOPHYLLUS arvensis glaber minimus:* ex radice capillacea rufescente, caulinus vnu vel alter, tenuissimus, geniculatus, pedalis prodit, in summo valde ramosus, ramulis capillo tenuiori-

bus, quorum singuli, singulos flosculos albos, minutissimos, in duos apices abeentes sustinent: folia habet pauca, longa, angusta. Variat magnitudo, nam & semipalmaris est, paucissimis, capillaceis, brevioribusq; foliolis. Illum ex Euganeis collibus habemus: hunc vero Monspelio: & hoc adhuc minus ex syria prope thermas Wisbadenses infra Moguntiam.

XII. *CARYOPHYLLUS saxatilis ericæfolius* vmbellatis corymbis: ex radice tenui, contorta, lignosa & reclinata, caulinis plures, geniculati, rufescentes, semipalmates, attolluntur: ad quorum exortum foliola brevia, angusta, ericæ similia & ad genicula singula bina breuissima & rigidiuscula: caulinorum summitatibus, veluti vmbellæ ex corymbis compositæ insident, vnde flores candidi, ex quatuor, aliquando quinq; foliolis constantes, prodeunt. Hic in Galliæ prouincia locis saxosis, in monte edito prope Vigan reperitur.

XIII. *CARYOPHYLLUS saxatilis ericæfolius* ramosus repens: hic instar musci eleuati per terram repens, ex radice caulem lignosum emittit, in ramos plures, & hos in alios subdiuisum, quos folia exigua ericæfolijs similia cingunt: quorum summitatibus flores copiosi, niuei, magni, elegantissimo spectaculo insident: ex Pyrenæis D. Burserus attulit.

Hunc floribus rubris, sed maioribus, folijsq; ad caulinos longioribus & latioribus, ex Hispania habemus. Vterque à Caryophyllo muscofo, siue musco florido, diuersus est.

XIV. *CARYOPHYLLUS saxatilis siliquosus:* è saxonum fissuris in Harcyniæ promontorijs, planta perennis erumpit, foliolis ad radicem pluribus bellidis forma, sed multo minoribus, oblongis pediculis donatis, tenuibus pallide virentibus, inter quæ caulinis tenues, laxes, palmates, in oblongos ramulos diuisi, folijs paucis, longis, angustis cincti, prodeunt; ramulorum summis flores candidi, quadrifolij insident, quibus siliqua strictissimæ, minutissimum semen rufescens continent, succedunt. Gypsophyti siliquosus nomine, D. Furer. communicauit.

THEATRI BOTANICI

DE ANTIRRHINO.

CAPUT VI.

ANTIRRHINUM saxatile folio serpilli: radice est parua, ramis multis, reflexis, tenuibus, leuiter hirsutis: folijs Serpilli vulgaris forma, sed minoribus: floribus rubris, aliquando pallide cæruleis, pedicellis oblongiusculis insidentibus, forma & magnitudine vna cum capitulo succedente, Anthirrhino arvensi minori similibus. Massilieæ in sa-
xolis prouenit.

DE LINARIA.

CAPUT VII.

Linaria bellidis folio.

LINARIA latifolia Dalmatica magno flore:
caulibus est lignosis, rotundis, firmis, cubiti

tuperantibus, in ramos brachiatis, quos folia, prae
fertim inferiora, vnciam lata, duas longa, pedicul-
lis carentia, in apicem acutissimum desinentia, nul-
lo ordine seruato, ambiunt: flores habet Linariae
vulgaris florib. forma similes, sed triplo imo qua-
druplo maiores, ex luteo rufescentes, aureosve,
quibus vascula vt in alijs, succedunt. Hanc anno
1594. in horto Montembeldiaco collegimus,
enaram ex semine à Casabona Florentia missa no-
mine Linariae maximæ Dalmaticæ lauri folijs: ean-
dem quoque nomine Linariae perennis fruticantis
Creticæ accepimus.

II. LINARIA Americana paruo flore: ex radice
caules plures sesquicubitales, rotundi, laues; rufes-
centes, in ramos plures dituisi, exurgunt, quos folia
triplo quam in priori angustiora, in exquisitum a-
picem desinentia, atrouirentia, alternatim nulloq;
ordine disposita, cingunt: floribus est aureis, ijsque
longe quam in vulgata minoribus. Hæc an. 1601.
Argentinæ, in horto D. Saltzmanni crevit.

III. LINARIA latifolia tryphylla: caulis est
viridibus, rotundis, striatis, glabris, sesquipalmatis-
bus, in summo brachiatis: folijs vt in Linaria Va-
lentina Clusij, terni, & aduersis inter se petiolis
ordine adhærentibus, dispositis, quolibet folio vnu-
cia latiore & duabus longiore, tenui, ex glauco vi-
rescente, venis ternis, vt in plantagine per longitu-
dinem discurrentibus: at in caulis summo, modo
terna, modo bina, modo sine ordine sita sunt: ex-
tremo ramo veluti spica oblonga florum Linariae
vulgaris similiorum rectu flavo, calcaro vero pal-
lide cæruleo. Hanc Linariae latifoliae Valentinae
Clusij nomine D. Doldius misit, cuius in Phitop-
nace sub Linaria s. meminimus. An hæc Linaria
Creticalatifolia Clusij, in sua historia?

IV. LINARIA capillaceo folio erecta flore odo-
ro: hæc caulis est cubitalibus, rotundis, ramosis:
folijs plurimis, capillaceis, nulloq; ordine disposi-
tis: floribus paruis ex cæruleo, alboq; mixtis, cuius
rectum linea flavescentis distinguit, suauem & subtil-
lem odorem spirantibus: quibus capitula Lino fere
similia, minutum semen in pericarpijs continentia
succedunt. Planta perennis est, Monspestili sponte
proueniens: nonnunquam ibidem in muris re-
peritur: flore vario, coloribus ex albo, cæruleo &
luteo mixtis.

In hortis, cultura omnibus sui partibus maior
est, duos cubitos superans, & quidem duplex, alte-
rifo

riflos odoratior, alteri inodorus: quæ ex radice repente & perenni mire se propagat.

V. LINARIA arvensis cærulea erectæ hiæc radice est exili, capillacea, caulinis palmaribus, folijs capillaceis, sed rarioribus & breuioribus, quam in priore: floribus paruis, violaceis, lini capitulis exiguo semine refertis. Hæc in agris Lusatæ flore est cæruleo: at Monspessuli in aruis ad montem Cetium violaceis reperitur.

VI. LINARIÆ aureæ affinis: caule est cubitali, rotundo, lignoso, in ramulos brachiatō, quorum summitatibus flores lutei, Senctionis maioris forma, & si milter in pappum abeuntes, infident: folia oblonga, angusta, Kali maioris cochleato semine, folijs & forma & modo dispositis (sed densiora) habet. In Aragoniæ locis desertis, D. Albinus coligit.

LINARIAM bellidis folio, à C. Clusio, Lobelio & alijs sub Linaria odorata, descriptam, sed non recte iconè expressam, cum calcaribus careat, figuram veram adponere visum fuit.

DE LINO.

CAPUT VIII.

I. LINUM frutescens subflavum: fruticosum est, caulinis cubitalibus, tenuibus, leuibus & ramosis; folijs angustis, breuibus, sine ordine dispositis: floribus in summis caulinis multis & magnis, subflavis, quinquefolijs, totidem in medio staminibus. Hoc in Granada D. Albinus legit.

II. LINUM sylvestre cæruleum folio acuto: caule est pedali, rotundo, lignoso, statim ad exortum in

ramos palmates diuiso, quos folia atrouifætia, basi latiore alternatim cingunt, & in exquisitissimum, & veluti aculeatum mucronem definūt: ramorum summitatib⁹, caulinis multi quasi in vmbella dispositi, calices aliquot apicibus donatos sustinent, è quibus flores magni, cærulei, quinquefolii, in medio staminibus donati, prodeunt, quibus vascula subrotunda succedunt. Hoc in saxolis Prouinciae, non longe Massilia prouenit.

III. LINVM minimum stellatum: tota plantula duarum, rarius trium vnciatum est, radicula capilli instartenui, albicante, caulinculo uno vel altero tenuissimo, foliolis breuib⁹, in exquisitissimum paruumq; apicem definitibus: inter quæ foliis sculi parui, pallide virentes, stellati, ex quinq; radiolis, exiguum circulum veluti vmbonem cingentibus, dispositi. Hoc Monspessuli in Gramuntio & Boutoneto prouenit, & ab aliis lingua auis minor ab alijs Passerina minor saxatilis, dicebatur.

DE HYSSOPO, HYSSOPI FOLIA, SIVE Gratiola minore, & Thymo.

CAPUT IX.

HYSSOPVS latifolius: caulinis est lignosis, rufescens, striatis: foliis triplo quam in vulgari latioribus, obtusis, in reliquis cum vulgato conueniens. Londino D. Cargillus misit.

2. Addidit & alium, à vulgato solum foliorum colore diuersum, qui in hoc atrouirens, in illo vero pallide luteus.

3. Sic & tertium hirsutum, cuius caules & folia, molli lanugine pubescunt.

THEATRI BOTANICI

Hyssopifolia siue Gratiola minor.

H Y S S O P I F O L I A siue *Gratiola minor*: ex radice modo crassiore, modo tenuiore, ac fibrofa albi-
da, caulis exurgit cubitalis, in plures ramos diui-
sus, subrufus, rotundus, striatus; quem folia Poly-
goni masculae æmulæ cingunt, pallide virentia, al-
ternatim disposita, & pediculis carentia: ex quoru-
alis flores singuli, oblongis caliculis inclusi, ele-
ganter cærulei quadrifolij; hos sequuntur vascula
oblonga, semina minuta subfusca cōtinentia. Hæc
omnis odoris expers est, & pene insipida, licet ali-
quin nitrosum, alij subdulcem saporem in ea nota-
rint.

Variat folijs: altera est latioribus, quæ altius ex-
urgit: altera angustioribus & oblongis, quæ vix
palmaris, iunio mense florent. Floribus item, nam
ex Hispania habemus, quæ flores habet oblongos
forma Gratiolæ vulgaris similes, qui saturatioris co-
loris cærulei sunt. Locis humidis & vligiñosis na-

citur, quam primum in paludibus Patauinis & ad
portam S. Iustinæ & quidem latioribus folijs, legi-
mus: dein circa Monspelium in riulis, vbi Ana-
gallidem aquaticam vocabant: tum in Alsacia non
longe Mulhusio, item locis vdis: quæ vero folijs
angustioribus est, Monspeſſuli, ad lucum Grami-
tium prouenit. Hanc videtur notasse *Cordus* in
obs. *Grase Polyc.* & *Gesnerus libel. de coll. stirp.*
Gratiola minoris nomine. *Camerarius*, qui in Frâ-
conia obſeruauit, *Hyſſopoidem* nominauit, & in
Hassia, Halimum aquaticum vocari monet: in Phy-
topinace sub *Hyſſopifolia* Ioh. Bauhini: & in Mat-
thiolo emaculato sub *Gratiola minore*, figura ad-
dita (quæ haec tenus nullus exhibuit) proposuimus.

T H Y M Y M inodorum: suffrutex est, ob lœuem
lanuginem, quæ pubescit, incanus, caule lignolo,
cortice incano, rugoso vestito, qui in plures ramos
palmo minores, recuruos, hiq; in alios & velutin
orbem dispositos, diuiditur: quos per interualla
folia breuissima, angustissima, plura simul iuncta,
inodora & pene insipida, sed astringendivit prædi-
ta, cingunt: caulinorum summis flores plures
purpurei, forma & dispositione *Thymi vulgaris*
floribus similes, insident. Hoc in regno Valentia,
locis arenosis in litore ad Alicanta, copiose proue-
nit, D. Albino referente.

DE SERPILLO ET POLIO.

CAPUT X.

S E R P I L L U M latifolium hirsutum: tota planta ob-
mollem lanuginem, qua pubescit, præsertim
caulibus, incana est: caulinis donatur frequenti-
bus, tenuibus, longis, recuruis: qui folijs subrotun-
dis, pediculis oblongis, binis ex aduerso nascenti-
bus, cinguntur: caulinorum summis capitula flo-
scularum purpurascens, ut in vulgari, insident.
Hoc sæpius locis aridioribus apud nos reperitur.

P O L I V M latifolium incanum Creticum: & hæc
planta tota, tomento albo, molli, tecta est, habens
caules pedalæ, rotundos, in ramos palmates, hos
que in breuiores subdiuisos, quos folia subrotun-
da crenata, instar *Alsines hederulæ* folio, vel *Cham-
dryos*, crassa, rugosa, bina ex aduerso nascentia,
inferne candida, superne ex viridi flavescentia, quæ
masticata pene insipida (in sicca planta) & non se-
cūs ac si tomentum dentibus contereretur sensum
præbent: flores non vidimus. Hoc ex Creta ab Ho-
norio Belli, nomine *Poli platiphylli Cydo-
niensis*, accepimus.

Ocimum latifolium maculatum.

DE PVLEGIO ET ORIGANO.

CAPVT XI.

PVlegium folijs nummularijs: ex horto Patauino
D. Heyl ante vndecim annos attulit, huius ra-
num tenuem, palmarem, quasi geniculatum, que-
folia & singulis geniculis bina, tenuia, instar Num-
mulariæ rotunda, sed sextuplo minora, pedicellis
donata, & ex aduerso sibi respondentia, cingunt,
& floribus ex albo cœruleis, caulem verticillatim
ambientibus, subiiciuntur. Hoc odore vulgari
multo est gratiore.

ORIGANVM sylvestre humile: ex radice ligno-
sa, rufescente, fibrofa, cauliculus communiter v-
nus, rotundus, rufus & asper, vnciarum sex vel se-
ptem, exurgit: qui in summo in ramulos plures di-
uiduntur, h[ic]que flores, vmbellæ forma ex cœruleo
purpureo que mixtos, sustinent: folia habet parua
oblonga, subhirsuta, compaeta & inordinate dis-

posita, potissimum cauliculi patrem summa h[ic] am-
bientia, vulgaris Origani odore. Hoc circa Aure-
liam Gallorum copiose reperitur.

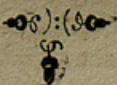
O CIMVM latifolium maculatum, sub latifolio
à Cæsalpino, Basilici Indici vel potius Hispanici
nomine, à Camerario exhibitum: cum eius figu-
ram hactenus apud Herbarios non viderim, non
abs fore iudicauit, si his adderetur.

DE MENTHA ET CALAMENTHA.

CAPVT XII.

I. MENTHA rotundifolia minor, seu flore glo-
bosof: caule est pedali, anguloso, rufescente,
hirsuto, aliquando incana lanugine cincto: quem
folia ex rotunditate oblongata, mollia, hirsuta, per
marginem crenata, subtus incana, superne attou-
rentia, bina semper sibi mutuo opposita, ambiunt:
ex foliorum alis, nonnunquam ramuli prodeunt,
quibus flores, veluti in capitulum globosum col-
lecti, purpurascentes insident: tota planta grauis
odoris est. In scrobibus humentibus & riguis, secus
fossas aquarum, reperitur.

II. MENTHA radice geniculata: ex radice modi-
ce crassa, geniculata, fibris distincta, caulis exurgit
cubitalis, quadratus, tactu aliquatum asper, quem
folia oblonga, Menthæ spicatae similia, pariq; mo-
do disposita, mollia, nigricantia, nonnihil rugosa,
in ambitu serrata, ambiunt: flores habet in spica
oblonga, galericulatas, vt in Mentha Cattaria, di-
lute purpurascentes: quibus vascula succedunt, se-
men rotundum, q[ui]od tritum aromatici odoris est,
vt & tora planta odorata est. Hanc & Mentha tu-
berosa & Nepetæ angustifoliae odoratae no-
mine, accepimus.

3

III. MENTHA

THEATRI BOTANICI

III. MENTHA Cattaria minor: caulem habet cūbitalem, quadrangulum, geniculatum, in multos ramos, & hos in alios, diuisum: quos folia oblonga

Mentha Cattaria minor.

acuminata, in profundas crenas veluti lacinias diuisa, odore quam in vulgari vehementiore quidē, sed suauiore, ramorum extremis flores pallidi, vulgaris forma insident, quibus calices exigui, semen nigrum subrotundum continent, succedunt: quod Iunio & Julio, in horto floruit, semine Patauio ex horto Bembiano, Nepetella nomine misslo. Hanc à Cattaria tenuifolia Clusii, quae folia habet angusta, leuiterq; crenata, totaq; incana est, diuersam facimus, vtriusque figuram in Theatro exhibitu.

IV. MENTHA Cattaria minor alpina: hæc caule est pedali, anguloſo, rufescente & ramoso: foliis priore quadruplo minoribus, Nepetæ vulga-

riforma respondentibus, quasi triangulis, subcænis, ferratis: floribus pallidis, galericulatis, veluti in spica dispositis & prioris similibus. Hæc in montosis circa Neapolim Italæ prouenit, vnde semen Nepetæ alpinæ nomine, ab Imperato accepimus.

CALAMENTA vulgaris flore exiguo caules habet pedales, angulosos, lanugine aspersos, & veluti geniculatos, vnde folia bina subrotunda, atrouientia, hirsuta, sibi iniquo opposita prodeunt, ex quorum alis, maiore caulis parte, pedicelli gemini, hirsuti, efferuntur, flosculos minutos, vulgaris forma similes & colore nonnihil purpurascentes, sustinentes: quibus semen exiguum nigricans succedit. Hæc in Sabaudia inter monasterium & Ayme, locis accliviis, Iulio florens, collecta.

DE MARRVBIO.

CAPVT XIII.

I. MARRVBIVM palustre hirsutum tenuius laciniatum: caulem habet cubitalē, quadrangulum, leuiter hirsutum, quem folia dura, hirsuta incana & aspera, Scabiosæ montanæ calidarum regionum modo, ad costam medium, in plures oblongas, angustas, acuminatas, & crenatas lacinias diuisa, ambiunt: flores parui, albantes, ex calicibus asperiusculis prodeutes, caulem verticillatim, vt in Marrubio palustri vulgari glabro, cingunt. Hoc locis humidioribus in Austria reperitur, vnde Sideritidis 2. Matthioli nomine, accepimus.

II. MARRVBIVM album villosum: cauliculose, dit pedales, lignosos, rotundos, albos, villosos, in ramulos diuisos: folia sunt subrotunda, patua, crassa, per ambitum crenata, ob tomentum album inferius adpositum. Guaphalii instar mollia superius rugosa & nigricantia: flosculi, vt in vulgari, caulem verticillatim ambiunt. Hoc in agris Lutetianis collegimus.

III. MARRVBIVM album crispum: & hoc caulinis est lignosis, rotundis, albis, sed foliis minoribus, crispis, crenatis, vtraq; parte cinereis, ne ita tomentosis: flosculi sub candidi in pungentibus concepraculis caulem per interualla verticillatim ambiunt. Hoc à D. Neudorffero accepimus.

DE LAMIO.

CAPVT XIV.

LAMIUM peregrinum Scutellaria dictū: radice est vrticæ simili, flauescente, obliqua & fibrosa, à qua

à qua primo vere exurgit caulis singularis, rectus, quadratus, geniculatus, hirsutus, & cubitalis, quem folia ambiunt per genicula bina, oblonga, hirsutie leui incana & mollia, profunde incisa, obscure virertia, petiolis oblongis, hirsutis, & mollib. donata: ad quorū exortū, circa caulis mediū, vtrinq; ramuli palmares prodeunt: in quorū, vt & caulis summo, folia angusta, parua, acuminata, non serrata, florib. subiiciuntur: flores in oblonga spica, vt in Horminio luteo dispositi, purpurei sunt, rarius albi, oblongi, Lamij modo galericulati, eretici, longa ceruice donati, aliquando bini, aliquando et simplices, ex uno pericarpio, galeam militare imitante, producuntur: floribus delapsis, semina quatuor rotunda, dura, verrucosa, obseruantur. Hoc in Calabria, potissimum montosis copiose prouenire D. Vorstius significauit: in Campoclarenium collibus & Äquicolorum montib. sylvis, locis humentibus & saxosis D. Columna notauit. Ex horto Patanino Scutellariæ nomine primo habuimus, & in Phytopinace, sub Teucrio simili Scutellaria (qua tūc familitas tñ fuerat conspecta) descripsimus: & qd vulgo in Calabria, Scutellariam dici, D. Vorstius monuerat, qui tamen ad Horminum aliquod syl. referendum putabat. At postmodum doctiss. Collama, qui medium inter Horminum & Lamium censuit, à singulari & priuata fructus, siue pericarpij forma, militaris galeæ iconem exprimete, Castidam appellauit: quia huius fructus rotundi sunt & compressi, hirsutie crassa, asperginosa, viscosa & odora, manus insiciente, dum virent, obsiti: quorum pars anterior in acutum producitur, fissuram habens oris specie, & desuper velutii in fronte limbū eleuatum sui proportione magnum, elatum veluti diadema, aut crista obliqua, qua ornari videatur, vt in militum galeis.

DE SIDERITIDE.

CAPUT XV.

SIDERITIS folijs oblongis glabris, caules habet quadrangulos, cubitales, velut geniculatos, in quorū summitate tariissimi pili conspicuntur: folia tenuia, pallide virentia, penitus glabra, bina semp. exaduerso nascentia, quorum inferiora, tres vncias longa, vnam lata, minimeq; serrata sunt: flores, forma quidem Sideritidi vulgarissimæ floribus respondent, sed longiores & maiores, galeati & albi, è caliceib. asperiusculis prodeuntes, ad foliorum exortum, ab uno fere ad summum caulem verticillatim ambiunt: quibus semen parvum, nigrum, inæqua-

le, in vasculis plantaginis, succedit. Hanc Heidelberga Sprengerus senior, ex horto suo misit.

SIDERITIS alsine trixaginis folio: hæc radice habet paruam, fibris capillatam: caulem pedalem, quadrangulū, subhirsutū, qui mox ad exortum in ramos dispergitur, hq; in alios, in terrā reclinatos, quemadmodū in Alsine trixaginis folio, qua tamē multo maior est: folia habet rara, dictæ Alsines forma, per ambitum serrata, sed maiora: ad foliorum exortū, flores subcærulei, oblongi, è calicibus asperiusculis prodeunt, quibus semen parvū subrotundum succedit. Hæc cœa Argentinam reperitur.

DE EVPHRASIA.

CAPUT XVI.

EVPHRASIA lutea radice squamata: radice est velut bulbosa, alba, ex quatuor crassiuseulis squamis coagmentata, caule pedali, aliquando palmari, laevi, cauo, & ramoso, ramulis ex alarū cauis prodeuntibus: quæ folia bina, petiolis carentia, basi sua situ aduerso cingunt, Alsine trixaginis folijs forma similia, sed acutiora, flores lutei, Euphrasiæ florib. respondentes: quibus succedit semen nigrum, rotundum, in apicem exiguum desinens, quod geminum parvo petiolo insidet. Hæc montosis asperis & humidis gaudet: hancq; primum an. 1606. ex Bienensium Heluetiorū alpib. habuimus: dein, non longe ab Einsidlen: tum, ex Pyrenæis: tandem D. Burserus ex superiori Austria, ex Blanckenstein prope oppidum Hallstadt natam, transmisit.

EVPHRASIA purpurea minor: radicem habet lignosam, paruam, nigricantem, in tenues fibras diuisam: caulem palmarem (altiorem non vidimus sed minorem duarum triumve vniuersarum) quadratum, rubentem, leviter hirsutū, aliquando simplicem, aliquando statim ad exortū in duos, rarius plures, paruos ramulos diuisum, quem folia pauca, crassa, hirsuta, rotunda fere & bina, in crenas profundas, inferiora quidem qd minora, in ternas, superiora v. in quinas senasve diuisa, sua basi cingunt: flores è foliotorum sinu, aliquando à medio caule, aliquando tanquam ex spica comae, ex vtriculis, velut oblongo calice, prodeunt bini, galericulati, purpurascentes (candidos aliqui notarunt) quibus semen oblongū, angulosum, candidas, in vtriculis succedit. Hæc in pratis collium Italæ frequens est, ita vt quib; dam locis, tapetem purpureum humum ornare videatur: hæc in via Romana, etiam Romæ in mōte Testaceo prouenit: passim etiam in Castilia, maxime circa Escorial, reperitur. Amara est, & mo-

nente

nente doctissimo Columna à pharmacopæis pro Euphrasia altera Matthioli usurpatur. Hanc cum primum collegimus, Brunellam Italicam nominauimus, hocque nomine ante viginti quatuor annos in Phytopinace descriptimus: Ulysses Aldroandus, Euphrasiæ speciem, ostendenti nominauit: & Columna, Eufragium tertiam sive medium vocat.

DE MELAMPYRO.

CAPUT XVII.

Scrophularia flore luteo.

MELAMPYRVM luteum linariæ folio: radice
est candida, fibrosa, caule pedali, rotundo, a-
trorubente, in ramos plures palmo minores, ma-
tremq; superantes, non tamen æquali & contrario
situ positos, diuiso; folia sunt oblonga, linariæ fo-

lijs angustiora, ex quorum sinu folia alia breuiora
& angustiora prodeunt: in caulis summo, spica ob-
longa, ex pinnatis cristatisve & ob crenas exasper-
atis ac subrotundis folijs composita, vnde flores
pallide lutei, oblongi, concavi, hiantes, antrorsum
exporrecti, prodeunt: semen in siliquis foliaceis
oblongum, nigricans continetur. In sylvis nostris
montosis, & in Muteto monte, Maio Iunioq; flo-
rens reperitur. Linopyron forte dici posset.

DE SCROPHVLARIA.

CAPUT XVIII.

I. SCROPHVLARIA flore luteo: ex radice crassa,
nigra, fibrosa scrophulis carente, caules plures
exurgunt cubitales & sesquicubitales, quadrangu-
li, subrubentes, leuiter hirsuti, mollive lanugine
pubescentes & cani: folia habet ad radicem per ter-
ram sparsa, vncias quinq; vel sex longa, similiterque
lata, subrotunda, ob pilos breuissimos asperlos,
mollia, longissimis pediculis donata, & profunde
crenata: at quæ caulem cingunt minora sunt, binis
semper ex opposito respondentibus: ex foliorum
sinibus, ab imo scendit sumnum, vtrinque prodit
pediculus unus, vncias tres longus, laevis & nudus,
qui in alios breuiores subdiuiditur, uno altero ve-
breui folio diuisioni subiecto: his, quasi corymbi
plures insidet, ex quibus singulis flos orbiculatus,
luteus, in breues lacinias diuisus, una cum stamini-
bus aliquot oblongis prodit: capitula subrotunda,
Scrophulariæ vulgaris maiora acuminata succe-
dunt, quorum acuminis filamentum capreoli instar
insidet, & hic semina minuta nigra includuntur;
Maio & Iunio floruit, semen Autumno maturuit.
Hanc à D. Doldio primum accepimus, & velut in-
dictam censentes, breuiter in Phytopinace, & Mat-
thiolo, figura addita, descriptimus: nunc vero ple-
nius, cum eam annis aliquot in horto coluerimus:
quam postmodum doctiss Columna Scrophula-
riæ montanæ maximè nomine descriptis & in val-
le Campoclaresium atq; etiam supra Matesium
vmbrosis Septentrionalibus niuosis inuenit, & à
C. Clusio in Pannonicis, pro Lamio Pannonicoo
descriptum censem: sane, notæ aliquot à Clusio La-
mio suo Pannonicoo 2. exoticoo tributæ, nostræ cō-
ueniunt: non desunt tamen, quæ in nostra obser-
vare non est (vt nec figura cum nostra conuenit)

nisi

nisi forte cultura, varietatem hanc causarit, quamvis & ipse solum in horto obseruarit.

II. SCROPHYLARIA foliis laciiniatis: hæc caule est crasso, striato, subrubente, & lævi: foliis atrourentibus, læuibus, tenuibus, longis pediculis donatis, inferiorib. palmatis, instat foliorū Raphani, in laciniis quinq; oblongas crenatas diuisis, ex quorum sinibus folia minora, etiam laciniata prodeunt: at folia in caulis summitate non vidimus: flore est magno, elegantissimo, croceo inferiore parte galere, intrinsecus rubro: plura nō licet, quia solum ramum, nomine Scrophulariæ Hispanicæ non scriptæ, à D. Gillenio Cassellis accepimus: An forte Scrophularia Indica, cuius capitula quadruplo maiore esse, quam in vulgari, in Phytopinace monuimus.

DE PSEUDOSTACHYDE.

CAPVT XIX.

I. PSEUDOSTACHYS Cretica: è radice lignosa, caules quadrati, cibitales, tomento albo vestiti excent: folia cinericea, molliter hirsuta, oblonga, quæ ad radicem vna cū pediculo oblongo palmum superant, latitudine vnciam non æquantia, pene inodora, vel saltē odore aliis suauiore: at quæ floribus subiiciuntur & caulem ambient, breuia sunt & angusta, pediculis parentia, è singulis articulis bina sibi mutuo opposita, duriuscula: flores purpurei, ex verticillis aculeatis caulem cingentibus, prodeunt: semen rotundum est & nigricans. Hæc pro Marrubio Cretico fata fuit.

II. PSEUDOSTACHYS alpina: à radice dura, rufescente, in fibras crassas & longas diuisa, folia plura, hirsuta prodeunt, Hormino similis, sed tenuiora, vncias tres lata, quatuor longa, longis pediculis, molli lanugine albicantibus, donata, perambitum crenata, non nihil odorem grauem spirantia, inter quæ caules sesquicubitales, quadranguli, camulati, geniculis distincti & hirsuti, effeuntur, qui foliis rugosis, asperis, prioribus longioribus circundantur: ad quorum exortum, sèpe vtrinque ramulus unus semipalmaris, etiam palmaris egreditur: flores circa summa genicula verticillati, galericulati, ex albo rubentes, ex vtriculis asperiusculis, in quibus semen rotundum nigrum continetur, prodeunt. Hanc Iulio mense florentem in altissimo monte Wasserfall dicto, aliquoties obseruauimus.

Eandem, cubitos duos superantem, foliis multo maioribus, minime graui odore molestam (quæ culturæ adscribimus) Marrubii nomine, ex horto Friderici Meyeri Argentina accepimus.

DE SALVIA.

CAPVT XX.

I. SALVIA folio serrato: hæc à vulgari foliis postissimum differt, quæ in hac latiora, rotundiora, tenuiora, manifestis per marginem ferris donata, & suauiori odore prædicta: quædam etiam vncias quatuor longa, tres vero lata: in reliquis cum vulgari conuenit: hanc D. Cargillus ex Anglia misit.

II. SALVIA folio subrotundo: hæc caule est etiam quadrato, villoso, foliis rotundis, ad Violariæ, vel Aristolochiæ rotundæ folia accendentibus, at in acumen finientibus, scabris, vulgari magis candidantib. & tenuibus: quam Schmalcaldio à pharmacopœo accepimus.

III. SALVIA lanuginosa angustifolia: caule est rotundo, crasso, lignoso, ob candidam lanuginem, molli, cubitali, ramoso: foliis candidis, angustis, breuibus, lemunciam latis, duas longis, densis & scabris, odore Tanaceti: Floribus in caulis summo quasi in spica, Lamii floribus similibus, purpuralcentibus, è quorum medio stamina oblonga effeuntur; hanc D. Neudorfferus communicauit.

DE SCORODOTI.

CAPVT XXI.

SCORODOTIS Cretica: radicem habet magnam sperennem, caulem quadrangulum, striatum, villosum: folia per terram in orbem sparsa, alba sunt, tomentosa, subrotunda, rugosa, crassa, Menthstro similia, per ambitum terrata: flores verticillati, pallidi, Stachydis forma, quibus vascula, semen nigrum, rotundum, inclientia, succedunt. Hanc ab Honorio Belli ex Creta, vna cum seminibus Scorodonis Creticæ nomine accepimus & sub Stachyde Cretica in Phytopinace descripsimus: sed cum in horto ex semine enata diligenius perpendissemus, & in virente, vt in Scordio, Allii odorem notassemus, ad Scordotim Plinii accedere censuimus: cuius nomine in Creta, apud

THEATRI BOTANICI

quos vbiq; inter saxa, secus vias, & ad agrorū marginēs prouenit, Sephasatij pro Scordio promiscue vtuntur, monente Bello, & Pona in suo Baldore referente.

DE HORMINO.

CAPUT XXII.

Hotminum Syriaeum.

HORMINUM Syriaeum: planta est Sclareæ forma, caulis cubitu superantibus, quadrangularis, leuissime hirsutis, in alas diuisis: folijs inferioribus palmum longis, latis, subasperis, sinuosis; superioribus angustis, oblongis laevioribus: flores albi sunt, galericulati, florum Sclareæ forma: semen vasculis inclusum, paruum est & compressum, rubris costis donatum, cinereum, nigris lineis sine ordine conspersum, quod sub lingua ut Oeyni semen lentescit, & in odorum est. At planta, quæ facile ex semine nascitur, cum flores producit, odore quam Colus Louis gratiore est, & Oeynum non-

nihil emulatur. Huius semen Bisarmar nomine D. Bernhardus Palidanus, cum Paratium ex Syria anno 1578. rediisset, communicauit. Bifennas Camerarius in suo horto nominavit: at sunt qui Aman quoq; vocent.

HORMINUM angustifolium laciniatum: caule est quadrato, pedali, hirsuto, ratus ramoso: folijs paucis, non nihil hirsutis, pollicem lati, vncias tres longis, aliquando sinuolis, aliquando, potissimum inferioribus, in profundas laciniias diuisis: floribus albis, paruis, verticillatim caulem ambiectibus, spicam oblongam & inflexam efformantibus, quibus de cidentibus semen nigrum succedit. Hoc Monspessuli, folijs Scolopendriæ modo diuisis, legimus: at Helmstadio, Hermini Cretici albi nomine, D. Sigfridus misit.

HORMINUM minus album Betonicæ facie: ex radice lignosa, fibrosa, migrante, caulinus virus aliquando geminus, palmo minor, rotundus, villosum oritur: folijs est paucis, ad radicem rotundis, crassis, lamugino lis, crenatis & longis pediculis donatis: in caulinis medio bina, Betonicæ folijs amula, sed crassiora & breuiora, basi caulem ambiecta, & capitulo duo minima subiunctiuntur: flores sunt albi, Betonicæ forma velut in spica congesti: In montibus Pyrenæis Hispaniam versus, D. Burserus legit.

DE VERBASCUM.

CAPUT XXIII.

VERBASCUM folijs rotundis flore blattaria: caulis est cubitalibus, viridibus, rotundis, striatis, leuiter villosum, nec ramosis: folijs inferioribus oblongis, reliquis omnibus subrotundis, paruis, catilem basi sua alternatim amplexantibus, inferne incanis, superne nigricantibus, ad quorum effere singulorum exortum, duo minora adiiciuntur, ex quorum sinu pediculi, unus, duo, tres, ratus quatuor, prodeunt, quibus singulis, flos unicus, luteus, parvus, ex quinque folijs compositus insidet, cuius medio, stamina aliquot purpurea, quasi ex caliculo, ut in Blattaria, emergentia insident: huic vasculum, semen minutum, rotundum continens succedit. Hoc in horto Joh. Haintzmanni

Pharmacopæi nostri defuncti
crevit:

DE AETHIOPIDE.

CAPVT XXIV.

AETHIOPIS laciniato folio: hæc folijs est pedem longis, vncias quinq; vel sex latis, in acumen desinentibus, mollibus, alba lanugine pubescentibus, in multas lacinias profundas, acutas, easq; crenatas diuisis, per terram sparsis: caule quadrâculo, lanuginoso, in ramulos distributo: quem felia parua basi sua complectuntur: flores candidi, per interualla ordine digesti, Lamij floribus forma & magnitudine similes: semen rotundum, nigrum, geminum, in pericarpio continetur: ante plures annos in horto colimus.

DE SANICVLA MONTANA.

CAPVT XXV.

SANICVLA montana minor: radice est crassissimula, multis fibris capillaribus donata, & à latibus propagines agente, folijs per terram sparsis ex rotunditate oblongis per ambitum incisis, aliquantum hirsutis: inter quæ caulinuli (sæpius v-nus) semipalmares, etiam minores, rarius altiores, nullis, vel certe paucis pilis cincti, in summitate in exiguis ramulos diuisi: singulis ramis flosculi albi, quinquefolij, punctati, staminibus in medio insident: quibus capitulum, exiguo nigroque semine plenum, succedit. Variat: nam vel folia magna, subrotunda, vel parua & oblonga existunt: in Hel-

uetiorum alpibus prouenit. An apud Clusium, Saniculae montanæ alterius speciei secunda?

- II. **SANICVLA** alpina minima pilosa: plantula est duarum circiter vnciarum, radiculam habens exiguum, ramulos vnciales per terram sparsos, foliola brevia, angusta, incana, non nihil pilosa, plura, stellæ in modum disposita: flosculi sunt oblongi, lutei, pro ratione plantæ magni, qui singuli singulis pedicellis, minutiissimis, è fimbriato obtusiore calice prodeentes, insident. Hæc in summitate Ventosi montis & Pyrenæi reperitur.

DE DIGITALI.

CAPVT XXVI.

DIGITALIS angustifolia luteo paruo flore: huic folia sunt angusta, vnicam lata, binas ternas vero longa, vtraque parte virore splendentia: caulem habet simplicem, cubitalem, rectum, rotundum, lœuem, à medio sursum versus floribus compluribus ornatum, qui ab una caulis parte supra se inuenient dispositi, deorsum pendent, lutei, oblongi, concavi, forma Campanulam, vel Dactylotheçam referentes, ore diuiso, per margines hirsuto, staminibus intus luteis: quos vascula rotunda, in pilum desinentia, semen exiguum continentia, succedunt: hæc in monte Baldo prouenit, & an ad Ephemerum Dioscoridis referriri possit, considerandum.

LIBER SEPTIMVS.

DE LYSIMACHIA.

CAPUT I.

I. **L**YSIMACHIA hirsuta siliquosa paruo flore: haec duplex est; maior & minor. Maior caule est bicubitali, rotundo, hirsuto, concauo, in ramos brachiato: folijs oblongis, angustis, leuiter crenatis, hirsutis, lanugine incanis & mollibus: in summis virgis, siliqua, strictissimæ & longæ, quarum extremitatibus flores purpurei, parui & quadrisfolij insident: at in ipsis siliquis, semina exigua, subrufa, candida, lanugine implicita, continentur. Apud nos in arenosis ad Wieslam, æstate floret.

II. Minor, ex radice tenui, fibrosa, caulem vnum vel alterum, pedalem, lanuginosum protrudit, solaq; caulis, foliorum & siliquarum breuitate, à priore differt: quam & in Italia legimus.

III. **L**YSIMACHIA Chamænerion dicta alpina: ex radice fibrosa, caulinculi rotundi, superne albicantes, palmares, nonnunquam pedales exurgunt, folijs duplicitibus cincti: alijs Rorismarini forma, sed breuioribus & angustioribus, nullo ordine dispositis: alijs breuissimis, ijsque vel prædictis interieratis, vel ex eorum sinu prodeuntibus: caulincolu summis, flores, longis pedicellis subcæruleis, vel candicantibus insidet, elegantes, purpurocærulei; vel albo cærulei, quadrisfolij, satis magni, quibus foliola quatuor brevia & viridia, subiuncti, & ex eorum medio stamina aliquot exurgunt: siliqua longæ, angustæ; semen minutum cum lanagine continentis, succedunt. In alpibus Heluetiorum prouenit.

DE VERONICA.

CAPUT II.

VERONICA alpina bellidis folio hirsuta: radice est per terram transuersim repente, fibris

oblongis nigritantibus donata: caulinculo semipalmari, vel paulo altiore, tenui, hirsuto, duro, flexili, reclinato: cuius folia ad radicem plura, Bellidis cæruleæ folijs forma respondent, parua, subrotunda, atrouirentia, hirsuta & crassæ, in caulinculo pauca, binis ex opposito sitis: caulincolorum summittibus flosculi aliquot cærulei, quasi in umbella, ex paruis hirsutis caliculis prodeentes, quaternis, quinque foliolis & staminulis binis cum stylo compo- siti, insident: semen vero in vasculis breuibus compressis, ex medio veluti vmbone stylo prodeunte, continetur; Hanc in Heluetiorum alpibus reperi- mus.

Eandem, sed minorem, sine nomine, F. Greg. de Regio Capuccinus, ex montibus Tyrolensisibus, vt & D. Burscrus maiorem, ex Pyrenæis, misit.

DE TEVCARIO.

CAPUT III.

TEVCRIVM alpinum inodorum magno flore: radice alba, oblonga & capillacea, per terræ superficiem repit: caulincolos aliquot habet, lignos, rufescentes, hirsutos, nonnunquam in alas diuisos, semipalmares & in terram reclinatos, folijs subrotundis, paruis, quorum maximum ne mini- mi diti vnguem adæquat, hirsutis: rugosis, & crenatis, folijs salviæ sylvestris superioribus forma re- spondentibus, cinctos: in caulincolorum summittibus, flores quasi in spicam congesti, qui magni, purpuro cærulei, galericulati: semeni non vidimus. Ex monte maiore S. Bernhardi, & Augusta valle Heluetiorum, D. Burscrus attulit..

Chamædrys spinosa.

DE CHAMÆDRY.

CAPUT IV.

CHAMÆDRYS spinosa: planta est palmaris & scissimæ palmaris, rarissime cubitalis, molli lanagine incana & hirsuta: caulinis quadratis, geniculatis, virgultis hincinde sparsis: folijs oblongis, subrotundis, aliquibus laciniatis, at plerisq; leuiter ferratis; summis tamen integris: flores ex caliculis lanuginosis, Chamædryos forma, ex flavo rufescentes, ex foliorum alis prodeunt, vnde & aculei bini, aliquando plures, modo breviores, modo longiores, exurgunt: aliquando ex geniculis vnum virgulum prodit, cuius summata spina subtilissima insidet: semen rotundum, subnigrum, caliculis inclusum, floribus succedit. Patauio ex horto Ben-

biano accepimus, in Phytopinace & Matthiolo descriptissimus.

II. CHAMÆDRYS Austriaca folijs tenuissimelaciinitatis: caule est lignoso, rotundo, hispido, pedali, in ramos brachiato, folijs nonnihil pilosis & rigidiusculis, in angustas laciniias diuisis: floribus subcæruleis, in spica oblonga dispositis, quos capitula subrotunda, bifida, semen minutissimum cōceptacula, sequuntur. Ex Austria D. Agerius attulit.

III. CHAMÆDRYS Hispanica, folijs tenuissime diuisis: hæc caule est priore multo teneriore, rotundo, leuiter piloso, geniculis pluribus distincto: folijs breuioribus angustiusque diuisis, & ad singula caulis genicula, iunctis, at caulinus in tenuissimum & pariorum foliorum quasi cespitem absuntur, & ad summum geniculum, in duos pedicellos triunciales, folijs nudos, diuiditur: quibus flosculi parui, stylo oblongo donati, insident: plura non licet: ex Hispania D. Albinus attulit.

IV. CHAMÆDRYS alpina minima hirsuta: ex radicula capillacea, ramulus tenuissimus (modo bini ternive) duarum triumve ad summum vnciarum, prodit: foliola ad radicem exigua, subrotunda, hirsuta, crenata & crassiuscula, in ramulis nulla, qui in pedicellos absuntur, hiq; singuli flosculum cætuleum sustinent: ex cuius medio stylus muscae proboscidi fere similis, prominet: vascula exigua plana & compressa, vt in Chamædry sylvestri, floribus succedunt. In iugis alpium Heluetiarum & Tyrolensium, vt & Baldi summitatibus reperitur.

V. CHAMÆDRYS spuria minor angustifolia: hæc radice est nigricante, lignosa & fibrola: ramulis plurimis in terram reflexis, palmaribus, rotundis, rufescientibus, nonnihil pilosis, rigidis, duris, & in ramulos plures subdiuisis: folijs ad radicem nonnumquam oblongis, latiusculis, obtusis minime crenatis: reliquis vero ad caulinulos, brevibus, angustis, crenatis & in apicem desinentibus: flores habet copiosos, in spica oblonga dispositos, modo pallide cæruleos, modo carneos, quadrifoliis, staminulis & stylo donatos: quibus vt sylvestri, semen minutum in paruis theis succedit. Estate floret in agris nostris siccioribus & incultis, copiose circa Balneum Bruglingen occurrit.

DE ALSINE.

CAPUT V.

I. **A**LSINE palustris minor serpillifolia: radiculā habet paruam, capillarem, caulinum nodosum reflexum: à quo fibræ exiguae vt in Serpillo prodeunt, terrefiguntur: hic in caulinis plures, oblongos, repentes, diuisus, folijs Serpilli forma, sed multo minoribus, & quidem binis contrario situ vestiuntur: foliorum alis parui flosculi insidēt, quibus vasculum vtrinque vnum, eo quo in Glauemodo, semen minutum continens, succedit. Hæc locis palustribus prouenit.

II. **A**LSINE palustris minor folio oblongo: & hæc radice est tenui, oblonga, capillaceis fibris praedita, caulinis frequentibus, tenuibus, humifusis, & subinde ad internodia fibris sese firmantibus: folijs oblongis, angustis, pallidis, binis ex aduerso nascētibus: flosculis paruis, racemimodo iunctis & tenuissimis pedicellis insidentibus, quibus semē minutum succedit. Hanc Portulacæ aquatice nomine D. Sigfridus Helmstadio misit.

III. **A**LSINE alpina glabra: ex radice albida, oblonga, fibris capillata, cauleū plures, iisque palmares, tenues, læues, rotundi & geniculati, in ramulos aliquot, hique in alios diuisi, prodeunt: qui folijs pallide virentibus, Liniforma, sed brevioribus & acutis, binis ex aduerso sitis, cinguntur: flores plures albi, staminibus aliquot donati, pedicellis insidentes, ex caliculis prodeunt, capitulis minuto semine refertis, succendentibus. Hæc locis saxosis humidis gaudet, q̄ copiose circa balneū Stutzbergēse in Marchionatu superiorē obseruauimus: verum ex Rhetorum alpibus monte Spiegel, radice lignosiore, totaque planta omnibus partibus minore & semipalmari, habemus.

IV. **A**LSINE alpina iunceo folio: planta est ad palmi altitudinem accedens, cuius caulinulus statim à radice in duos, hiisque in alios ramulos breuiores diuiduntur, inter quos unus vel alter semipalmatis, exurgit, in summitate florū unū sustinens, velis uno altero ve pediculo donatur, & cuilibet unus, isque albus, quinquefolius, satis magnus, ex calice prodiens, insidet: folijs est capillaceis, viridibus, rigidis & inordinate dispositis. Hæc Julio florens, in Heluetici & Genevensium montibus reperiatur.

V. **A**LSINE minor Androsaces alterius Matthiolii facie: radiculam habet oblongam, tenuem, rufescētem, circa quam foliola multa per terram sparsa, parua, oblonga, oris crenatis, inter quae caulinis plures, nudi, non nihil pilosi, inæquales, duas, tres, etiam quatuor vncias alti, summo festigio quasi ymbella, ex octo, decem, duodecim pedicellis cōposita, insidet: quem singuli flosculum paruum album ex pericarpio prodeunt, sustinent. In arenosis prouenit, prope pagum Warfensi quarto ab urbe Heriboli miliari, D. Burlerus, collegit.

VI. **A**LSINE verna Androsaces capitulis: plantula est subhirsuta vnciarum trium, ad cuius radiculam simplicem & breuem, foliola Bursæ pastoris minimæ loculo oblongo, dictæ, similiima, orbiculatim per terram sparsa sunt: ramulos habet tenuissimos, biunciales, nudos, reflexos, circa quorum medium quasi corolla quinq; minutissimorum foliorum, vnde pedicelli quaterni, aut plures emergunt, & singuli caliculum exiguum, quinq; apicibus donatum, è cuius meditullo flosculus parvus albus emergit: hæc planicie Northusanæ alumna, D. Furero monente.

VII. **A**LSINE alpina minima glabra: plantula est flosculis elegantissimis placens, ex cuius radice rufescente, in fibras oblongas abeunte caulinis plures in terram reclinati, foliolis multis prioribus similibus, sed glabris vestiti, prodeunt, ex quibus pedicelli vnciales, rarius triunciales, nudis effunduntur, qui in summo in duos, tres, & plures petiolas diuiduntur, & singuli flosculum elegantem, stellatum, quadrifolium, punctulatis insignitum, album vel etiam purpurascētem, ex caliculo emergentem, sustinent. In Heluetiorum montib. vt monte Fracto & ad Thermas Fabrias, æstate florens, reperitur.

VIII. **A**LSINE nodosa Germanica: ad radicem fibrosam, albam, folia plura, oblongi scula; pilo tenuiora & viridia, aliquando velut cespitem constituentia: caulinis tenuissimi sunt, glabri, modo erecti, modo reclinati: aliquando palmares, non nunquam vix duarum, triumve vnciarum, geniculati, vel nodosi: ad quemlibet nodum, foliola exigua, vnde & ramuli prodeunt, in quorum summatis flosculi plures, albi, quinquefolij, ab alijs quinquefoliolis viridibus sustentati, singuli singulis pedicellis insident. Hæc cum in arenosis proueniat, ab aliquibus Arenaria vocatur, quo nomine etiam ex Scotia, D. Cargillus: ex Lusatia, sine nomine, D. Francus misit.

IX. AL SINE Spergula facie, siue Spergula minor subcæruleo flosculo: radice nititur oblonga, simplici, parum capillata & albicante: caulinis est multis, vncias tres quatuorve longis, in terram reflexis, geniculatis: geniculis singulis, bina foliola brevia, incana, lata basi vndiq; cingentia, adponuntur: ex quorum sinu folia alia oblonga, angusta, viridia, incerto numero prodeunt, vt & pedicelli, quibus singulis, singuli flores subcærulei, vel purpurocærulei, aliquando striati, insident: quibus, vt in Spergula, vascula orbiculata minutum semen continentia, succedunt. Apud nos ad semitas reperit, maxime inter nouam domum & arcem Ottingen.

DE ANAGALLIDE.

CAPVT VI.

ANAGALLIS aquatica angustifolia scutellata: radicem habet rufam, per terram repente & fibrosam: caule's cubitales, striatos, lœues, geniculatos: folia ad singula genicula temper bina, pediculis carentia, situ aduerso sita, angustissima, acuminata, duas tresve vncias lata: ex foliorum pene omnium sinu, pediculi prodeunt palmares, etiam breuiores, sursum spectantes & capreolorum modo se intorquentes, quibus utriq; pedicelli, alijs absq; ordine adpositi; qui flosculos partus Alsine forma trifolios ex albo purpurascentes sustinent: his theca siue scutellæ geminæ, ex quarum medio filamentum prodit, semen continentia, succedunt. In locis paludosis & fossulis Heluetiaæ, Lusatiaæ: sic circa Francofurtum ad Oderam, Viennam quoq; reperitur...

DE ECHIO.

CAPVT VII.

I. ECHIVM Hispanicum flore calcari donato: radicem habet lignosam, fibrosam, cortice ad-

rufum vergente tectam, à qua caulinis plures, alii palmares, alii breuiores, rotundi, nonnihil villoso humum versus reclinati prodeunt, qui foliis ratiobus, breibus Veronicae alpinæ similib. crassiculis & asperiusculis cinguntur: flores in caulinorum suminis cœrulei, oblongi, caui, calcare vt Linaria donati ex hirsuto breuiq; calice prodeentes, ex uno folio compositi, at in summitate in lacinias quaternas diuisi, quibus delapsis in conceptaculis semen oblongiusculum, durum, rugosum, vt in Echio vulgari, succedit. Hoc in Granadæ montibus, D. Albinus collegit.

II. ECHIVM S. orpioides minus flosculis luteis: hoc caulinis est tenuibus, reflexis, hirsutis & semipalmaribus, foliis paucis & quidem inferiorib. oblongis, longoq; pediculo donatis, pilosis: caulinorum fastigia, vna cum florum rudimentis, caudæ scorpionum instar recurvantur, hisq; sensim se se explicantibus: flosculi exigui, lutei, aureive, quinquefolii, sese offerunt. Monspelii in muris humidishorti Dei, D. Burserus legit.

DE CYNOGLOSSO.

CAPVT VIII.

CYNOGLOSSVM semperuirens: caulem habet in e quallem, striatum, leui hirsutie asperum, cauum, cubitoq; altiore: folia, quæ non incana, sed semp atrouientia, acuminata, palmù longa, vnicā vel fœsi quiciam lata, parte superna lœvia, inferiore aspera, neruo satis crasso, per longitudinē æqualiter de lato, basi caulem ambiunt: & ex eorum alis, ramis palmares, et longiores exurgunt, quoru summum fastigium Heliotropii maioris instar reflectitur & sustinet flores, forma vulgaris similes, sed minores & rubentes, staminulis donatos: quibus lappulae vulgaris similes, semen, ex quo deciduo se propagat, continentia, succedunt. Tota planta canitie siue albedine & odore graui (que in vulgari) destituitur: Aprili & Maio floret: in montibus umbrosis Alsatiæ Lotharingiam versus, vt circa Rapperswilam & circa Masmunster frater p.m. Ioh. Bauthinus reperit, in hortum Montembeldiadicum ante annos 26. transtulit.

Consolida media alpina.

DE CONSOLID A MEDIA.

CAPUT X.

CONSOLID A media alpina: radice est fibrosa, caule pedali, quadrato, striato, leuiter hirsuto, inani: foliis paucis, oblongis, longoque pediculo donatis, angustis, crassis, asperis, per ambitum crenatis, binis caulem ambientibus, & ex aduerso respondentibus: flores cærulei veluti in spica, caulis summo insident: in Baldo monte Italiæ reperitur.

DE BELLIDE.

CAPUT XI.

I. **B**ELLIS alpina maior rigido folio: ex radice nigra, repente, ab una parte fibras spargente, & lignosa, caulis rotundus, striatus, cubito altior exurgit, circa quem folia pediculis carentia, quinque vel sex vncias longa, vix vnciam lata, rigida, partim obtusa, partim ex rotunditate acuminata, per circumferentiam profunde crenata; nulloq; ordine disposita; in caulis summo flos vnicus, Bellidis vulgaris maioris flore maior, medio luteus, folijs albis discum cingentibus, cui semen oblongum vt in vulgari, succedit: in monte Baldo prouenit.

II. **B**ELLIS alpina minor: ex radice cauliculus unus, vel alter, laevis, semipalmaris in curuus prodit, quem cingunt folia rigidiuscula, angusta, breuia,

per

Bellis montana maior folio acuto.

per ambitum profundis & asperiusculis crenis do-
nata: caulinculo summo, flos vnicus, magnus, disco
luteo, aliquando purpurascente, folijs albis multis
cincto, insidet. In alpibus Heluetiorum prouenit,
vt in Valesia supra Gemme, & supra Thermas Fa-
barias: aliquando tota plantula, vix vncias duas,
superat.

III. *BELLIS montana* maior folio acuto: hæc
caulinculo est Bellide prima breuiore, folijs breuio-
ribus, duplo triplove angustioribus, leuius crena-
tis nec rigidis, in acumen exquisitum desinentibus
flore primæ simili, sed minore: in montibus Euga-
neis collecta.

IV. *BELLIS montana* folio obtuso crenato, radi-
cem habet lignosam, fibrosam, caulem unum, te-
nuem lœuem & pedalem, folia angusta, longissi-
mis pediculis donata, per marginem crenata, ob-
tusa, in tres apices desinentia: in caulis summo flos

vnicus, paruus, disco luteo & foliolis albis eum
cingentibus: Monspessuli versus Vigan.

V. *Bellis maritima* folijs Agerati: plantula est
palmo minor, ad cuius radice in paruam, albam,
cauliculus pilis leuissimis aspersus, in binosternos-
ve tenuissimos ramulos dividitur, quorum vnu
sex, alijs tres vncias non excedunt, ad quorum par-
tem inferiorem pauca & parua foliola, Agerati fo-
liorum instar, per margines crenata, superiore &
maiore cauliculorum parte folijs carente; singulis
vnicum florem, qui paruus, disco viridi, foliolis al-
bis ultra viginti cincto, sustinentibus. Hæc copiose
in insulis Srechadibus in arenosis prouenit, vnde
D. Burserus attulit.

BELLIS spinosa duplex est: alia folio Agerati, q̄
Lobelius in parte secunda aduersariorum descri-
psit: alia forma Bellidis cæruleæ, cuius descriptio-
nem subijcimus.

VI. *BELLIS* spinosa flore globoso: hæc tota fere
facie Bellidem cæruleam, Globulariam dictam re-
fert, cuius ad radicem folia plura sunt, parua, rigi-
da, crenata, & cuilibet crenæ aculeus insidet: cau-
liculo est palmaris atrourente, quem folia oblonga,
angusta, non crenata, sed in aculeum abeuntia,
inordinate basi sua vestiunt, cuius summitatâ capi-
tulum rotundum, cæruleum, Globulariæ capitulo
maius, multis flosculis vt in succisa hirsutum: hanc
copiose, pluribus simul cespitem constituentibus,
in Granadæ montibus, D. Albinus obseruauit.

VII. *BELLIS* hortensis pediculo folioto: hæc à
communi hortensi in eo tantum differt, quod pe-
diculus, qui leuiter hirsutus, foliolis oblongis,
subrotundis, duobus, aut tribus longe distantibus,
cingatur, & flori folia quinque subijciantur: in
hortis reperitur.

• §(:) § •
•

Q

DE

THEATRI BOTANICI

*Gnaphalium roseum.**Gnaphalium roseum hortense.*

DE GNAPHALIO.

CAPUT. XII.

I. *Gnaphalium roseum*: plantula est exigua, tomentosa, incana, vix vnciam superans: radicula simplici, capillacea, rufescente, caulinculo semunciali, paruis tomentosis & congregatis foliis donato, flosculo roseo, disco flavescente. Monspessulii ad pedem montis Cetij, & Massiliae in saxosis reperitur.

II. *Gnaphalium roseum hortense*: ex semine minuto, in horto prouenit planta tota incana, tomento molli, radice tenui, capillacea, quatuor vnicarum, ex qua aliquando plures, quandoque pauciores ramuli triunciales, reclinati, foliis subrotundis cincti, quorum summitatibus flos rosa modo expansus, disco luteo, etiam aureo, foliolis: ut in ramulis vndique sustentatus, eleganti spectaculo insidet.

—
S(?)S—
—

Helichryson Orientale.

DE HELICHRYSO.

CAPVT XIII.

HElichryson Orientale: caule est rotundo, lanuginoso, pedali, folijs oblongis, angustis, lanuginosis & obtomentum crassis & incanis, ijsque ad radicem oblongam, nigricante cortice testam, pluribus: caulis in summo in plures pediculos vnciales, incanos diuiditur: quibus singulis flos rotundus, rarius oblongus, quasi ex plurimis squamis compositus, quintuplo quam in vulgari, quæ Stachas citrina dicitur, maior, flauus & splendens. An hæc Chrysocome Dioscoridis l. 4. c. 55. & Plin. lib. 21. c. 5. Chrysites, nostro enim corymbi aurifullore splendent: quod Comæ aureæ primum, dein ex Creta ab Honorio Belli, Elichrysi Orientalis nomine, accepimus. Simile, sed caule cubitali, fo-

Helichryso syl. similis.

lijisque latioribus, minusque lanuginosis, umbella multo latiore floribusq; minoribus & pallidioribus, Helichrysi Cretici appellatione, ex horto nobiliss. Contarenii habemus.

HELICHRYSO sylvestri flore oblongo similis: caule est sesquipalmati, rotundo, lanugine candissima vestito, in ramulos aliquot inæquales, palmo breuiores brachiato: folijs Stachadi citrinæ alterius in odoræ similibus, latioribus tamen, aliisque leuiter sinuatibus, sesquiuncialibus, inferne incanis & tomentosis, superne virentibus: ramuli in pediculostenues, nudos, vncias quatuor longos, abeunt, quorum summitatibus capitulum vicinum, squamosum, cum flore insidet, qui in papum breuem, vt in Elichryso sylvestri angustifolio,abit. In montibus Italiæ prope Terracinum, prouenit.

THEATRI BOTANICI

DE CONYZA.

CAPUT XIV.

I. **C**ONYZA cærulea alpina maior: hæc ex radice lignosa, rufescente, caulem crassum, pilis asperum, palmarem, mox in ternos ramulos, & horum aliqui in pediculos diuisum, protrudit: circa quem folia pauca, hirsuta & aspera, crassa, vncias tres, quatuorve longa, vncia angustiora, neruis aliquot distincta: singulis pediculis flos vnicus, cæruleus, Conyzæ cæruleæ vulgari similis, & similiter in pappum euanscens: hæc in monte S. Bernhardi prouenit.

II. **C**ONYZA cærulea alpina minor: plantula est semipalmaris, aliquando minor, lauis, rarus, non nihil pilosa, radice nigrante, fibrosa, cauliculo rotundo, tenui, vnicum florem cæruleum, illius quidem flori forma similem, sed triplo minorem, multis apicibus donatum, & in pappum abeunt: e, sustinente: foliola habet ad radicem plura, angusta, triuncialia, pediculis donata, pallide virentia; ad quæ caulem basi sua cingunt, breuiora sunt: hæc in monte Gotthardo reperitur.

III. **C**ONYZA aquatica Asteris flore aureo: caule est cubitali, rotundo, hirsuto, geniculato, in plures ramos brachiato, qui folijs tres, quatuorve vncias

longis, semunciam latis, villosis, per marginem & hispidis, & crenis rigidioribus exasperatis, cingitur: flores magni Asteris forma, aurei, singulis singulis pediculis insident, discum enim aureum folia plurima, & angustissima aurei coloris cingut, at aliorum more in pappum auolant. Hanc in Vallesia prope Sedunum ad aquas, D. Burserus legit: non tamen Conyza palustris serratifolia, quam alij consolidam palustrem vocant, censenda est.

DE ASTERE.

CAPUT XV.

ASTER hirsutus Austriacus cæruleo magno flore: caule est rotundo, hirsutie aspero, pedali, in vnum alterum veram brachiato, folijs latis, subrotundis, per marginem non nihil exasperatis & in apicem rigidiorem desinentibus, rigidis, crassis, hirsutie leui exasperatis & scabris, cincto: cuius summo flos magnus insidet, eiusq; orbem pallidum, folia multa, tenuia, oblonga, pallide cærulea, ambiunt, qui maturus similiter in pappum abit. Hic licet in Austria circa Cremsam reperiatur, attamen cum Astere montano cæruleo magno flore, quietam in Austriacarum alpium iugis (imo & Helvetiarum, vt in Iura) oritur, confundinon debet.

DE VER-

Verbenanodiflora.

DE VERBENA.

CAPVT XVI.

VERBENA nodiflora: ex radice tenui, fibris capillata; caulis tenuis, quadratus, geniculatus, glaber, in terram reflexus & sesquipalmaris, prodit, quem folia, ad geniculum bina aduerso situ, vngue non multum longiora, per extremum crenata & acuminata, cingunt: ex quolibet pene geniculo, & ramulus folijs aliquot cinctus, & pedicellus nudus, duastresve vncias longus, exurgit: hicq; capitulum subrotundum squamatum sustinet, vnde flosculi Verbenæ vulgari similes exeunt, semenq; paruum, vt in vulgari, succedit. Hanc Neapoli vna cum semine, ab Imperato accepimus.

DE SCABIOSA.

CAPVT XVII.

SCABIOSA peregrina rubra: ex radice annua, caulis bicubitalis, ramosus, parte inferiore leuiter hirsutus exurgit: folia tenuia, ad radicem Rapa forma laciniata, subrotunda, longis pediculis subhirsutis donata, & per ambitum ferrata, ad ramulos superiores, oblonga, angusta & integra; pediculis pedalibus & palmatibus laevis & maiore parte nudis, & quidem singulis flos unicus atrorubens, Scabiosæ globulariæ maioris forma, oblongis filamentis puncto albo notatis, donatus, suavis odoris, insidet: huic capitulum oblongum, rufum, oblongis filamentis, vt in Caryophyllata vulgari exasperatum, & semen stellatum succedit. Hæc ex semine Scabiosæ Hispanicæ rubræ nomine missa (vt in Phytopinace monuimus) æstate in horto floruit: & à Clusio Scabiosa Indica nominatur.

Hanc, sed folijs in tenuiores laciniias dissectis, floreq; minore & nigro, ex horto Patauino, D. Peckius, nomine Scabiosæ nigrae odore Zibethi, attulit.

SCABIOSA folio Sinapi sylvestris: caule est cubitali, striato, in ramis palmo logiores brachiatu, qui ex foliorum alis, vbi pili paucissimi, prodeunt: folijs glabris, forma Sinapi sylvestris modo, ad neruum vlique laciniatis, & sparsim crenatis, inferiorib. subrotundis: flores rubentes, mediae magnitudinis, & singuli, cauliculorum summis insident. Neapol. ex horto Imperati habemus.

Q. 3

III. Sec-

THEATRI BOTANICI

Scabiosa prolifera.

III. SCABIOSA prolifera folijs Gingidij: Scabiosa prolifera duplex est: altera folijs in latiores lacinias diuisis à Lobelio & Clusio proposita; cuius figura addita, de qua sermo non est. Altera folijs est tenuius incisis, ad modum foliorū Gingidij, quod Visnaga dicitur: quæ caule est cubitali, viridi, striato, geniculato, folia vtrinq; ad geniculum triun-

ciali, ex quorum alis ramuli aliquot trium quatuorve vnciarum, exurgunt: at maior caulis pars, nudus & non nihil asper est, cuius summo, flos purpuro cœruleus insidet, & ad huius latera plures caulinuli modo vnciales, modo palmarces & glabri, minores quidem in orbem funduntur, at maiores florem superantes eriguntur, singulis flosculum eiusdem coloris, ex filamentis compositum, sustinentibus, quibus folia fœniculacea subiiciuntur: semina aliorum modo succedunt. Vtramque D. Doldius Norinberga misit: illa tamen, Patauij inter dumeta, circa Thermas D. Virginis, etiam obseruata.

IV. SCABIOSA montana dentis leonis folio: caule est sesquipedali, viridi, rotundo, striato, lœvi & cauo, superiore parte nudo: folijs latiore basi caulem amplexantibus, paucis, lœuibus, crassis, inferioribus obtusis, & parum crenatis, superioribus ad modum foliorum dentis leonis, in binasternave lacinias diuisis & acuminatis, per oras crenatis, vncias sex longis, & duas circa folij medium latis, per quod neruus excurrit: caulis summum, quem duo folia, fere, in Dipsaco complectuntur, flores aliquot subcœrulei, pedicellis hirsutis, inæqualibus insidentes, exornant. Hæc Monspeßuli, in monte Calcaris reperitur.

V. SCABIOSA stellata minima: plantula est, trium quatuorve vnciarum, leui hirsutie cancellens, radicula simplici, caulinulo vt & folijs biuncialibus, angustis, in paruas & profundas lacinias diuisis: caulinuli summo, capitulum rotundum, ex caliculis paleaceis compositum, insidet, flores subcœruleos, paruos continens, quibus exiccatis in caliculorum medio stella parua conspicitur, à qua filamenta capillacea, oblonga, rufa, quinque numero extra caulinulum producuntur. Hanc in Provincia locis incultis obseruauimus, & à Scabiosa minore Hispanica Clusij: quam in litore Veneto notauimus, diuersam facimus.

Scabiosa argentea angustifolia.

VI. SCABIOSA argentea angustifolia: ex radice lignosa, caules bini, terni, sesquipalmares, rotundi, incani, parum reflexi, exurgunt: circa radicem folia quatuor aut quinque vnicarum longa, angusta, graminea, albicantia, & argenti colorem referentia, inordinate disposita, in superna caulis parte nulla: caulis vnicum discum orbiculatum planum, molli lanugine incanum sustinet, qui plures flores cæruleos, vel pallidos, aliarum forma continet: quibus caulinis membranacei, etiam stellati cum staminibus, sed quam in priore brevioribus, semen continentis, succedunt. In monte Sumanus prope Vicentiam prævenit.

DE IACEA,

CAPUT XVIII.

I. IACEA nigra angustifolia, vel Lithospermia arvensis, folijs: radice est nigricante, in fibras aliquot diuisa, caule pedali, rarius cubitali, rotundo, aspero, in alas inæquales diuiso: quem folia incana, angusta, brevia, rigidiuscula & aspera; Anchusæ siue Lithospermia arvensis similia, alternatim sua basi cingunt: caulinorum summis capitulū squamatum, & non nihil asperum, aliarum lacearum forma, sed minus, infidet, ex quo flos multis exiguis, oblongis foliolis, pallide rubentibus, vel ex purpura candieantibus, prodit, cui semen exiguū, nigrum succedit. Hanc passim Monspellii & Patavii obseruauimus.

2. Huic & altera similis, sed caule molli tomento vestito, & folijs incanis, mollibus & longioribus.

II. IACEA integrifolia humilis; hæc caulinis est pedalibus, rotundis, alba lanugine hispidis & terram versus reflexis: folijs vnciam latis, duas longis, nec laciniatis; nec crenatis, sed integris, lanagine, præfertim per marginem, pubescentibus & subasperis, basi sua caulinum ambientibus; in cuius summo, capitulum ex multis squamis imbricatim dispositis, constans: ex quo flos Iaceæ vulgari similis, subpurpurascens, ex foliolis oblongis, in filamenta aliquot diuisis, compositus, prodit. In Austria ad S. Hippolytum prouenit, vnde Iaceæ Austriacæ repensis nomine, D. Burserus misit.

III. IACEA capite longis aculeis spinoso: tota planta subincana, brevibus & rigidulis pilis hirsuta: radicem habet fibris crassioribus implexam, fragilem, candidam, sed membrana subfuscata: caulem cubito altiore, rotundum, incanum, asperum, in ramulos inæquales diuisum: folia prima & tenella, pilis densioribus, albidoibus, mollioribusq; stipantur, reliqua vero oblonga, vncias duas lata, crassa, rigida, per ambitum profundius crenata, nonnunquam ad pediculum laciniata, per quæ fibræ crassiores albæ, transcurunt: caulis summatis, capitulum squamosum ex pluribus squamis, etiam triginta numero compositum, & in conum pinæ æmulum compactum, infidet, quarum apices in spinas oblongas, rectas, subflavas & rigidas definiunt, & squamarum ora, firmis pilis albentibus, tanquam

tanquam setis vndiq; circumdata sunt: inter quas flos multis folijs oblongis, laciniatis & candicantibus emergit, cui semen Cnico simile, sed vulgari maius, succedit. Hæc à lacea montana echinato capite Clusij diuersa est, & à D. Doldio missa fuit.

IV. IACEA laciniata Sonchi folio, siue lacea latifolia purpurea capitulo spinoso: radice est recta, fragili, fibrofa, membrana subfusca tecta, & si plures caules protrudat, brachiata, sapore subausteriusculo, ex insipido ad amariusculum tendet: caulis ut plurimum rectus, hirsutus, breuibus, densisq; villis seu lanagine, potissimum parte inferiore, refertus, qui ob capitulorum grauitatem, humum versus reflegetur, & in summo in aliquot ramiculos diuiditur. Folia primum prodeuntia variant, sunt enim rotunda, oblongo pediculo donata, dein magis magisq; sinuata, tandem vero in laciniatas (quæ ad exortum inferiorum minora sunt) inæqua es diuiduntur: sunt etiam rigida & dura, adeo ut complicata cum quodam pene crepitu frangatur, breuissima & duriuscula lanagine, potissimum superiota & ad exortum, tecta. Cauliculorum summis capitula spinosa, ex squamis compacta, initio viridia, mox ad apicem purpurascens, insident: ex squamis spinæ septem pulchro ordine, stellam dimidiatam referentes, exeunt, quarum media cæteris latior & longior, in minuto capitulo rubens, paulo post vero pallens. Flos ex capitulo tarde prærumpit, qui elegantis purpuræ & inodorus, cuius foliola fistulæ sunt oblongæ, superius amplio & laciniato rectu præditæ, inferius angustæ, quæ ad exortum coloris albi, sed paulatim versus fastigium in rubrum sese mutante: omnes autem stamina clauata sustinent, clava ex purpureo seu violaceo prorsus nigricante, in summo alba puncta habente, & staminum pediculis, vbi ex fistula prorumpunt albis existentibus. Semen, Cyani semen refert, oblongum, angustum, & cinereum est. Hanc Centaurii marini nomine, D. Doldius misit.

Eandem sed palmo minorem, foliis paruis, rigidis, parum laciniatis, & per marginem crenis rigidis exasperatis, Cyani marini nomine, à D. Neudorffero ex Italia habemus.

V. IACEA montana incana aspera capitulis hispidis: radice est lignosa, in longas fibras diuisa & rufescente: caulinculo palmari, rotundo, lanuginoso: foliis asperis, ad radicem pluribus, incanis, hispidis, parum laciniatis, angustis, vncias quatuor longis, reliquis vero, in profundas & rigidas cre-

Iacea montana candidissima.

nas diuisis, basiq; sua caulem amplexantibus, qui aliquando in ramiculos diuidetur, quorum singuli capitulum paruum, ex squamis hispidis compositum, sustinent, earum enim cuspides exterius reflexæ, in tenuissima filamenta delinunt: flores vulgaris similes, sed multo minores. Monspellii in monte Calcaris prouenit.

VI. IACEA montana incana laciniata capitulo hispido: ex radice caulinco palmo maior, rotundus, mollia lanagine canescens, exurgit, circa quem folia pediculis oblongis incanis donata, laciniata & subrotunda, tactuq; mollia: capitulum paruum & priori simile, eodemq; in loco proueniens.

VII. IACEA montana candidissima Stæbe foliis: hæc ex radice crassa lignosa, caulem profert palmarem, nonnūquam cubitalem, angulosum, striatum, molli & incana lanagine vestitum: folia habet ad radicem multa per terram sparsa, palmaria, lata,

lata, Stæbes instar laciniata, molli lanugine incana & superiora molli tomento, quasi farina aspersa, mollia & alba sunt: cauliculis summis flores singuli Iaceæ vulgari similes insident, q ex capitulis squarroso prodeunt: in montib. prope Capuanum prouenit.

VIII. IACEA tomentosa capitulo spinoso: tota planta, quasi farina aspersa floret, albescit, & à radice, caulis pede minor, statim in alas plures diuisus, exurgit: folia habet brevia, angusta, in petiola tria, quina, septena, subrotunda diuisa: cauliculis, capitula parua, ex squamis multis in aculeos acutos & rufescentes abeuntibus, composita: flos non fuit conspicetus: in Murena Hispaniæ, D. Albinus legit.

IX. IACEA Babylonica: ex horto clariss. Contareni, hoc nomine folium accepimus, quod primo intuitu Acanthium aliquod referre videtur: hoc longitudine cubitum æquat: in medio, latitudine palmum superat, non nihil incanum, tactu asperum, cuius tota circumferentia veluti minimis aculeis exasperatur: ad exortum laciniias acutas trium quadroru[m] vnciarum longas, obtinet: hinc ex rotunditate sensim angustatur & in apicem abit, cuius summo breuissimus aculeus insidet: per ipsius medium, costa elevata, non nihil hispida fertur, aqua plures nerui in latera excurrunt. Plura non licet.

TRAGOPOGON.

CAPVT XIX.

I. TRAGOPOGON folio sinuato: radice est oblonga, lacteo succo manante, caule gracili, striato, pedalis altitudinis, raris folijs alternatim septo, quæ oblonga, non multum palmo breuiora, at angusta, sinibus brevioribus, & quasi serratis exasperata, pallideq; virentia: caulis summo flos insidet pallide luteus, magnus, Tragopogo vulgari similis, ex calice magno apicibus acutis donato prodiens, quo marcido, semen oblongum, in materia villosa alba latitans, succedit: Monspessulū legim⁹.

II. TRAGOPOGON tenuissime laciniatum: radice est oblonga, crassiuscula, fibris carente, rufescente & lacte turgente: ad quam folia plura oblonga, angustissima, acuminata, & in plures angustissimas laciniias diuisa: caule est cubito non multum breuiore, rotundo, laevi, striato, non nihil folioso, in alas brachiato: singulis flos unus, magnus & pallidus insidet, cui semen oblongum, scabrum, crista

pilosa in summo p[re]dictum & calici oblongo inclusum, succedit. Et hoc Monspessuli obseruauimus.

PERFOLIATA.

CAPVT XX.

I. PERFOLIATA alpina latifolia minor: radice est vnicā, rufescente, paucissimis fibrīs capillata: cuius caulis gracilis, teres, glaber, cauus, cubito altior, in ramulos, quasi in umbella dispositos distribuitur, quem folia glabra, venosa, sesquiunciam lata, Vaccariae folijs similia basi lata medium amplectuntur: in cauliculorum fastigij vmbellæ, una cum foliolis exiguis, flosculis tenuibus subluteis, quibus semen oblongiusculum, nigricans, angulosum, succedit. Hæc in Heluetiorum alpibus reperitur.

II. PERFOLIATA alpina angustifolia maior, siue folio angulofo: radicem habet vnicam, oblongam, rotundam, crassam, nigrante cortice testam, minime capillatam, ex qua prodeunt folia plura, pallide virentia, glabra, pedem longa, vnciam vel sesquiunciam lata, longis pediculis donata: at folia caulem amplectentia angulosa sunt & acuminata, rarius bina, hederæ modo angulosa ex opposito sita: caulis rotundus est, teres, glaber, cauus, sesquiangularis, quasi foliorum basin penetrans: cuius summo quina folia, lata, in orbem disposita insident, eo modo quo in Tithymalo, vnde pediculi leni, septeni, longitudine impares prodeunt, quibus una cum folijs paruis, rotundis, flores parui ex luteo rufescentes insident: Semen nō vidimus: in Pyrenæis, non longe Narbona, D. Butserus legit.

III. PERFOLIATA alpina angustifolia media: hæc à præcedenti sola magnitudine & foliorum angustia differt, quæ pro Perfoliata longifolia Dalechâpij, in historia Lugdunensi picta videtur, & ex monte Gotthardo habemus.

IV. PERFOLIATA alpina angustifolia minor: hæc radice est rufescente, ad quam folia multa, atrouirentia, graminea, semipalmaria: caulem habet vnum, aliquando geminum, pedalem, rotundum, glabrum, quem folia pauca acuminata, basi sua latiore ambitur, in cuius summitate veluti umbella, ut in vulgari Perfoliata, ex qua ramuli emergunt, flores rufescentes, cum seminibus sustinentes. Hæc ex Sumano monte, & Valesianorum alpibus, habemus. Verum cum Perfoliata alpina gramineo folio, siue Bupleuro angustifolio alpino, quod in Baldo prouenit, confundi non debet.

V. PERFOLIATA alpina angustifolia minima: plâ-

R. tula

THEATRI BOTANICI

tula est semipalmaris, inter Persoliatam & Bupleu-
ron media, radice tenui rufescente & serpente, fi-
bris capillaceis terrae affixa: ex qua folia oblonga,
angustissima, pluribus locis progerminant: inter
quæ caulinculi efféruntur tenuissimi, glabri, vñcias
quatuor alti, in ramulos binos & hi in minores
quasi ex vmbella minima prodeuentes, diuisi, quos
folium vnum vel alterum basi latiore cingit, &
flosculæ exigui flauæ insident. In summis Pyrenæo-
rum iugis reperitur.

VI. PER FOLIATA minor ramis inflexis: hæc fo-
lijs est vulgari paulo longioribus, breuioribus ta-
men quam in montana, caulem habet ramosum
reclinatum, & velut per terram sparsum, flores lu-
teos: annua est in star vulgaris siue arvensis, in quo
ab alpina differt: hanc apud Ioh. Bauhinum fra-
trem p. m. vidimus, quam ex horto Stucgardiano
habuit..

CENTAVRIVM.

CAPVT XXI.

Centaurium minus spicatum album..

CENTAVRIVM minus spicatum album: ex radi-
ce parua, alba, fibrosa, caulis exurgit, mox in-
duos palmates & semipalmates striatos, hique in-
alios diuisi: folia sunt parua, pediculis carætia, quo-
rum prima lata, subrotunda, superiora angusta, a-
cuminata, quandoq; bina aduerso situ eaulem am-
plexantia: flores oblongi, albi, ab imo sursum per
caulem sparsi, singuli, vt plurimum, ex vna caulis
parte sibi inuicem succedentes, ex caliculis foliosis
prodeunt; ea forma qua non patentes in figura ex-
primuntur, patentes enim sculptor non recte ex-
pressit: his siliquæ, vt in vulgari, semen minutum
continentes, fuccedunt. In montibus Euganeis
Patauinorum, & hinc inde circa Monspelium re-
peritur, yt in nostro Matthiolo monuimus.

ASCYRON ET HYPERICVM.

CAPVT. XXII.

ASCYRON magno flore: hoc Ascyro vulgati, si-
ue Hyperico dumetorum simile, caule sesqui-
cubitali, rotundo, glabro, rufescente; quem folia
pallide virentia & inferne albidiora, vñciam lon-
ga, semunciam lata, subrotunda, bina semper situ
aduerso cingunt: in caulis summo, flores calice vi-
ridi sustentati, pallide lutei, magni, quintuplo vul-
gari maiores, ex quinquefolijs vñcialibus compo-
siti, è quorum vmbilico staminula plura, flava, vel-
ut puncto notata, exurgunt: siliquas & semina non
vidimus. In Pyrenæis D. Bürserus hoc, quem ad-
modum & subsequens, legit.

HYPERICVM numulariæ folio: radicem habet
oblongam, tenuem, paucis fibellis capillatam, ex-
qua caulinculi tenues, rufescentes, palmates effe-
runtur, quos folia parua, rotunda, nummo similia,
bina aduerso situ & æquali distantia locata cin-
gunt, quæ superne attouientia, inferius alba, ali-
quando punctis vel maculis rubris notata, conspi-
ciuntur: caulinorum summis flores pallide lutei
satis magni, plurimis staminulis donati,
insident:.

POLYGONVM.

CAPVT XXIII.

I. POLYGONVM saxatile: huius radix tenuis, lignosa tamen, fibris capillata & alba est: ramulis multis oblongis & crebro geniculatis serpit: circa quos folia subrotunda, vnciam longa, semunciam lata, superne virentia, at inferius albantia, quasi polline aspersa, quæ sensim minora redduntur: à geniculis flosculi exigui, ut in vulgari, pallide rubentes excent, quos semina triangularia sequuntur. Hoc inter saxorum fissuras, ad arcum editissimarum radices, vt in petris arcis Waldenburgensis Basileensium, & in vicinis, obseruauimus.

II. POLYGONVM Creticum thymi folio: herba est supina, humique procumbens, caulinis siue viticulis, palmaribus, ramosis, hinc inde sparsis: flosculis patuis albanticibus, pluribus simul quasi in nodo iunctis, quibus foliolum Thymi forma, modo unum, modo bina, ternave, magnitudine imparia adponuntur: semen pusillum ac copiosum succedit. Hoc Polygoni Cretici nomine, D. Gille-nius misit.

III. POLYGONVM littoreum minus flosculis spadiceo albanticibus: ex radicula candicante, tenui, oblongi scula, prodeunt viticuli plurimi, tenerimi, per terram sparsi, ramosi & dodrantales, foliis oblongis, angustis, & albanticibus alternatim cincti, ad radicem vero longioribus & biuncialibus: viticulorum summitatibus flosculi plures minutissimi, intus albi, foris spadicei insident, quibus semina minutissima & copiosissima, ut singuli coliculi eo turgeant, succedunt: hinc ad Millegranum referri potest. Hoc apud nos, in arenosis ad Wiesam flumen, autumno florens reperitur, quod Polygoni πονικαρθευς nomine, Northusio, apud quos in fabulosis reperitur, D. Furerus misit: idem, sed sine nomine, ex inferiore Lusatia, vbi locis arenosis, in ripa fluminis Nistæ prouenit, à D. Franco accepimus.

IV. POLYGONVM minus lentifolium: plantula est tota virens, parua, supina, humiq; procumbens ex eius radice simplici, in altum decedente, caulinis plures, impares longitudine, crebris internodis geniculati, exiguis foliis subrotundis, lenticularibus adnatis, prodeunt: flosculi in caulinis

summis minimi, albantes, vel pallide virentes plures simul iuncti & semen pusillum, obseruatur.

Cum Anthyllide Valentina Clusij, quæ tota subrubens est, longe minoribus folijs, & copiosioribus flosculis ex albo purpurascens, ijq; non solum in cauliculorum summis sitis, confundi nō debet. Hoc in Hispaniæ montibus prope Escorial D. Albinus inuenit: quod tamen ante annos triginta nouem Monspellii in incultis, sed aliquarum miris, collegimus.

DE SEDO.

CAPVT XXIV.

I. SEDVM tridactylites alpinum maius: radicem habet tenuem capillaceam, caulinum semipalmarem, purpurascens, nonnihil pilosum, in ramulos plures tenues & fragiles diuisum: folia ad radicem tenuia & mollia, lata (in ramulis minuta) in tres lacinias primum, & in alias, diuisa: flores in ramulorum summis albi, quinquefolij, totidem staminibus donati, quibus capitula subrotunda, longiuscula, minutissimum semen continentia, succedunt. Hoc ex Baldo habemus, & saxifragæ albæ petreæ nomine, Pona suo Baldo exhibuit, idem præterito anno D. Furerus, nomine Dactyliobotani siue Saxifragæ petreæ semperviræ misit, quod in ea Harcyniæ parte, qua Buda fluuius officinas Rubelandicas alluit, totos scopulos oboluere scribit.

2. Simile, sed folijs latioribus, & in ternas primū profundas lacinias diuisis, & in his in minora & tenuiora segmenta sectis: caulinis pedalibus, florib. pallide luteis, in humidis montium Pyrenæorum natum, habemus.

3. Aliud caulinulo rotundo, semipalmari, pilis leuissimis aspersis, folijs paruis, crassisculis & modo quo folia Sedi tridactylitidis in testis prouenientis, incisa sunt, etiam diuisis, totumq; caulinum alternatim basi sua cingentibus, qui in summitate in ramulos diuiditur, & singuli flosculum candidum, sed minorem, lusinent, capitulaq; vt in præcedenti, succedunt. Sedi dactyli nomine, ex Tautero Austriae, D. Burserus misit.

II. SEDVM tridactylites alpinum minus: ad radicem paruam, repensem & nigricantem, folia plura, exigua, viridia, simul compacta, superne in crenas profundas, binas, communiter ternas, rarius

plures, diuisa: ex quorum medio, caulinus unus vel alter, tenuis, aliquando diuisus, paucis & exiguis foliolis cinctus, trium quatuorve vnciarum exurgit, cui flosculi terni, quaterni pallidi, quinquefolij, multis staminulis donati, singuli singulis pedicellis insident: hic calices parui, semen minutum continent, succedunt. Hoc in monte Lupi & Calcaris, in eorundem rupibus collegimus: ex humidis Gotthardi montis & Pyrenæis quoq; habemus.

III. SEDVM montanum ericoides: ramis est palmaribus, lentiſ, flexibilibus, dense geniculatis, per terram sparsis, quos folia brevia, crassifcula, Ericæ forma, vestiūt, & hi in plures alios, duarum triumente vnciarum, & etiam breviores diuiduntur, hiq; foliola frequentia, sibi fere incumbentia & rotundiora habent: in singulorum summitatibus velut ex squamofo calice flos satis magnus purpurascens, ex quatuor, aliquando quinq; folijs, & aliquot in medio staminibus compositus, insidet: quid florifuccedat, non constat. Hoc ex horto Deidicto, habemus: & cum Lobel j Sedo minimo arbo: escente vermiculato, plurimum affinitatis habet.

IV. SEDVM alpinum ericoides cæruleum: ex præruptis ingis, ac axis humidis propendet, radicem habens oblongam, fibrosam, rufam, ramos plures, foliolis quam in priore brevioribus, crassis, cineris, velutin Sanamunda 2. Clusij, siue Erica Alexandrina compactis, cinctos; singulis caulinis vncialibus, foliaceis, flos magnus, cæruleus, quadrifolius, aliquot staminulis brevibus donatus, insidet. Hoc, cum ann. 1579. Martio mense, per Rhætiæ alpes iter faceremus, è rupibus, ob aquam de fluentem humidis, instar Cymbalariae, dependens, florensq; collegimus, quod florum elegantio colore cæruleo, oculos nostros valde reficiebat.

Idem in Gotthardi summitatibus, & in Valesia ad thermas Leccenses supra Gemme reperitur: q; à priore differt potissimum foliorum exilitate, & colore florum: item & colore & magnitudine.

V. SEDVM saxatile hirsutum purpureum: plantula est triuncialis, radicula capillacea, caulinus tenui, leuiter piloso, cuius summa in breves ramulos diuiditur, qui singuli florem purpureum sustinent: foliola ad radicem plura, hirsuta, & lente minora. Hoc, yt & subsequens, ex Pyrenæis D. Bursarius attulit.

VI. SEDVM saxatile atrorubentibus floribus: hoc, tres quatuorve vncias non excedit, habens ra-

diculam exilem, longiusculam, vnum alterumve caulinum biunciale, foliolis paucis exiguis, longiusculis, alternatim vestitum, flosculos atrorubentes, quasi in umbella dispositos, sustinentem. Hoc etiam in Gotthardo non nihil altius excrescit.

VII. SEDVM saxatile variegato flore: radice est capillacea, caulinis plurimis, tenuibus, biuncialibus, per terram repentibus & fibellis capillaribus terra adhærentibus: foliolis multis, pallide virentibus, subrotundi, lente minoribus, vestiti: ex ramulorum summis, pedicelli plures capillacci, oblongi, exurgunt, singuli florem quadrifolium, varium, album, purpureum & atrorubentem eleganti spectaculo sustinent, cum plantula haec cespitis musicq; instar saxa exornet. Hoc inter Valesiam & Augustam vallem, in monte Gletschberg dicto, qui toto pene anno nivösus est, copiose prouenit.

VIII. SEDVM alpinum foliolis crenatis asperis: radice est capillacea repente, caulinis tenuissimis, semipalmaribus, etiam brevioribus, rarius palmaribus, in summo in ramulos aliquot sectis: folia habet longiuscula, angusta, acuminata, crenis vtrinq; exalperata, & parte auera candicantia; flores quadrifolij, purpurascentes & staminibus donati, caliculis sustentantur, quibus capitulum subrotundum, membranaceum, apice donatum, minutulum semen continens, succedit. Hoc Julio mense floret, in ascensi montis S. Bernhardi maioris & Gotthardo. An forte Gesnerus lib. de hortis Germaniae, hoc intellexit, dum scribit, Sedum quoddam esse, cuius folia marginibus asperis, branchias piscium referunt?

IX. SEDVM arvense flore rubente: radice est lignosa, fibris capillata, caulinis aliquot palmaribus, rotundis, rugoso rufescente cortice testis, qui internas, quandoq; plures ramulos (quorum aliqui recurvantur) diuiduntur: hos folia longiuscula, angusta, succulenta, sine ordine ambiunt: tamulis superiotib; flores plures, vulgaris Sedum florib. similes, sed rubentes insident, semenq; vulgari simile succedit. Hoc non longe ab urbe, in agris Huningen, autumno iam exiccatum reperitur: quod etiam in agris argillosois ad Pyrenæos, sed minus, reperitur.

DE COTYLEDONE.

CAPVT XXV.

CO TYLEDON minor folijs subrotundis serratis: radix subest tenuis, fibrosa, fusca, circa q̄ folia multa, semi vngue minora, non vt in altero oblongis ligulis similia, sed subrotunda, margine crenato, crassiuscula, candicantia & nonnihil adstringētia: è quo:ū medio caulis semipalmaris, quandoq; palmaris, subasper, minimis & paucis folijs cinctus, affurgit: in cuius summo, pedicelli, flores, multo q̄ in secunda minores, ex quinq; quadoq; etiam sex folijs & medijs apicibus cōpositos, sustinentes, qui albi, aliquando rubentibus punctis aspersi, nonnquam extrinsecus līneis ternis foliola floris percurrentibus, ita vt flores pallide purpurascentes appareant: his capitula exigua, nigrum semen continentia, s; quincur. In Heluetiorum alpibus, ipsis saxi scopolis adharet; Iunio & Iulio florat: ea quæ flore est pallide purpurascente, apud Monspelienenses, in horto Dei collecta fuit.

DE KALI.

CAPVT XXVI.

I. **K**ALI minus villosum: radice est oblonga, fibrosa, nigricante, caule pedali, inaequali, ramoso, folijs pluribus, angustioribus, mollibus & villosis, inter quæ vnum, quod cæteris subiicitur, longius est, quemadmodum etiam in Tragio obseruare est: in canicularum summis, capitula parua, florem minutum continentia: semen non obseruauimus. Hoc, cum figura Kali albi Dodonæi, melius conuenit, quam Kali minus Lobelij. Tota planta salsa est, & non longe Monspelio à Perault, qua ad mare itur, legimus: quamvis idem, nomine Kali hirsuti folijs Spergulae, ex Italia, à D. Neudorf. habeamus.

II. **K**ALI folio gramineo: ex radice oblonga, alba, exiguis capillaceis fibris donata, caulis pallide virescens, rotundus, incuruus, pedalis, in varios & plures ramos quadrunciales, tenues & fragiles, inordinate dispositos, brachiatus exurgit: quos folia oblongiuscula, angustissima, alternatim disposita cingunt, quibus singulis, singuli noduli exiguiorum & seminum, vt in Kali minore Lobelij, cauli

adhærentes, adponuntur. Ex Salinis Saxoniciis siccum, D. Jungermannus transmisit: & ad Anthylloidem Thalij accedere videtur.

DE TELEPHIO.

CAPVT XXVII.

TELEPHIVM purpureum minus: hoc à radice nodosa, & aliquot veluti minimis napis constante, multisq; fibris prædita, caulinum vnū vel alterum rotundum, semipalmare, fragile ac succulentiū promit: quem folia crassiuscula, succulenta, parua, in ambitu crenata, fine ordine ambiunt: flosculi quinquefolij, purpurei, velut umbellæ insident: quibus capitula pentagona, minutissimum semen seobis in star continentia; succedunt. In editissimo monte Brisoiae, Belchen dicto, locis humidis Iulio florens, collectum.

DE TITHYMALLO.

CAPVT XXIX.

I. **T**ITHYMALLVS incanus hirsutus: caules pedales, rotundos, rufescentes, profert, folijs in canis & hirsutis, Myrsenitis legitimi forma, confuso ordine vestitis, in summitate in virgulas diuisi, quibus, vt in Myrsinita, flores & capitula triangula, semina continentia, insident. Hunc ex Italia D. Neudorfferus attulit.

II. **T**ITHYMALLVS siue Esula exigua folijs obtusis: radice est exili, oblongiuscula, capillata, caulinis pluribus ad terram resupinatis, aliquantulum repentibus, biuncialibus, triuncialibus, alijs palmo-minoribus, rotundis, lacteo succo turgentibus, qui foliolis oblongis, angustis, sed semper in summo obtusis & velut affectis, inordinate vestiuntur: hic in agris Patauinis & Massiliensis reperitur.

III. **T**ITHYMALLVS exiguus saxatilis: radiculam habet capilli modo tenuem, longiusculam, caulinos tenues, vaciales & biunciales, angustissimis & brevibus foliolis cinctos, flosculos exiguos, rubentes: circa Monspelium locis asperis prouenit.

LIBER OCTAVVS.

DE CONVOLVULO.

CAPUT I.

I. **C**ONVOLVULVS purpureus folio rotundo: caules prælongos, teneros, viticulosos, paucis pilis exasperatos, vicinis perticis circumvolutos, promit: folia habet longis pediculis subasperis donata, quæ lata sunt, angulis carentia & non nihil hirsuta, præsertim superiora: flores oblongi, ex calicibus hirsutis instar Campanulæ sive Smilacis laevis ex cæruleo purpurei sunt, quibus succedit semen nigrum, semicirculare & angulosum, capitulo membranaceo inclusum, quod semine Campanulæ cæruleæ multo minus est. Hic sub æstatis finem floret. An ad Nil Auicennæ quoque referri potest?

II. **C**ONVOLVULVS peregrinus cæruleus folio oblongo: radice est singulari, oblonga, rufescente, ex qua caules multi, tenues, pedales, interdum cubitales, flexiles, ramosi, leuissimis pilis pubescentes prodeunt: quos folia oblonga, inferiora quidem, vncias tres, quatuorve longa, vix vnciam lata, inordinate vestiunt, quæ sensim minora reduntur, & per marginem leuiter hirsuta sunt: ex omnium fere foliorum sinu, pedicelli tenuissimi, oblongi exurgunt, quibus singulis flos cæruleus ad exortum pallidus, Campanulæ forma, vno folio constans, & ex caliculo prodiens, insidet: floribus succedunt capitula membranacea parua, quibus semina parua, nigra includuntur. Planta sane ob florum copiam elegantissima, & quæ ob caulicularum flexibilitatem fulciri debet. Hic in horto meo ex semine, Campanulæ cæruleæ nomine accepto, sæpius crevit.

III. **C**ONVOLVULVS folijs laciniatis, vel quinquefolius; viticulis est tenuibus, geniculatis, laevis: ex quolibet geniculo folium, longo tenuissimo pedicello donatum, prodit, quod in quinque laciniias angustas longiusculas diuiditur, & quandoque inferior vna alterave bipartitur, & cuilibet laciniæ, tenuissimus mollisq; aculeus insidet. Supra folij exortum, pedicellus æque tenuis, dua-

Convolvulus quinquefolius.

rum triumve vnciarum longus & nudus exurgens, florem magnum purpurocæruleum, aliorum Convolvulorum forma, sustinet. Semen non conspicuum, cum solum huius ramum, Convoluli Ägyptiaci nomine, à nobiliss. Cortuso Patauio ante viginti annos accepimus.

DE BRYONIA.

CAPUT II.

BR Y O N I A Cretica maculata: radice est longa, alte descendente, sed ad vulgaris magnitudinem non accedente, fusco cortice testa; ex qua longa & tenuia sarmenta prodeunt, quae ambiunt folia aspera (qualis & tota planta) ad similitudinem vitium, aut Bryonie vulgaris diuisa, sed minor, viridia, albis strijs per medium diconcurrentibus, vel maculis albis notata, quibus capreoli vt in vite adduntur. Flores habet pallidos, quinquefolios, striatos, vulgaris Bryoniae floribus maiores, ex longis pediculis proponentes: cuilibet flori, fructus succedit semicircularis, superne in partes duas divisus, viridis priuum, at per maturitatem ruber, semina duo continens, quate Dicocco appellari potest. Hæc in Creta frequens est, ynde semen à D. Honorio Belli accepimus & in D. Zuingeri horto (quia tum hortum colere intermisseramus) seruimus.

II. **B**R Y O N I A sylvestris baccifera: radicem habet magnam, crassam, longam, succo glutinoso plenam: caules vero sarmentorum vitis instar longos, lignosos, angulos, quibus se, (licet capreolis careat) crebris circumvolutionibus vicinis fructibus circumvolvit: folia fiederacea, Smilacis laevis similia; magistamen sanguinaria, tenuia, splendentia, & nervosa, longissimis pediculis donata: flores albisunt, muscosi; ad cuiuslibet folij exortum, in viticulis maxime superioribus, pedicellus breuis ex caule exurgit, qui baccam unicam ceraso minorem, virentem primum, at per maturitatem rubentem, sustinet: cui semina satis magna, rotunda, nigraque quaterna, quinque incliduntur. Prouenit in sylvis circa pagum Huningen, Iunio florens: at baccæ Septembri sine maturæ sunt.

Hæc à communi Bryonia sylvestri, quæ Tamus dicitur, potissimum in his differt, quod communis florem minorem habeat, racemosa sit: hæc vero flore sit maiore & baccifera.

III. **B**R Y O N I A Mechoacana nigricans: radice est Mechoaca simili, sed cortice nigricante vestita, interius rufescens, quæ tessulatum incisa rotunda, magnitudine & figura calculo aleatorio respondens, ex India Chelapæ siue Celapæ nomine ante annos undecim allata fuit. Ab Alexandrinis &

Massiliensibus, Ialapium vel Gelapo vocatur & à Massiliensibus, Mechoaca nigra vel mas existimatatur.

Gusto est non ingrato, & gummoso, & ob copiosam gummositatem, si carbonibus, vel igni admoveatur, flammam concipit. Facultate, vulgarem siue albam Mechoacam, superat: nam ob gummi copiosum, fortius humores serosos purgat, cum imi ventris leui dolore, & præcipue viscera, hepar & ventriculum roborat. Quare drachmæ vnius pondere exhibetur tuto, & sine fastidio opus suum exequitur. Sunt qui ea in dosi, cum aqua Cichoreæ, aut simili stillaticia, seu iure actu frigidis, tribus horis ante prandium, ægris propinent.

DE CLEMATIDE.

CAPUT III.

I. **C**LEMATIS maritima repens: hæc caulinulos habet sarmentos, geniculatos & striatos, cubitales, atrouirente cortice vestitos: folia Flammulæ erectæ instar oblonga, acuminata, nervosa, rigidæ, sed angustiora, quod communiter tria vni pediculo, qui velut in capreolum abit, insident, & quædam per circumferentiam non nihil crenata, quæ vero in summo caule floribus subiiciuntur, angustissima sunt: flores albi sunt, multis staminibus villosis albis, meditulliū occupantibus, longis pediculis sustentati: quib. semina plana, subrotunda, rufescencia; vt in Flammula erecta, sed minora, binata, ternave iuncta, singulis capreolo plumoso, veluti incana crista donatis, succedunt: hæc acria sunt quemadmodum & tota planta. In maris Adriatici littoribus, vt in Venetorum Insula Lio & Litze fusina, suis sarmentis repente obseruauimus.

II. **C**LEMATIS alpina Geranifolia: ex radice sarmentosa & perenni, caules plures lenti, lignosi, quandoque rufescente cortice testi, duos tresve cubitos alti, exurgunt, qui æqualiter bipartiti, in latera diuiduntur: quibus singulis folia, crebris & profundis diuisuris incisa, trigemina, cohærentia, vt in Anemone geranifolia, insident: flores singuli, singulis pediculis longissimis ac tenuissimis insident, qui coloris carulei albicantis, aut obscuræ purpurascens, ex quatuor folijs oblongis, mucronatis, nervosis, crucis in modum dispositis & non nihil lanuginosis, in cuius medio folia, plura, breviora, quæ quasi aceruum capillaceorum filamento-

THEATRI BOTANICI

mentorum alborum ambiunt: semen nō vidimus.
Hanc in altioribus Baldi rupibus enatam, & Clematisdem cruciatam à ungermanno appellatam, ante annos viginti sex, & ante biennium elegantiorem & maiorem, ex Austriae montibus, ybi frequens est, à D.Bursero accepimus.

DE NUMMULARIA.

CAPUT IV.

Nummularia flore purpurascente.

NUMMULARIA flore purpurascente: hæc, eo quo Nummularia vulgaris modo, serpit, radicem habens tenuem, capillaceam, à qua coliculi multi, tenues, palmo minores emergunt, quos vtrinque folia vulgaris forma, propemodum rotunda sed parua, & plus quam decuplo minora, quorum nonnulla leuiter sinuata: ex horum sinu pediculi

tenues oblongi, prodeunt, quorum singuli florem purpuracentem, paruum, oblongum, quinquefolium, staminulis in medio brevibus, sustinent: his capitulum paruum, apice donatum, minutissimum semen continens, succedit. Hæc in humidis Monspeliensium prope Castelnouum prouenit.

DE POLYGONATO ET LILIO
convallium.

CAPUT V.

I. **POLYGONATVM** latifolium minus, flore maior: ex radicis albicantis, subrotundæ & fibrose medio, caulinus vnicus, fere pedalis, striatus, nec admodum inflexus exurgit: qui folijs, vt in vulgari dispositis, firmioribus tamen, vestitur: ex singulis alarum sinibus, flores singuli, magni, albi, inodori, brevibus & quidem si gulis pediculis insidentes, ab una caulis parte propendent, quibus baccae succedunt, quæ per maturitatem cælum colore acquirunt, & semen osseum, durum continent. Apud nos in monte Crenzacho copiose prouenit.

II. **POLYGONATVM** latifolium perfoliatum Brassilianum: hoc caule est bicubitali, striato, folia perfoliatæ modo transeunte: folijs pallide virentibus, tenuibus, neruosis, vncias duas latis, quatuor longis: flore magno, albo, ex folijs quinque angustis, binas vncias longis composito, qui ex longo tenuissimo pediculo dependet: fructum non vidi mus. Hoc in Brassilia apud Toupinambaultios creuit, & D.Burserus communicauit.

LILIVM CONVALLIVM latifolium: radicibus est tenuibus, longis, repertibus: caule pedali, folijs ternis, viridibus, neruosis, subrotundis, laevis, palmaribus, vncias quatuor latis, basi sua caulem, fistulæ modo ambientibus: floribus magnis, albis, rotundis hiantibus, reflexis, & odoratis, quibus fructus rotundus, rubeus, semen durum continens, succedit. In hortis quibusdam colitur.

